

*Institutul Național de
Cercetări Economice*

TENDINȚE în ECONOMIA MOLDOVEI

Nr. 29 (trim. I) 2018

ISSN 1857-3126

Chișinău

ISSN 1857-3126

ECHIPA TEM:

Alexandru Stratan (coordonator)

Alina Ianioglo (Principalele evenimente politice, economice și sociale din RM)

Alexandru Ceban, Zaharia Olărescu (Capitolul 1. Producția)

Olga Timofei (Capitolul II. Prețuri, rate de schimb și politica monetară)

Victoria Cociug (Capitolul III. Finanțe)

Tatiana Iațișin (Capitolul IV. Sectorul extern)

Alexandra Novac (Capitolul V. Mediul de afaceri)

Tatiana Colesnicova (Capitolul VI. Sectorul social)

Echipa **TEM** este recunoscătoare pentru cooperare instituțiilor publice din Republica Moldova: Ministerul Economiei și Infrastructurii, Ministerul Finanțelor, Banca Națională a Moldovei, Biroul Național de Statistică.

Toate drepturile sunt rezervate. Nici o informație din această publicație nu poate fi retipărită sau reprodusă sub nici o formă fără permisiunea scrisă a INCE.

© Institutul Național de Cercetări Economice

Pentru informații adiționale Vă rugăm să ne contactați:

Institutul Național de Cercetări Economice

2064, RM, Chișinău, Str. Ion Creangă, 45

Tel: (+ 373 22) 50-11-00, Fax: (+ 373 22) 74-37-94

e-mail: info@ince.md, web site: www.ince.md

CUPRINS

Principalele evenimente politice, economice și sociale din Republica Moldova	9
Rezumatul ediției	12
Capitolul I. PRODUCȚIA	18
Capitolul II. PREȚURI, RATE DE SCHIMB ȘI POLITICA MONETARĂ	24
Capitolul III. FINANȚE	32
Capitolul IV. SECTORUL EXTERN	45
Capitolul V. MEDIUL DE AFACERI	53
Capitolul VI. SECTORUL SOCIAL	57
ANEXE STATISTICE	67

DATE GENERALE

Denumirea oficială	REPUBLICA MOLDOVA
Capitala	Chișinău
Președinte	Igor Dodon
Președintele Parlamentului	Adrian Candu
Prim-ministru	Pavel Filip
Parlamentul Republicii Moldova	101 deputați: Partidul Democrat din Moldova - 42, Partidul Socialiștilor din Republica Moldova - 24, Partidul Liberal - 9, Grupul Parlamentar Popular European - 9, Partidul Comuniștilor din Republica Moldova - 6, Partidul Liberal Democrat din Moldova - 5, Deputați neafiliați - 6.
Obținerea independenței	27 august 1991
Suprafața	33,8 mii km ²
Unități administrative	32 raioane, 5 municipii (Chișinău, Bălți, Bender, Comrat, Tiraspol), UTA Găgăuzia, Unitățile administrative-teritoriale din stînga Nistrului
Populația stabilă	3547,5 mii locuitori (la începutul anului 2018)
Principalele religii	ortodoxă (93,34%), protestantă (1,98%), creștină de rit vechi (0,15%), catolică (0,14%), etc.
Moneda națională	Leu moldovenesc (cursul mediu de schimb, trimestrul I, 2018: 1 USD = 16,7MDL; 1 EUR = 20,6 MDL)

ABREVIERI

ACECL	- Acordul Central European al Comerțului Liber
ACR	- Avantajul Comparativ Relevat
AGCS	- Acordul General asupra Comerțului cu Servicii
AHPCC	- Analiza hazardului și punctul critic de control
AID	- Asociația Internațională pentru Dezvoltare
ALSAC	- Acord de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător
ATP	- Preferințe Comerciale Autonome
APC	- Acordul de Parteneriat și Cooperare
BERD	- Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIM	- Biroul Internațional al Muncii
BMA	- Biroul Migrație și Azil
BNM	- Banca Națională a Moldovei
BPN	- Bugetul Public Național
BNS	- Biroul Național de Statistică
BPA	- Bune practici agricole
BTC	- Bariere Tehnice în Comerț
CBN	- Certificatele Băncii Naționale
CE	- Comisia Europeană
CFA	- Consumul Final al Autorităților Publice
CFP	- Consumul Final al Populației
CNPF	- Comisia Națională a Pieței Financiare
CNT	- Capital Normativ Total
CPE	- Coeficientul Protecției Efective
CSCI	- Clasificatorul Standard de Comerț Internațional
CSI	- Comunitatea Statelor Independente
CT	- Contingent Tarifar
DPI	- Drepturile Proprietății Intelectuale
DST	- Drepturi Speciale de Tragere
EAD	- Echivalent ad-valorem
FMI	- Fondul Monetar Internațional
INCE	- Institutul Național de Cercetări Economice
IHH	- Indicele Herfindahl-Hirschman

IMM	- Întreprinderi Mici și Mijlocii
IPC	- Indicele Prețurilor de Consum
IPP	- Indicele Prețului de Producție
IPPI	- Indicele Prețurilor Producției Industriale
ISD	- Investiții Străine Directe
IVF	- Indicele Volumului Fizic
IVU	- Indicele Valorii Unitare
MAIA	- Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
MAIB	- Moldova Agroindbank
MDL	- Leu Moldovenesc
MF	- Ministerul Finanțelor
MSF	- Măsuri sanitare și fitosanitare
NCMF	- Națiunea cea mai Favorizată
NEER	- Rata Nominală Efectivă de Schimb
NPC	- Coeficientul Protecției Nominale
OCEMN	- Organizația Cooperării Economice a Mării Negre
ODIMM	- Organizația pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii
OIM	- Organizația Internațională a Migrației
OMC	- Organizația Mondială a Comerțului
ONU	- Organizația Națiunilor Unite
PIB	- Produsul Intern Brut
RC	- Rata de concentrare
REER	- Rata Reală Efectivă de Schimb
SGP	- Sistemul Generalizat de Preferințe
TEM	- Tendințe în Economia Moldovei
TN	- Transnistria
TVA	- Taxa pe Valoare Adăugată
UE	- Uniunea Europeană
USD	- Dolar SUA
UTA	- Unitate teritorial-administrativă
VAB	- Valoare Adăugată Brută
VMS	- Valorile Mobiliare de Stat

TABELE

Tabelul 2.2.1. Activitatea BNM pe piața valutară interbancară în perioada ianuarie 2017 – aprilie 2018	29
Tabelul 4.1. Evoluția principalelor agregatelor ale Balanței de plăți, Trimestrul I a. 2016-2018, mil. dolari (date provizorii)	45
Tabelul 4.2. Ponderea principalii parteneri ai regiunii transnistrene în comerțul cu mărfuri, în T. I 2017-2018, %	52
Tabelul 5.1. Evoluția indicatorilor „Doing Business” pentru Republica Moldova	53
Tabelul 5.2. Poziția Moldovei în clasamentul Indicelui de libertate economică	55
Tabelul 5.3. Date privind profitul (pierderea) netă a organizațiilor din partea stângă a Nistrului pe genuri de activitate, anul 2017	55
Tabelul 6.1. Minimul de existență în medie pe o persoană în Regiunea din partea stângă a Nistrului în ianuarie-martie 2018, ruble pe lună	65

FIGURI

Figura 1.1. Evoluția PIB în perioada T1:2008 – T1: 2018 (%)	18
Figura 1.2. Contribuția componentelor de resurse la formarea PIB în T.I 2018 și la creșterea acestuia față de T.I 2017, %	19
Figura 1.3. Contribuția componentelor de utilizări la formarea PIB-ului în T1: 2018 și la creșterea acestuia față de T1: 2017, %	19
Figura 1.4. Evoluția volumului producției agricole în T1:2008 – T1:2018	20
Figura 1.5. Indicii volumului producției industriale față de T1:2010 – T1:2018 (%)	20
Figura 1.6. Indicii lunari ai producției industriale ianuarie 2017 – martie 2018 comparativ cu anul 2010, (%)	21
Figura 2.1.1. Ritmul anual de creștere a IPC și a componentelor sale, %	24
Figura 2.1.2. Ritmul anual de creștere al IPC și inflației de bază, %	25
Figura 2.1.3. Ritmul anual de creștere a prețurilor producției industriale și a componentelor sale, %	26
Figura 2.1.4. Evoluția cursului nominal de schimb mediu lunar al MDL comparativ cu USD și EURO	27
Figura 2.1.5. Ritmul anual de creștere a IPC în regiunea din partea stângă a râului Nistru, %	28
Figura 2.2.1. Evoluția ratelor de dobândă la instrumentele de politică monetară ale Băncii Naționale a Moldovei	28
Figura 2.2.2. Structura masei monetare M3	30
Figura 3.1.1. Structura veniturilor în BPN în I trimestru 2018, mil. MDL	32
Figura 3.1.2. Structura veniturilor după sursă în BPN în I trimestru 2016-2018, mil. MDL	33
Figura 3.1.3. Structura cheltuielilor executate din BPN în I trim. 2018, %	34
Figura 3.1.4. Deficitul BPN, mil. MDL	34
Figura 3.1.5. Structura datoriei sectorului public în perioada 2017-2018	35
Figura 3.1.6 Raportul tipurilor de datorii față de PIB	36

Figura 3.2.1. Evoluția calității activelor bancare.....	38
Figura 3.2.2. Evoluția calității capitalului bancar.....	38
Figura 3.2.3. Nivelul lichidității sectorului bancar la 31.03.2018.....	39
Figura 3.2.4. Evoluția creditelor după valuta în care sunt acordate și categoria debitorilor.....	39
Figura 3.2.5. Evoluția creditelor neperformante în sectorul bancar	40
Figura 3.2.6. Evoluția marjei bancare nete, a ratelor medii ale dobânzii la depozite și la credite noi atrase în MDL, %	41
Figura 3.2.7. Evoluția depozitelor atrase de bănci în I trimestru 2018, mil. MDL.....	41
Figura 3.2.8. Evoluția rentabilității și profitabilității bancare în 2017-2018.....	42
Figura 4.1. Investițiile directe, pasive, capital propriu acumulat la 31.03.2018, pe activități economice, %.....	46
Figura 4.2. Evoluția trimestrială a transferurilor de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice, în anii 2011-2018, mil. dolari SUA	47
Figura 4.3. Dinamica transferurilor trimestriale din CSI și UE în favoarea persoanelor fizice în perioada 2015 – 2018, %	47
Figura 4.4. Tendințele comerțului exterior de mărfuri în trimestrul I, în perioada a. 2000-2018, mil. dolari SUA.....	48
Figura 4.5. Tendințele exportului de mărfuri pe grupe de țări în T. I, perioada a. 2000-2018,%.....	49
Figura 4.6. Tendințele importului de mărfuri pe țări în T. I perioada a. 2000-2018, %.....	50
Figura 4.7. Evoluția valorii comerțului exterior al regiunii Transnistrene, în T. I 2017-T. I 2018, mil. dolari.....	51
Figura 6.1. Mișcarea naturală a populației în T I în anii 2010-2018.....	57
Figura 6.2. Evoluțiile numărului populației ocupate, al șomerilor și a ratelor de ocupare și a șomajului populației de 15 ani și peste, în T I din anii 2012-2017	58
Figura 6.3. Dinamica unor categorii de persoane din populația economic inactivă în perioada T I 2017 – T I 2018, mii persoane	60
Figura 6.4. Dinamica salariului nominal în sectorul bugetar și a celui real în perioada T I 2017– T I 2018, MDL.....	60
Figura 6.5. Evoluția veniturilor disponibile ale populației, valoarea nominală și ritmuri de creștere, pe trimestre, T I 2015 – T I 2018.....	61
Figura 6.6. Evoluția cheltuielilor de consum, valoarea nominală și ritmuri de creștere, pe trimestre, T I 2015 – T I 2018.....	62

BOXE

Boxa 3.2.1. Clasamentul băncilor din RM	43
Boxa 6.1. Venitul lunar minim garantat	62
Boxa 6.2. Valorizarea pensiilor	63

PRINCIPALELE EVENIMENTE POLITICE, ECONOMICE ȘI SOCIALE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Începutul anului 2018 a fost marcat de o serie de evenimente importante atât de ordin politic, cât și economic și social.

11 ianuarie

Executivul a aprobat proiectul de lege pentru ratificarea Acordului de finanțare dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare și a Acordului de împrumut cu Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare. Documentul prevede acordarea Republicii Moldova a 22,43 mil. USD de către instituțiile Băncii Mondiale pentru realizarea proiectului “Modernizarea serviciilor guvernamentale”: 15 mil. USD vor fi oferite de Asociația Internațională pentru Dezvoltare și 5 mil. USD vor fi alocate de Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare. Alte 2,43 de mil. USD vor fi alocate activităților aferente realizării proiectului. Implementarea proiectului va contribui la eliminarea serviciilor publice depășite de timp și la comasarea mai multor servicii, pentru sporirea calității acestora. În același timp, va fi facilitat accesul la serviciile publice la nivel local prin canale digitale. Termenul de implementare a proiectului este 3 iunie 2023, fiind realizat prin intermediul Centrului de Guvernare Electronică.

24 ianuarie

Guvernul a aprobat Programul de dezvoltare a controlului financiar public intern pentru anii 2018-2020 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia cu scopul de a consolida gestionarea finanțelor publice pe baza principiilor buneii guvernări. Conceptul de control financiar public intern prevede sporirea răspunderii manageriale și se axează pe trei piloni: management financiar și control, audit intern, unitate centrală de armonizare. Prin implementarea Programului se vizează eficientizarea administrației publice, diminuarea birocrăției, minimizarea riscurilor de corupție, oferirea serviciilor de calitate pentru cetățeni și mediul de afaceri. Suport în implementarea acestui Program va fi acordat de un proiect Twinning finanțat de Uniunea Europeană și Ministerul Finanțelor din Olandei.

30 ianuarie

Comitetul executiv al Băncii Naționale a Moldovei a adoptat menținerea ratei de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt la nivelul actual de 6.5% anual. Se mențin ratele de dobândă la creditele overnight la nivelul actual de 9.5% anual și la depozitele overnight la nivelul actual de 3.5% anual. De asemenea se mențin norma rezervelor obligatorii din mijloace atrase în lei moldovenesti și în valută neconvertibilă la nivelul actual de 40.0% din baza de calcul și norma rezervelor obligatorii din mijloace atrase în valută liber convertibilă la nivelul actual de 14.0% din baza de calcul.

30 ianuarie

Republica Moldova și Emiratele Arabe Unite au semnat două documente în vederea consolidării relațiilor bilaterale: Acordul dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Emiratelor Arabe Unite privind cooperarea economică și tehnică pentru impulsivarea colaborării economice și stabilirea noilor sfere de cooperare; precum și Memorandumul de înțelegere privind consultările politice bilaterale între ministerele de Externe ale celor două țări în vederea consolidării relațiilor de parteneriat în domenii de interes reciproc și stabilirii unui mecanism de cooperare inter-instituțională. În prezent, între Guvernul Republicii Moldova și Executivul Emiratelor

Arabe Unite sunt semnate patru tratate bilaterale în domeniile: aerian, economic, investițional și diplomatic.

31 ianuarie

Guvernul a aprobat Programul de promovare a economiei „verzi” în Republica Moldova pentru anii 2018-2020 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia. Scopul Programului constă în promovarea implementării principiilor economiei „verzi” în republică în armonie cu dezvoltarea economică și bunăstarea socială, cu reducerea riscurilor pentru mediu. În particular, se vizează creșterea eficienței energetice a țării și a cotei energiei din surse regenerabile, integrarea activităților de dezvoltare a economiei verzi pentru întreprinderile mici și mijlocii, creșterea suprafeței de terenuri agricole cu producție ecologică, promovarea principiilor orașelor verzi și alte acțiuni. Costul implementării Programului este aproximativ 122,5 mil. MDL, care va fi acoperit atât din bugetul de stat, cât și prin intermediul altor mecanisme financiare.

20 februarie

Organizația de Atragere a Investițiilor și Promovare a Exportului din Moldova (MIEPO) a câștigat un proiect de finanțare din fondul Programului Bazinului Mării Negre 2014-2020 în valoare de circa 600 000 Euro, pe o perioadă de doi ani. Din bugetul total MIEPO îi revine 419,3 mii EUR. Obiectivul proiectului constă în creșterea cooperării și comerțului în regiunea Bazinul Mării Negre prin crearea unei rețele de actori relevanți – WINET, sprijinită de o platforma electronică pentru instruire, promovare, colaborare, comerț și creșterea competențelor profesioniștilor din domeniul vinicol și cooperarea lor cu mediul academic și Guvernamental. De activități de promovare în domeniul vinificației vor beneficia 100 de întreprinderi. De asemenea, vor fi create două platforme informaționale pentru a sprijini cooperarea transnațională.

22 februarie

Cabinetul de miniștri a aprobat crearea Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare, care va implementa politicile statului în domeniile cercetării, inovării și dezvoltării, și se va afla în subordinea Guvernului. Agenția va gestiona fondurile pentru realizarea proiectelor pe această dimensiune, fiind responsabilă de evaluarea propunerilor de proiecte înaintate de cercetători. Agenția va fi înființată prin fuziunea Instituției Publice „Agenția pentru Cercetare și Dezvoltare”, a Agenției pentru Inovare și Transfer Tehnologic și a Centrului Proiecte Internaționale din subordinea Academiei de Științe a Moldovei.

22 februarie

Executivul a aprobat Regulamentul de implementare a programului de stat „Prima Casă”, care stabilește criteriile de eligibilitate pentru beneficiari, locuințele care pot fi procurate și pentru băncile comerciale implicate în program. Totodată, este descrisă detaliat procedura de acordare a creditelor ipotecare prin intermediul programului, precum și modalitatea de acordare și executare a garanției de stat. Programul are ca scop acordarea ajutorului persoanele tinere în procurarea primei locuințe în condiții mai avantajoase de creditare, statul garantând 50% din soldul creditului acordat. Pentru 2018, în bugetul de stat este prevăzut un fond de garantare în valoare de 50 mil. MDL. Implementarea programului va fi realizată prin intermediul Organizației pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii.

28 februarie

Banca Națională a Moldovei a pus în circulație o serie nouă de monede metalice: de 1, 2, 5 și 10 lei. Acestea vor circula în paralel cu bancnotele existente de aceeași valoare nominală. Potrivit BNM, punerea în circulație a noilor monede va optimiza utilizarea banilor în numerar din republică conform celor mai bune practici internaționale în domeniul circulației monetare. Fiind la cost similar per unitate, monedele au o durată de viață de cel puțin zece ori mai mare decât

bancnotele cu valoare nominală mică. Noile monede sunt prietenoase mediului ambiant și pot fi reciclate.

1 martie

Comitetul executiv al Băncii Naționale a Moldovei a adoptat menținerea ratei de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt la nivelul actual de 6.5% anual. Se mențin ratele de dobândă la creditele overnight la nivelul actual de 9.5% anual și la depozitele overnight la nivelul actual de 3.5% anual. De asemenea se mențin norma rezervelor obligatorii din mijloace atrase în lei moldovenesti și în valută neconvertibilă la nivelul actual de 40.0% din baza de calcul și norma rezervelor obligatorii din mijloace atrase în valută liber convertibilă la nivelul actual de 14.0% din baza de calcul.

1 martie

Parlamentul a ratificat Convenția între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Georgiei pentru evitarea dublei impuneri și prevenirea evaziunii fiscale cu privire la impozitele pe venit și a Protocolului adițional, întocmite la Tbilisi, la 29 noiembrie 2017. Documentul prevede intensificarea colaborării economice dintre cele două state și reglementează modalitatea efectuării schimbului de informații dintre părți în vederea evitării dublei impuneri și a prevenirii evaziunii fiscale. În prezent, Republica Moldova aplică Convenții/Acorduri pentru evitarea dublei impuneri cu 48 de state.

21 martie

Guvernul va aloca peste 57 mil. MDL pentru renovarea a șase instituții de învățământ de tip primar, gimnazial și liceal, din subordinea autorităților publice locale. Mijloacele financiare vor fi acordate în cadrul proiectului „Reforma învățământului în Moldova”, realizat cu suportul Băncii Mondiale.

23 martie

Parlamentul a aprobat Strategia de dezvoltare a societății civile pentru perioada 2018-2020 și Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia. Strategia urmărește implementarea a trei obiective generale: consolidarea cadrului de participare a societății civile la elaborarea și monitorizarea implementării politicilor publice, promovarea și consolidarea durabilității financiare a societății civile și dezvoltarea spiritului civic activ și a voluntariatului.

29 martie

A avut loc adunarea de constituire a Depozitarului central unic al valorilor mobiliare (DCU), în cadrul căreia, a fost aprobată decizia de înființare a DCU, au fost desemnate organele de conducere și aprobate actele de constituire. DCU va fi condus de un comitet executiv compus din trei membri. Totodată, Consiliul de supraveghere al DCU este format din reprezentanți ai Băncii Naționale a Moldovei, Comisiei Naționale a Pieței Financiare, Ministerului Finanțelor și Bursei de Valori a Moldovei. DCU a fost creat în baza Legii cu privire la Depozitarul central unic al valorilor mobiliare, adoptată în anul 2016, și va fi singura instituție din Republica Moldova care va desfășura activități de evidență, depozitare și decontare a valorilor mobiliare de stat și corporative.

REZUMATUL EDIȚIEI

Producția

În perioada ianuarie-martie 2018, produsul intern brut al economiei naționale a înregistrat o creștere de 3,7% (în termeni reali) comparativ cu perioada similară a anului 2017.

Următoarele activități au influențat în mod semnificativ la creșterea PIB: comerțul cu ridicata și amănuntul (+1,2%); industria extractivă și industria prelucrătoare; producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat; distribuția apei; salubritatea, gestionarea deșeurilor, activitățile de decontaminare +0,8%; informațiile și comunicațiile (+0,6%); tranzacțiile imobiliare (+0,2%); construcțiile (+0,2%); activitățile profesionale, științifice și tehnice; activitățile de servicii administrative și activitățile de servicii suport (+0,1%); activitățile financiare și de asigurări (+0,1); arta, activitățile de recreere și de agrement; alte activități de servicii; activități ale gospodăriilor private în calitate de angajator de personal casnic; activități ale gospodăriilor private de producere de bunuri și servicii destinate consumului propriu (+0,1%).

Activitățile industriale care în perioada respectivă au înregistrat cele mai mari sporuri au fost: fabricarea echipamentelor electrice (+54,2%), fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie (+24,7%), tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțăminte; prepararea și vopsirea blănurilor (+22,8) și fabricarea autovehiculelor, a remorcilor și semiremorcilor (+22,1%). În aceeași timp, au fost înregistrate și reduceri ale indicilor producției industriale pentru un șir de activități: fabricarea produselor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice (-30,8%), fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a. (-20,8%), etc.

Producția agricolă globală în trimestrul I al anului 2018 păstrează trendul de creștere, fiind cu 1,0% superioară, comparativ cu perioada similară a anului 2017. Majorarea respectivă se datorează sectorului zootehnic, căruia i-au revenit 99% din totalul producției globale în perioada menționată.

În trimestrul I al anului 2018 se schimbă direcția descendentă a deplasării vectorului investițiilor în active imobilizate, fiind înregistrată o creștere cu 2,9% f.p.s.a.p. Acest fapt, în mare măsură, se datorează investițiilor în imobilizările corporale care constituind 97,7% în totalul investițiilor în active imobilizate au marcat o creștere de 2,3%.

Transportarea mărfurilor pe toate căile de transport în perioada ianuarie-martie 2018 a înregistrat creșteri comparativ cu aceeași perioadă a anului 2017 de 13,6%. De asemenea, în perioada respectivă, parcursul mărfurilor a înregistrat o creștere cu 6,4% f.p.s.a.p.

Prețuri și rate de schimb

Rata medie anuală a inflației în primele trei luni ale anului 2018 și-a revenit în limitele intervalului asociat țintei staționare de 5 la sută ($\pm 1,5$ puncte procentuale) și a constituit 5,2%, ceea ce totuși reprezintă o accelerare ușoară față de nivelul înregistrat în perioada similară a anului precedent (+0,9 p.p.). În trimestrul I 2018, pentru componentele IPC s-au înregistrat următoarele majorări: produse alimentare – 8,4%, produse nealimentare – 2,9%, servicii – 3,2%. Evoluția descendentă a IPC în primele luni ale anului a fost rezultatul diminuării presiunilor din partea prețurilor la produsele alimentare, prețurilor reglementate și aprecierea monedei naționale.

Inflația de bază de la începutul anului 2018 urmează un trend descrescător, înregistrând valori mai reduse comparativ cu cele ale IPC. În perioada ianuarie-martie 2018, indicele inflației de bază a constituit 4,7% f.a.p.a.p., în creștere față de aceeași perioadă a anului 2017 cu 0,3 p.p.

În expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent, ritmul de creștere a inflației de bază a înregistrat următoarele majorări: în ianuarie – 5,2%, în februarie – 4,8% și în martie – 3,5%. Trendul descrescător a inflației de bază a fost determinat de aprecierea monedei naționale față de principalele valute de referință precum și prin scăderea presiunilor inflaționiste din partea componentelor IPC.

În primul trimestru al anului 2018, **cursul de schimb a monedei naționale** față de principalele valute de referință și-a continuat trendul descrescător consemnat de la începutul anului 2017. În trimestrul I, 2018 cursul mediu nominal de schimb față de principalele valute de referință a fost de 20,6 MDL/EUR și 16,7 MDL/USD, apreciindu-se comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 3,2% față de moneda unică europeană și cu 16,1% față de dolarul SUA.

Politica monetară

În trimestrul I, 2018 BNM a păstrat constanți parametrii principalelor instrumente ale politicii monetare: **rata dobânzii de politică monetară** a fost menținută la nivelul de 6,5 la sută, iar amplitudinea coridorului simetric format în jurul său de ratele dobânzilor la facilitățile permanente a rămas nemodificată (± 3 puncte procentuale).

În trimestrul I, 2018 BNM a menținut neschimbată **rata rezervelor obligatorii** din mijloace atrase în lei moldovenești și în valută neconvertibilă, la nivelul de 40 la sută iar rata rezervelor obligatorii de la mijloacele atrase în valute convertibile, la nivelul de 14 la sută.

Volumul activelor oficiale de rezervă la sfârșitul trimestrului I, 2018 s-au majorat cu 74,9 mil.USD față de sfârșitul anului precedent și constituiau 2875,2 mil.USD.

În trimestrul I, 2018 **masa monetară** a înregistrat o temperare de ritm, comparativ cu dinamica înregistrată în p.s.a.p. O contribuție mai semnificativă la creșterea masei monetare, similar situației înregistrate în anul precedent, au avut-o componentele agregatului monetar M1, în special depozitele la vedere în monedă națională.

Finanțele publice

Veniturile Bugetului public național în primul trimestru al anului 2018 au fost în creștere cu 10,8%. La majorarea încasărilor bugetului public, au contribuit în mare parte veniturile fiscale, în special impozitele și taxele pe mărfuri și servicii, care au avut o pondere de 65,81% din totalul încasărilor la buget.

În I trimestru 2018, Republica Moldova a primit granturi în sumă de 67,1 mil. MDL, ce este cu 78,5% mai mult decât suma primită în anul precedent. Cele mai importante donații au fost cele primite de la organizațiile internaționale, pe când guvernele altor state au virat doar 12,52% din granturile acordate în primul trimestru al anului 2016. Donatorii externi nu se grăbesc să crească volumul finanțării în condițiile în care nu sunt executate de către guvern acțiunile, care condiționează eliberarea acestor granturi iar unele din deciziile politice chiar vin în contradicțiile cu recomandările organismelor internaționale.

Partea de **cheltuieli a bugetului public național** în I trimestru 2018 s-a realizat în valoare de 12 153,77 mil. MDL, cu 0,9% (108,1 mil. MDL) mai mult comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. Ponderea majoră în cheltuielile totale au fost efectuate pentru finanțarea domeniului social (40,66%), iar cele mai mici cheltuieli, de 0,19% – protecției mediului înconjurător.

Executarea bugetului public național în I trimestru 2018 a rezultat s-a încheiat cu un ***sold bugetar excedentar de 1 131,1 mil. MDL***. Este pentru prima dată în ultimii 8 ani, când în trimestrul I al anului se atestă un excedent bugetar, însă, acest fapt nu este unul relevant, dacă se ia în considerație că nefinanțarea unor cheltuieli importante la nivelul anului precedent este în valoare de 588,9 mil. MDL.

La situația din 31 martie 2018, ***soldul datoriei sectorului public*** s-a diminuat cu 1 221,2 mil. MDL sau cu 2,1% comparativ cu sfârșitul anului 2017 și a constituit 57 230,4 mil. MDL. Conform datelor privind PIB-ul prognozat pentru anul 2018, ponderea datoriei sectorului public în PIB, la situația din 31 martie 2018, a constituit 35,1%, înregistrând o diminuare cu 3,8 p.p. comparativ cu situația de la finele anului 2017 și cu 4,4 p.p. comparativ cu perioada similară a anului 2017.

Sectorul bancar

Menținerea unui grad înalt al riscului de credit reprezintă principala provocare la adresa stabilității financiare a sectorului bancar din Republica Moldova. Indicatorii prudențiali ai sectorului bancar privind riscurile, lichiditatea și solvabilitatea atestă valori superioare limitelor cerințelor minime, însă menținerea primelor 3 bănci, care înglobează 65,53% din totalul activelor bancare în supraveghere intensivă furnizează semnale negative pentru investitorii străini, care sunt așteptați să participe la procurarea pachetelor de 41,09% al acțiunilor „Moldova-Agroindbank” S.A. și cca 63.89 % al BC „Moldindconbank” S.A.

Totuși în primul trimestru al anului 2018 pe piața bancară autohtonă au apărut doi investitori străini. În ianuarie 2018, la B.C. „VICTORIABANK” S.A. au fost înregistrate schimbări în structura acționariatului. Astfel, la 16.01.2018 a avut loc licitația pe piața reglementată a Bursei de Valori a Moldovei, la care s-a vândut pachetul de acțiuni cu cota de 39,2 la sută. Ca rezultat, investitor a devenit Banca Transilvania, a doua după mărime bancă din România, prin intermediul companiei olandeze VB Investment Holding B.V. Urmare tranzacției, compania VB Investment Holding B.V., care din 24.05.2016 este acționar cu cota de 27,56% din capitalul social al băncii, în parteneriat cu Banca Transilvania din Romania și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, în prezent deține cota de 66,77 % din capitalul social al băncii, care se va majora până la 72,19 % ca urmare a achiziționării suplimentare a 5,42 % din acțiunile băncii din oferta publică de preluare. Totodată, în luna martie 2018 B.C. „EXIMBANK - Gruppo Veneto Banca” S.A. devine parte a Grupului Intesa Sanpaolo prin substituirea acționarului majoritar – banca italiană Veneto Banca.

Problema majoră a activității sectorului bancar este ***diminuarea valorii portofoliului de credite brute*** acordate de către băncile comerciale, în I trimestru 2018, care a înregistrat evoluții negative de 3,34%. Diminuarea ritmului de acordare a creditelor s-a asociat și cu scăderea nivelului de risc a portofoliului. Astfel, în I trimestru al anului 2018, valoarea creditelor neperformante a constituit 5 084,3 mil. MDL în descreștere cu 287,56 mil. MDL sau 5,47% față de 31.03.2017. Totodată se remarcă migrarea creditelor de la persoanele juridice spre persoanele fizice (24,29%) și din valută străină în cea monedă națională, (59,7 %). Tendința de scădere a creditelor *acordate persoanelor juridice reflectă procesul de încetinire a activității economice, nivelul înalt de incertitudine cât și modificarea continua a modelului de dezvoltare a economiei naționale de la producere spre consum.*

Creșterea valorii activelor, din păcate s-a datorat mai mult creșterii lichidităților. Astfel, indicele lichidității curente pe sistemul bancar a înregistrat 56,8%, mai mult cu 6,46 p.p. față de 31.03.2017 și de aproape 3 ori mai mult decât limita minimă, stabilită de BNM. *Prin urmare, constatăm o creștere exagerată a lichidităților bancare, precum și la o migrare a unei părți de active din credite spre active lichide cu risc redus și rentabilitate acceptabilă, cum ar fi valorile mobiliare de stat.*

Soldul depozitelor băncilor la 31.03.2018, a constituit 60 577,76 mil. MDL, în creștere cu 1,1%, pe parcursul a primelor 3 luni ale anului. Pe fondalul creșterii valorii depozitelor, rata de depunere a persoanelor fizice scade, ajungând la 65,87%, în diminuare cu 3,71% față de trimestru I al anului 2017. Această diminuare este cauzată de scăderea venitului destinat economisirii a populației, dar și diminuării încrederii persoanelor fizice în sistemul bancar după furtul miliardului. Soldul depozitelor în valută s-a diminuat cu -540,84 mil. MDL sau 2,09% fiind rezultatul întăririi semnificative a monedei naționale pe piața valutară, atestate pe parcursul anului 2017 și în primul trimestru al anului 2018. *Majorarea soldului de depozite, deopotrivă cu diminuarea soldului de credite este reflecția unui model eronat de business bancar, când soldului pasivelor plătibile cu dobânzi crește mai rapid decât volumul activelor generatoare de dobânzi.*

Stabilitatea relativă a sistemului bancar este reflectată de rezultatul financiar, realizat de bănci în I trimestru 2018. În luna martie 2018, profitul băncilor pe întregul sistem a constituit 522,3 mil. MDL, în creștere cu 22,52 mil. MDL sau 4,31%. Această creștere este realizată din majorarea veniturilor neaferele dobânzilor cu 26,5 % sau cu 145,1 mil. MDL și de diminuarea cheltuielilor aferente dobânzilor în urma diminuării ratei de dobândă la depozite cu 23,7% sau cu 123,5 mil. MDL.

Veniturile din dobânzi au însumat 1,1 miliarde MDL, fiind în scădere cu 170,4 mil. MDL față de perioada similară a anului precedent ca urmare a diminuării ratei dobânzii la creditele acordate, precum și a volumului portofoliului de credite. Astfel, ponderea veniturilor din dobânzi în total venituri este în diminuare cu 1,08%, ajungând la data de 31.03.2018 la nivelul de 38,6% *Concluzia nu este una favorabilă pentru sistemul bancar, deoarece el obține venituri considerabile din comercializare de valută și transferuri de fonduri, dar nu și din activitatea de intermediere financiară, fapt ce confirmă o implicare foarte slabă a băncilor în activitatea de redistribuire a fondurilor și, implicit, la creșterea economică prin asigurarea cu resurse necesare a economiei reale.*

Prioritățile sectorului bancar moldovenesc rămâne asigurarea stabilității financiare prin conformarea la cerințele reglementării prudențiale. Menționăm, că pentru realizarea acestei priorități s-a făcut și se face suficient efort. Astfel, la 1 ianuarie 2018 a intrat în vigoare Legea privind activitatea băncilor nr.202 din 6 octombrie 2017, care aduce claritate mediului de activitate bancar. Sunt în lucru regulamente, care vizează stabilirea cerințelor de fonduri proprii și tratamentul riscurilor de credit, de piață, operațional și de decontare/livrare în contextul fondurilor proprii. Istemul bancar merge ferm pe calea conformării cerințelor prudențiale, derivate din acordul BASEL III.

Sectorul extern

Balanța de plăți. În trimestrul I 2018, **soldul contului curent** al balatei de plăți a înregistrat un deficit de 189,96 mil. dolari. Comparativ cu perioada similară a anului precedent, soldul contului curent a crescut cu 51,2%. Soldul **balanței serviciilor** a constituit 75,54 mil. dolari. **Contul de capital** a înregistrat un sold negativ de 7,27 mil. dolari. **Contul financiar** s-a soldat cu intrări nete de capital în valoare de 119,33 mil. dolari.

Poziția investițională internațională. Pe parcursul trimestrului I 2018, **stocul total de pasive sub formă de investiții directe** acumulat a constituit 3894,38 mil. dolari SUA.

Volumul total al transferurilor de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice din R. Moldova, în trimestrul I 2018 a constituit 297,45 milioane dolari SUA.

Comerțul exterior cu bunuri în trimestrul I a. 2018 a constituit 2004,4 mil. dolari înregistrând o creștere cu 28,6%, comparativ cu perioada similară a anului precedent. **Exporturile de mărfuri**, în primul trimestru a. 2018 au constituit 678,2 mil. dolari, cu 28,4% mai mult comparativ cu perioada similară a anului precedent. **Importurile de mărfuri în T. I 2018** au constituit 1326,2 mil. dolari, cu 28,7% mai mult comparativ cu T. I 2017.

Deficitul al balanței comerciale în trimestrul I a. 2018 a constituit 648 mil. dolari, cu 145,5 mil. dolari (28,9%) mai mult față de cel înregistrat în T. I 2017.

Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi în T. I 2018 a fost de 51,1%, comparativ cu 51,2% în perioada similară din anul 2017.

Mediul de afaceri

În clasamentul Băncii Mondiale – Doing Business 2018, Moldova a rămas pe aceeași poziție ca și anul precedent, situându-se pe locul 44 din 190 țări. Mediul de afaceri din RM se situează în urma unor astfel de țări din regiune, precum Georgia (9), Macedonia (11), Estonia (12), Lituania (16), Letonia (19), Polonia (27), Belarus (38).

Cele mai joase poziții în clasament Moldova le-a înregistrat la indicatorii "obținerea autorizațiilor de construcții" (locul 165), care nu și-a schimbat poziția față de anul precedent și "acces la energia electrică" (locul 80), marcând o înrăutățire cu 7 poziții. Cea mai semnificativă înrăutățire a marcat-o indicatorul "obținerea creditului" (cu 10 poziții).

Cu toate acestea, unii indicatori au înregistrat o îmbunătățire a poziției în clasament. Îmbunătățirea poziției în clasament a fost marcată doar de 3 indicatori: indicatorul "înregistrarea afacerii" (+21 poziții), indicatorul "protejarea investitorilor minoritari" (+9 poziții) și "înregistrarea proprietății" (+1 poziție).

Moldova a acumulat în anul 2018 un scor total de 73,00 puncte pentru indicatorul DTF, ceea ce reflectă o ușoară îmbunătățire cu +0,20 puncte față de anul precedent.

Sectorul social

Situația demografică. În T I din anul 2018 numărul născuților-vii total pe țară a constituit 8068 pers., fiind în scădere cu 458 copii sau cu 5,4% comparativ cu T I din anul precedent, rata natalității a fost de 9,2 născuți-vii la 1000 locuitori, fiind în scădere cu 0,4 p.p. f.p.s.a.p. Numărul de decedați a constituit 10185 pers., înregistrând o scădere de 649 persoane sau cu 6,0% f.p.s.a.p., iar rata mortalității a ajuns la 11,7 decedați la 1000 locuitori, în scădere cu 0,5 p.p. f.p.s.a.p. Numărul copiilor decedați în vârstă sub 1 an în T I din anul 2018 a constituit 86 cazuri, fiind la același nivel ca și în T I din anul precedent. Scăderea naturală în T I din 2018 a constituit -2117 persoane (-2308 persoane în T I din anul precedent) sau -2,4 persoane la 1000 de locuitori (-2,6 persoane la 1000 de locuitori în T I din anul precedent). Numărul *căsătoriilor* total pe țară în T I din anul 2018 a constituit 3176, micșorându-se cu 167 sau cu 5,0% față de aceeași perioadă a anului trecut, iar rata nupțialității a constituit 3,6 căsătorii la 1000 locuitori, reducându-se cu 0,2 p.p. f.p.s.a.p. Indicatorul în cazul numărului divorțurilor din țară a constituit 2669, fiind în scădere cu 171 sau cu 6,8% față de T I din anul precedent. Rata divorțialității a constituit 3,1 divorțuri la 1000 locuitori, cu 0,3 p.p. mai mult f.p.s.a.p.

Piața forței de muncă. În T I din anul 2018 populația economic activă a constituit 1172,9 mii pers., micșorându-se cu 2,4% sau cu 28,7 mii persoane în comparație cu T I din anul 2017. Totodată, rata de activitate a populației a fost de 39,3% și s-a micșorat cu 1,0 p.p. față de nivelul T I al anului 2017. Populația ocupată a fost de 1124,6 mii persoane, fiind aproape la nivelul T I din 2017. Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste a constituit 37,7%, fiind la nivelul din T I din anul 2017. Numărul șomerilor, definit conform Biroului Internațional al Muncii în T I din 2018 a constituit 48,3 mii pers., fiind în descreștere cu 36,3% față de T I din anul 2017 (75,8 mii). Rata șomajului la nivelul țării în T I din 2018 a fost de 4,1%, fiind mai mică cu 2,2 p.p. decât cea din T I din 2017. Populația inactivă din țară (15 ani și peste) în T I din 2018 a fost de 1810,1 mii persoane și s-a majorat cu 27,8 mii persoane sau cu 1,6% față de T I din 2017. Grupul NEET în T I din anul 2018 a avut o pondere de 29,4% din populația din grupa de vârstă de 15-29 ani (în afară de populația plecată peste hotare la lucru sau în căutarea unui loc de muncă).

Remunerarea muncii. În T I din anul 2018 câștigul salarial nominal mediu lunar brut a constituit 5906,5 MDL, majorându-se cu 13,2% față de T I din anul 2017, iar în termeni reali – cu 7,6%. În sectorul bugetar salariul mediu lunar (5408,1 MDL) s-a majorat f.p.s.a.p. cu 14,4%, într-o mai mare măsură decât câștigul salarial mediu lunar din sectorul real (6108,1 MDL), care a crescut f.p.s.a.p. cu 12,5%. Cele mai bine plătite tipuri de activități economice sunt: Informații și comunicații (13089,4 MDL), Activități financiare și de asigurări (11262,6 MDL) și Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (9803,5 MDL).

Veniturile disponibile ale populației pe o lună în T I din anul 2018 au constituit 2353,5 MDL în medie la o persoană, fiind în creștere cu 10,3% f.p.s.a.p. În termeni reali veniturile populației au crescut cu 4,8% f.p.s.a.p. Cele mai importante surse de venit rămân a fi în continuare: salariile (40,8%), prestațiile sociale (23,9%) și transferurile bănești din afara țării (17,5%).

Cheltuielile de consum medii lunare ale populației în T I din 2018 au constituit în medie pe o persoană 2329,8 MDL, majorându-se cu 11,4% față de T I din anul 2017. În termeni reali, ajustând la indicii prețurilor de consum, cheltuielile populației s-au majorat în medie cu 5,9% f.p.s.a.p. Cea mai mare parte a cheltuielilor continuă să fie direcționată spre: consumul alimentar (43,9%), întreținerea locuinței (17,9%) și îmbrăcăminte și încălțăminte (10,4%).

Protecția socială a populației. Conform datelor Casei Naționale de Asigurări Sociale (până la indexare), numărul pensionarilor aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 aprilie 2018 a constituit 714,2 mii persoane sau cu 3,3 mii persoane mai mult comparativ cu 1 aprilie 2017. Mărimea medie a pensiei lunare stabilite la 1 aprilie 2018 a constituit 1532,95 MDL, fiind în creștere cu 13,2% față de 1 aprilie 2017.

Capitolul I PRODUȚIA¹

Produsul intern brut

În primul trimestru al anului 2018, produsul intern brut a atins o valoare de 37609 mil. MDL (prețuri curente), astfel marcând o creștere net superioară în termeni reali cu 3,7% comparativ cu perioada similară a anului 2017.

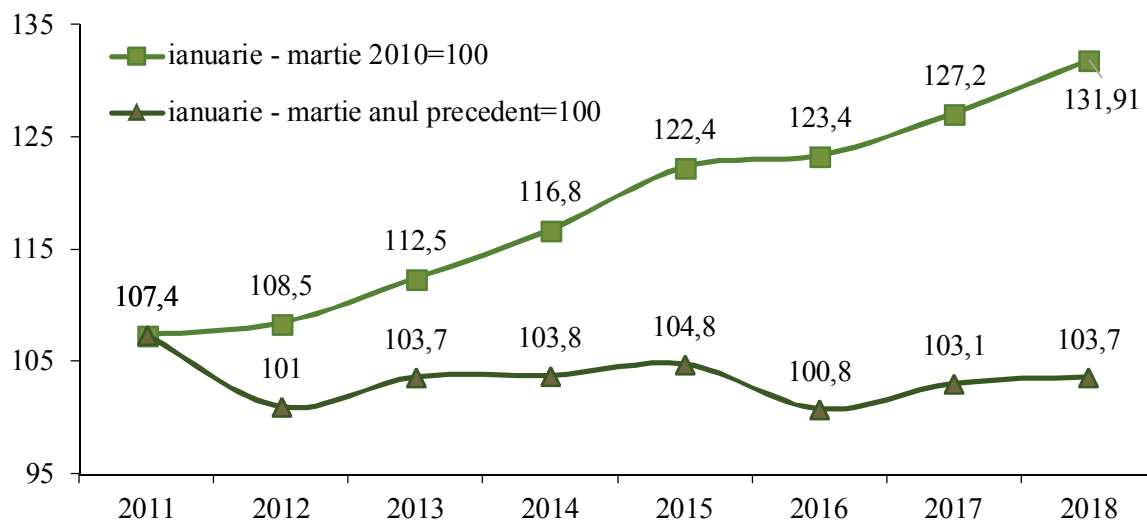

Figura 1.1. Evoluția PIB în perioada T1:2008 – T1: 2018 (%)

Sursa: Calculele autorului în baza datelor BNS.

Componentele principale care au favorizat la majorarea PIB-ului sunt:

- Comerțul cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor; transport și depozitare; activități de cazare și alimentație publică au contribuit la creșterea PIB cu 1,2%, având o pondere de 20,4% la formarea PIB și o creștere a valorii adăugate brute cu 6,3%;
- Industria extractivă; industria prelucrătoare; producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat; distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare au contribuit la creșterea produsului intern brut cu 0,8%, deținând o pondere de 17,2% la formarea PIB și o creștere a valorii adăugate brute cu 4,6%;
- Informațiile și comunicațiile au contribuit la creșterea PIB cu 0,6%, având o pondere de 6,6% la formarea PIB și o creștere a valorii adăugate brute cu 9,0%;
- Tranzacțiile imobiliare au contribuit la creșterea PIB cu 0,2%, deținând, în același timp, o pondere de 8,1% la formarea PIB și o creștere a valorii adăugate brute cu 2,5%;
- Construcțiile au contribuit la creșterea PIB cu 0,2%, având o pondere de 5,9% la formarea PIB și o creștere a valorii adăugate brute cu 3,5%;
- Activitățile profesionale, științifice și tehnice; activitățile de servicii administrative și activitățile de servicii suport au contribuit la creșterea PIB cu 0,1%, având o pondere de 4,1% la formarea PIB și o creștere a valorii adăugate brute cu 2,4%;

¹ Analiza este prezentată fără datele întreprinderilor și organizațiilor din partea stângă a Nistrului și mun. Bender, pe baza statisticilor oficiale, elaborate de către Biroul Național de Statistică. În unele cazuri, special menționate, sunt prezentate datele disponibile vizând regiunea transnistreană, difuzate de către organul de statistică din regiune.

- Activitățile financiare și de asigurări au contribuit la creșterea PIB cu 0,1%, având o pondere de 4,1% la formarea PIB și o creștere a valorii adăugate brute cu 3,5%;
- Arta, activitățile de recreere și de agrement; alte activități de servicii; activități ale gospodăriilor private în calitate de angajator de personal casnic; activități ale gospodăriilor private de producere de bunuri și servicii destinate consumului propriu au contribuit la creșterea PIB cu 0,1%, deținând o pondere de 2,9% la formarea PIB și o creștere a valorii adăugate brute cu 4,2%.

Pe de altă parte, în aceeași perioadă, o serie de activități au avut o contribuție negativă asupra PIB-ului și anume administrația publică și apărarea; asigurările sociale obligatorii; învățământul; sănătatea și asistență socială care au contribuit la diminuarea PIB cu 0,2%, înregistrând o pondere de 13,5% și o scădere a volumului cu 1,7%.

Valoarea adăugată brută totală pe economie în perioada ianuarie – martie 2018 a înregistrat creșteri cu 3,6% f.p.s.a.p., astfel contribuind la creșterea și formarea PIB-ului cu 3,1% și 85,7%, respectiv. Volumul impozitelor pe produse în perioada dată a înregistrat diminuări cu 2,1% f.p.s.a.p., contribuind la formarea și creșterea PIB-ului cu 14,4% și -0,3%, respectiv.

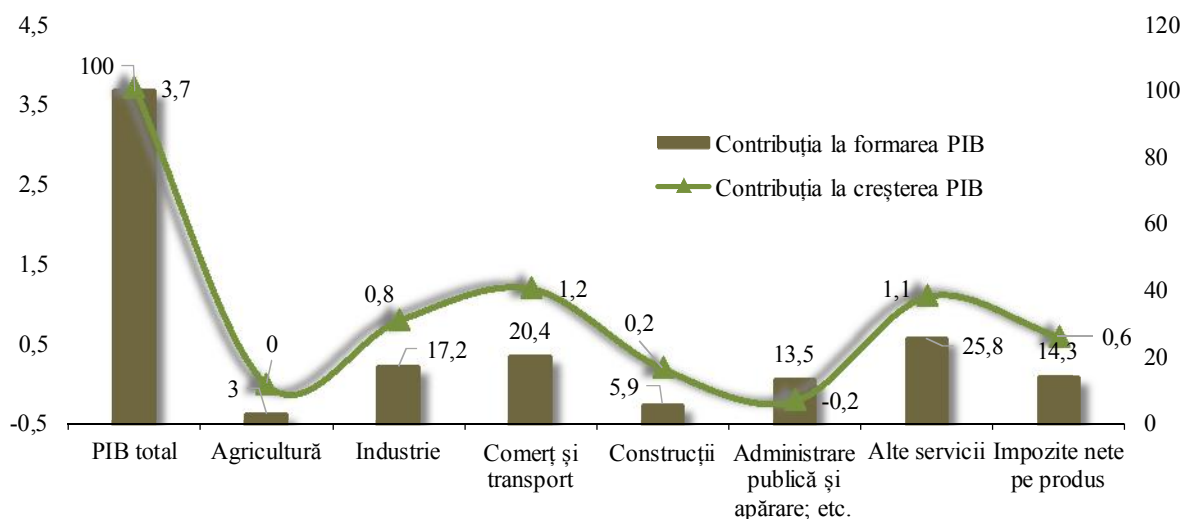

Figura 1.2. Contribuția componentelor de resurse la formarea PIB în T.I 2018 și la creșterea acestuia față de T.I 2017, %

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică.

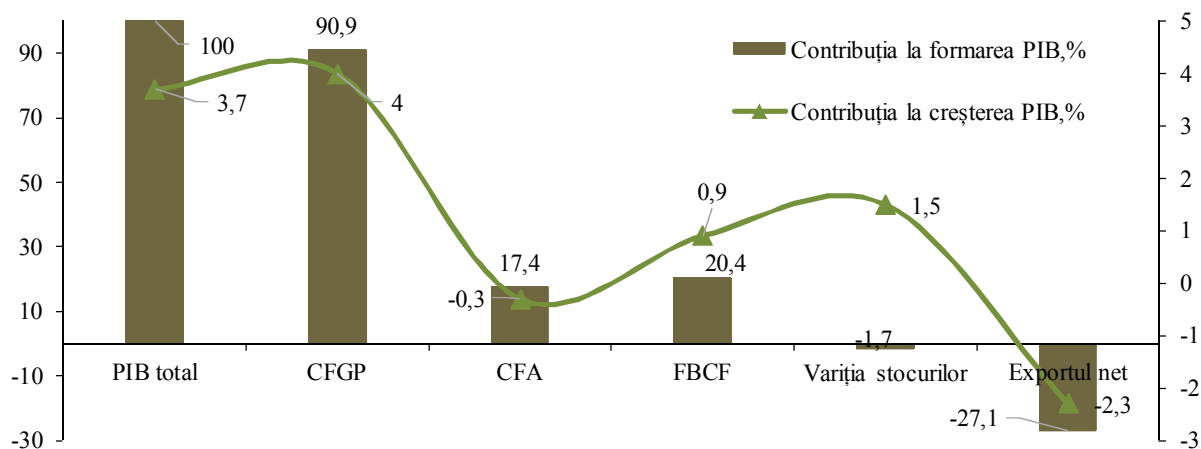

Figura 1.3. Contribuția componentelor de utilizări la formarea PIB-ului în T1: 2018 și la creșterea acestuia față de T1: 2017, %

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Sub aspectul utilizărilor, creșterea s-a datorat în principal consumului final al gospodăriilor populației, care în perioada respectivă având o pondere de 90,9% la formarea PIB a înregistrat o creștere cu 4,0% f.p.s.a.p și o majorare a volumului cu 4,3%, precum și datorită formării brute de capital fix cu o pondere de 20,4% la formarea PIB și o contribuție la creșterea PIB-ului cu 0,9% și creșterea volumului cu 4,2%.

Agricultura

Producția agricolă globală în trimestrul I al anului 2018 păstrează trendul de creștere, însumând 1633 mil. MDL în prețuri curente, valoare cu 1,0% superioară indicatorilor înregistrați în perioada similară a anului 2017. Majorarea respectivă se datorează sectorului zootehnic, cărui revenindu-i 99% din totalul producției globale a marcat o creștere cu 1,0% f.p.s.a.p. Majorarea în sectorul zootehnic a fost influențată de producția vitelor și păsărilor, ce a notat o creștere de 2,0% f.p.s.a.p și producția de lapte cu o creștere de 0,7% f.p.s.a.p. Pentru aceeași perioadă, producția de ouă a înregistrat o diminuare cu 1,1% f.p.s.a.p.

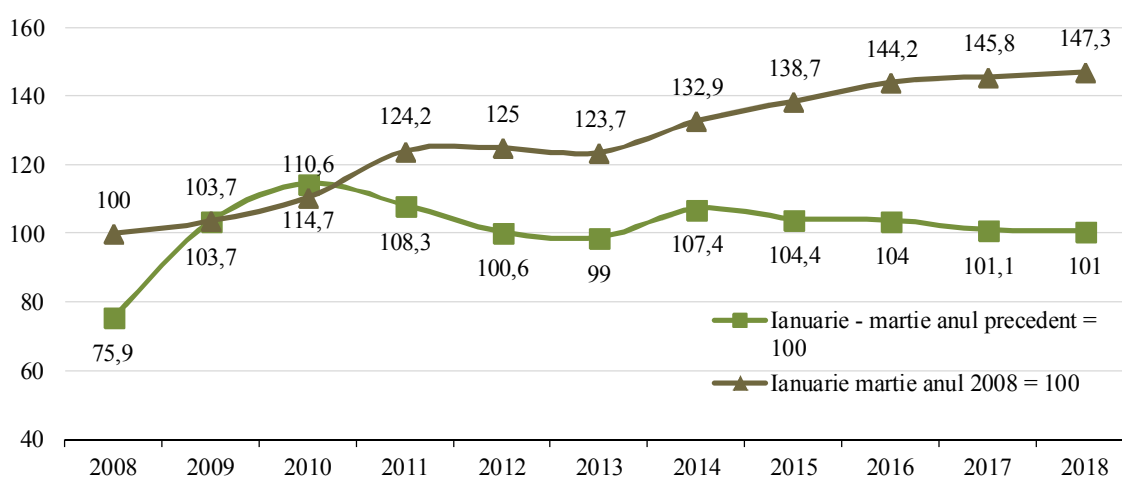

Figura 1.4. Evoluția volumului producției agricole în T1:2008 - T1:2018

Sursa: Calculele autorului în baza datelor BNS.

Industria

Primele trei luni ale anului 2018 au fost favorabile pentru sectorul industrial, care a înregistrat sporuri pozitive comparativ cu perioada similară a anului precedent, marcând o creștere a producției industriale cu 6,4% (serie brută). Rezultatul obținut se datorează, în special, industriei

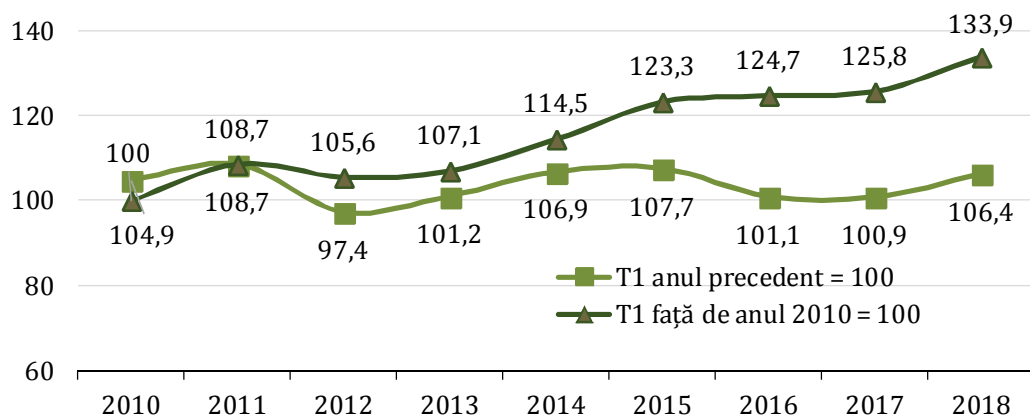

Figura 1.5. Indicii volumului producției industriale față de T1:2010 - T1:2018 (%)

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

prelucrătoare și producției și furnizării de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat, care în perioada respectivă notează o creștere cu 9,0% și 0,8%, respectiv, față de perioada similară a anului precedent. În același timp, industria extractivă a avut parte de reduceri cu 14,4% f.p.s.a.p.

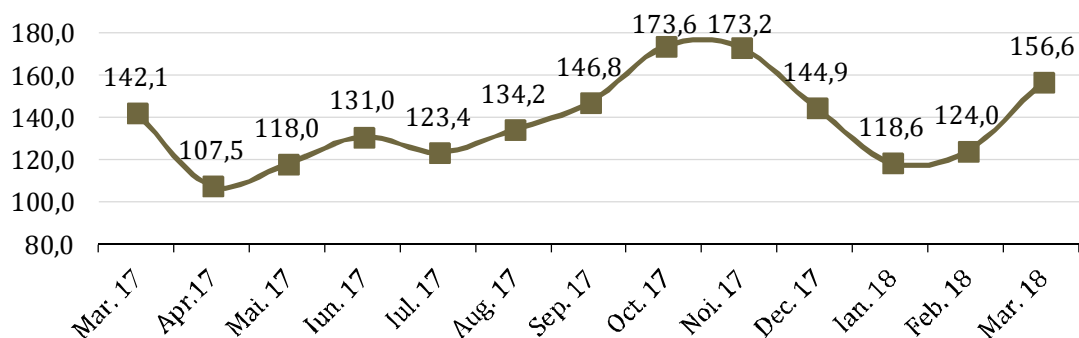

Figura 1.6. Indicii lunari ai producției industriale ianuarie 2017 - martie 2018 comparativ cu anul 2010, (%)

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În cadrul industriei prelucrătoare, cele mai semnificative creșteri comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent au fost observate în cadrul următoarelor activități: fabricarea echipamentelor electrice (+54,2%), fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie (+24,7%), tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțăminte; prepararea și vopsirea blănurilor (+22,8) și fabricarea autovehiculelor, a remorcilor și semiremorcilor (+22,1%). În aceeași timp, au fost înregistrate și reduceri ale indicilor producției industriale pentru un șir de activități: fabricarea produselor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice (-30,8%), fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a. (-20,8%), repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor (-9,8%).

Industria alimentară, în trimestrul respectiv, a înregistrat o creștere de 8,4% f.p.s.a.p.

Comerțul interior de bunuri și servicii

În perioada ianuarie-martie 2018 majoritatea activităților din cadrul comerțului interior de bunuri și servicii (excepție fiind comerțul cu autovehicule și motociclete) au avut sporuri notabile comparativ cu perioada similară a anului 2017, însă cu valori diferite. Astfel, cea mai mare creștere a fost înregistrată de cifra de afaceri pentru serviciile de piață prestate în principal întreprinderilor (+8,8%), fiind urmată de cifra de afaceri pentru serviciile de piață prestate populației (+5,8%), cifra de afaceri din comerțul cu amănuntul (+5,0%) și cifra de afaceri din comerțul cu ridicata (+3,7%). Cifra de afaceri a comerțului cu autovehicule și motociclete în perioada respectivă comparativ cu perioada similară a anului precedent a marcat o reducere de 1,2%.

Investiții în active imobilizate

În sfârșit, trimestrul I al anului 2018 a schimbat direcția descendentă a deplasării vectorului investițiilor în active imobilizate, astfel, în perioada respectivă, fiind însumate investiții în valoare de 2434,5 mil. MDL (în prețuri curente), care au marcat o creștere cu 2,9% comparativ cu perioada similară a anului 2017. Acest fapt, în mare măsură, se datorează investițiilor în imobilizările corporale, care constituind 97,7% din totalul investițiilor în active imobilizate, au înregistrat în perioada dată creșteri de 2,3% f.p.s.a.p. Îmbucurător este și faptul că și investițiile în imobilizările necorporale notează o creștere semnificativă cu 33,1% f.p.s.a.p., cu toate ca dețin o pondere mică de 2,3% în totalul investițiilor în active imobilizate.

Cele mai semnificative investiții ce au influențat tendința de creștere a investițiilor în imobilizările corporale au fost cele în mașini, utilaje, instalații de transmisie, care având o pondere de 37,5% au înregistrat o creștere de 0,9%, fiind urmate de investiții în clădiri nerezidențiale (+11,1%), mijloace de transport (+22,8%) și alte imobilizări corporale (+5,0%) f.p.s.a.p. Reduceri ale volumului de investiții au fost înregistrate în clădirile rezidențiale (-6,3%) și construcțiile ingineresti (-1,6%).

Principala sursă de finanțare rămâne a fi mijloacele proprii ale investitorilor, care având o cotă de 76,6% din totalul surselor de investiții s-au bucurat de o creștere cu 5,1% f.p.s.a.p., fiind urmate de sursele bugetelor unităților administrativ-teritoriale cu o creștere impunătoare de 74,1% f.p.s.a.p. și de categoria altor surse cu o creștere de 16,7%.

Transport

Transportarea mărfurilor pe cale feroviară, rutieră, fluvială și aeriană în perioadă ianuarie-martie 2018 a însumat 3,0 mil. tone de mărfuri, înregistrând, astfel, o valoare net superioară comparativ cu aceeași perioadă a anului 2017 cu 13,6%. De asemenea, în perioada respectivă, parcursul mărfurilor a înregistrat o creștere de 6,4%, însumând 1016,1 mil. tone-km. Rezultatul atins s-a datorat sporirii indicatorilor înregistrați pentru toate căile de transport la capitolul mărfuri transportate, care au marcat creșteri f.p.s.a.p., însă în ritmuri diferite. Astfel, transportul rutier a crescut cu 13,7%, feroviar cu 12,9%, fluvial de 1,7 ori și cel aerian de 1,8 ori.

Principalul tip de transport ales de către pasageri a fost și rămâne în continuare prin intermediul autobuzelor și microbuzelor, care în perioada respectivă atestă o diminuare cu 1,7% f.p.s.a.p. Aceeași tendință se observă și pentru transportul de pasageri pe cale feroviară, dar cu reduceri și mai mari (-11,7%). În același timp, transportul public pe cale fluvială și aeriană se bucură de o amplificare a numărului de pasageri, care au înregistrat creșteri de 1,8 ori și de 8,9%, respectiv, f.p.s.a.p.

Turism

În perioada ianuarie-martie 2018 agențiile de turism și turoperatorii s-au bucurat de o creștere semnificativă a serviciilor turistice acordate turiștilor și excursioniștilor (+27,6%) comparativ cu perioada similară a anului precedent, acestea fiind prestate unui număr de 35,6 mii persoane. Majorarea acestei cifre a fost condiționată de creșterea numărului participanților la turismul emițător cu 43,3% și la turismul receptor cu 6,8%. Însă, în perioada respectivă, s-a redus cifra participanților în cadrul turismului intern cu 11,7%.

Turiștii și excursioniștii sosiți în țară prin intermediul agențiilor de turism și a turoperatorilor au atins cifra de 1,6 mii persoane, marcând o creștere de 6,8% f.p.s.a.p. Scopul principal al acestora a fost odihna, recreerea și agrementul (77,3%), cu scop de afaceri și profesionale (17,9%) și cu scop de tratament (4,8%). Persoanele ce au plecat peste hotare prin intermediul agențiilor de turism și a turoperatorilor au însumat cifra de 27,8 mii persoane, fiind în creștere cu 43,3% f.p.s.a.p. Principalul scop al acestora a fost odihna, recreerea și agrementul (98,0%), iar principalele locuri de destinație alese au fost Egiptul (33,6%), România (28,0%), Bulgaria (10,6%), Ucraina (7,6%), Turcia (4,3%) și Italia (2,0%).

Situația în regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru și mun. Bender²

În trimestrul I al anului 2018, regiunea Republicii Moldova din partea stângă a Nistrului continuă tendința de dezvoltare economică înregistrată în anul 2017. Conform datelor prezentate de către organul de statistică din regiunea transnistreană, în trim. I 2018 indicele producției

² Conform datelor organului de statistică din regiunea transnistreană: <http://mer.gospmr.org/gosudarstvennaya-sluzhba-statistiki/informacziya/o-soczialno-ekonomicheskom-polozhenii-pmr.html> Din cauza implementării parțiale a standardelor internaționale la elaborarea statisticilor oficiale de către organul de statistică din regiunea transnistreană, precum și a accesului redus la meta date, comparabilitatea datelor cu cele elaborate de către BNS este limitată și este dificil de evaluat.

industriale s-a majorat cu 38,9% (în prețuri comparabile) comparativ cu aceeași perioadă a anului 2017. Acest rezultat se datorează în marea măsură siderurgiei, ce a avut o creștere de 3,1 ori, fiind urmată de industria electrotehnică cu o creștere de 57%, silvicultura și prelucrarea lemnului +39,4%, industria alimentară +25,1%, etc.

În prețuri comparabile, investițiile în imobilizările corporale în perioada respectivă s-au diminuat ca rezultat al reducerii investițiilor în mașini, utilaje, mijloace de transport (cu o pondere de aproximativ 78,4%) cu 21,8% și a reducerii investițiilor în lucrările de construcții și montaj cu 13,2%. Principalele surse de finanțare au fost mijloacele proprii – 64,3%, bugetul de stat – 32,1%, bugetul unităților administrativ – teritoriale – 2,9 și din alte surse – 0,7%.

Producția agricolă globală în trimestrul I al anului 2018 în regiunea din stânga Nistrului atestă o creștere cu 20,3% comparativ cu perioada respectivă a anului 2017. Rezultatul dat a fost condiționat de creșterea producției animaliere cu 21,1% și a producției vegetale cu 12,4%.

Activitatea de transport în perioada respectivă înregistrează creșteri atât la capitolul transportarea de mărfuri, cât și transportarea de pasageri. Astfel, transportarea de mărfuri a înregistrat creșteri de 2,8 ori, iar cea de pasageri cu 7% f.p.s.a.p.

În primul trimestru al anului 2018, comerțul cu amănuntul a înregistrat creșteri cu 3,3% f.p.s.a.p., rezultat obținut în urma creșterii comerțului cu amănuntul cu 7,7% și a reducerilor comerțului cu produse alimentare și a serviciilor cu plată prestate populației cu 1,7% și 4,9%, respectiv.

Capitolul II PREȚURI, RATE DE SCHIMB ȘI POLITICA MONETARĂ

2.1. Prețuri și rate de schimb

Prețuri

Rata medie anuală a inflației în primele trei luni ale anului 2018 și-a revenit în limitele intervalului asociat țintei staționare de 5 la sută ($\pm 1,5$ puncte procentuale) și a constituit 5,2%, ceea ce totuși reprezintă o accelerare ușoară față de nivelul înregistrat în perioada similară a anului precedent (+0,9 p.p.).

În trimestrul I 2018, pentru componentele IPC s-au înregistrat următoarele majorări: produse alimentare – 8,4%, produse nealimentare – 2,9%, servicii – 3,2%. Evoluția descendentă a IPC în primele luni ale anului a fost rezultatul diminuării presiunilor din partea prețurilor la produsele alimentare, prețurilor reglementate și aprecierea monedei naționale.

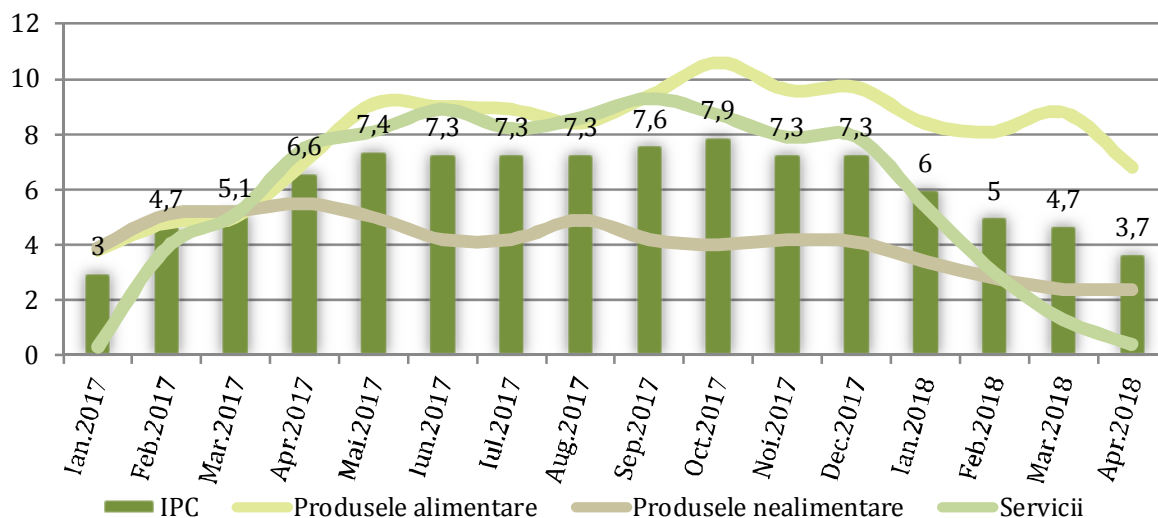

Figura 2.1.1. Ritmul anual de creștere a IPC și a componentelor sale, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În trimestrul I 2018, prețurile la produsele alimentare s-au majorat cu 8,4%, ceea ce reprezintă o accelerare a ritmului de creștere cu 3,9 p.p. peste nivelul înregistrat în trimestrul I al anului precedent și o decelerare de ritm cu 1,6 p.p. față de nivelul înregistrat în ultimul trimestru al anului 2017. În expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent, s-au produs următoarele majorări: în ianuarie – 8,4%, în februarie – 8,1%, în martie – 8,8%. În trimestrul I 2018, produsele alimentare cu cele mai semnificative creșteri de preț au fost: carnea de porcine cu 11,7%, legumele – 31,7%, inclusiv: varza – 84,5%, ceapa – 66,3%, morcovul – 27,4%, precum și cartoful – 17,3%, fructele proaspete – 25,3% etc. Reduceri relative de preț au fost înregistrate la ouă, ulei vegetal și usturoi.

Datorită disipării impactului care l-au avut factorii meteorologici asupra prețurilor la produsele alimentare în anul 2017 se presupune că pe parcursul anului 2018 acestea vor continua să scadă. La diminuarea continuă a acestor prețuri va contribui și aprecierea ușoară a monedei naționale față de principalele valute de referință. Scăderea presiunilor inflaționiste din partea

prețurilor la produse alimentare va favoriza și menținerea IPC în coridorul de variație țintit de BNM.

Prețurile la produse nealimentare în trimestrul I 2018 s-au majorat cu 2,9% f.p.s.a.p, valoarea indicatorului dat diminuându-se cu 1,8 p.p. față de aceeași perioadă a anului 2016 și cu 1,2 p.p. față de ultimul trimestru al anului precedent. În expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent, creșterile au fost de: 3,4% în ianuarie, de 2,8% în februarie și de 2,4% în martie. În cazul prețurilor nealimentare, încă se mai resimte efectul indus de schimbările realizate în politica fiscală ce au condus la majorarea accizelor la unele produse, însă acesta este estompat de micșorarea prețurilor reglementate (reducerea tarifelor la gazul din rețea și prețurilor la medicamente) precum și de scăderea ușoară a prețurilor la produsele petroliere datorită consolidării cursului monedei naționale.

În trimestrul I 2018, au înregistrat creșteri de preț majoritatea produselor nealimentare, cu excepția autoturismelor, televizoarelor și medicamentelor. Cele mai mari majorări de preț f.p.s.a.p au fost înregistrate la: țigări – cu 24,8%, covoare cu 7,5%, încălțăminte – cu 5,8%, confecții – cu 5,8 etc. Prețurile la produse nealimentare au crescut pe seama schimbărilor realizate în politica fiscală ce au condus la majorarea accizelor unor produse.

În trimestrul I al anului 2018 prețurile la servicii au marcat o nouă ajustare descendentă, majorându-se cu 3,2% f.p.s.a.p, cu 0,1 p.p. peste nivelul indicatorului respectiv în 2017, însă cu 5 p.p. sub nivelul înregistrat în trimestrul IV, 2017. În expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent s-au înregistrat următoarele majorări: în ianuarie – 5,4%, în februarie – 3% și în martie – 1,3%. În perioada de referință, comparativ cu trimestrul I al anului precedent, cele mai mari majorări de preț au fost înregistrate în cazul serviciilor de sănătate – cu 31,9%, serviciilor de educație și învățământ – cu 8,6%, s-au scumpit și serviciile turistice – cu 6,5%. La decelerarea prețurilor serviciilor au contribuit diminuarea prețurilor la gazele naturale din rețea cu 20,2% și celor pentru transportul feroviar și aerian cu 12,4% și 2,6% corespunzător

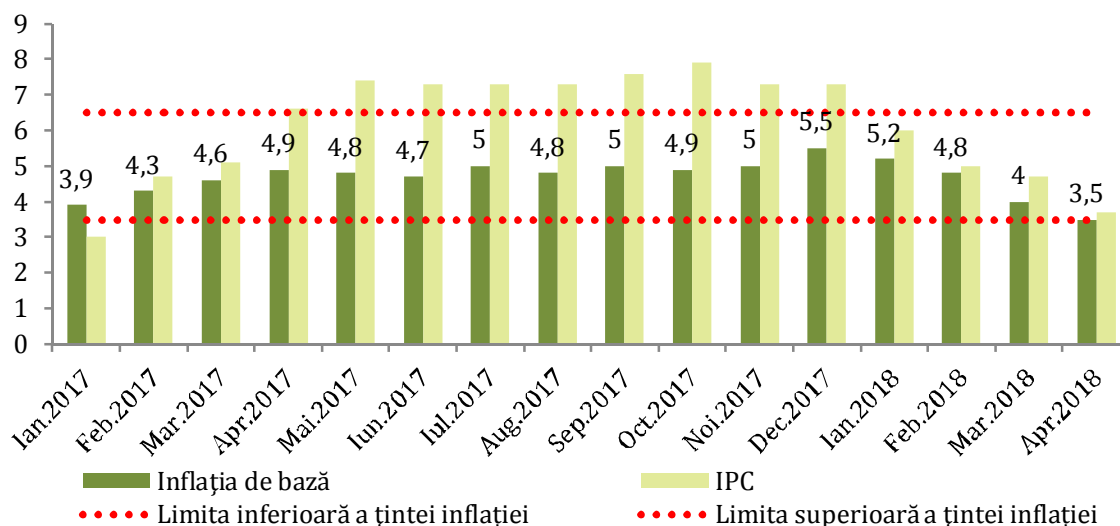

Figura 2.1.2. Ritmul anual de creștere al IPC și inflației de bază, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Inflația de bază de la începutul anului 2018 urmează un trend descrescător, înregistrând valori mai reduse comparativ cu cele ale IPC. În perioada ianuarie-martie 2018, indicele inflației de bază a constituit 4,7% f.a.p.a.p., în creștere față de aceeași perioadă a anului 2017 cu 0,3 p.p.

În expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent, ritmul de creștere a inflației de bază a înregistrat următoarele majorări: în ianuarie – 5,2%, în februarie – 4,8% și în

martie – 3,5%. Trendul descrescător a inflației de bază a fost determinat de aprecierea monedei naționale față de principalele valute de referință precum și prin scăderea presiunilor inflaționiste din partea componentelor IPC.

Prețurile producției industriale în primul trimestru al anului 2018 înregistrează o decelerare de ritm. În lunile ianuarie-martie, 2018 ritmul de creștere a indicelui anual al prețurilor producției industriale a scăzut comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 1,4p.p. și a atins nivelul de 1,5%. În ramurile industriei s-au înregistrat următoarele majorări f.p.s.a.p.: industria extractivă – 3,8%, industria prelucrătoare – 1,2%, sectorul energetic – 5,1%. Diminuarea ritmului de creștere a prețurilor producției industriale a fost susținută de diminuarea prețurilor în industria alimentară, datorită recoltei bogate de produse agroalimentare din a doua jumătate a anului 2017 precum și slăbirii impactului prețurilor din sectorul energetic și industria extractivă.

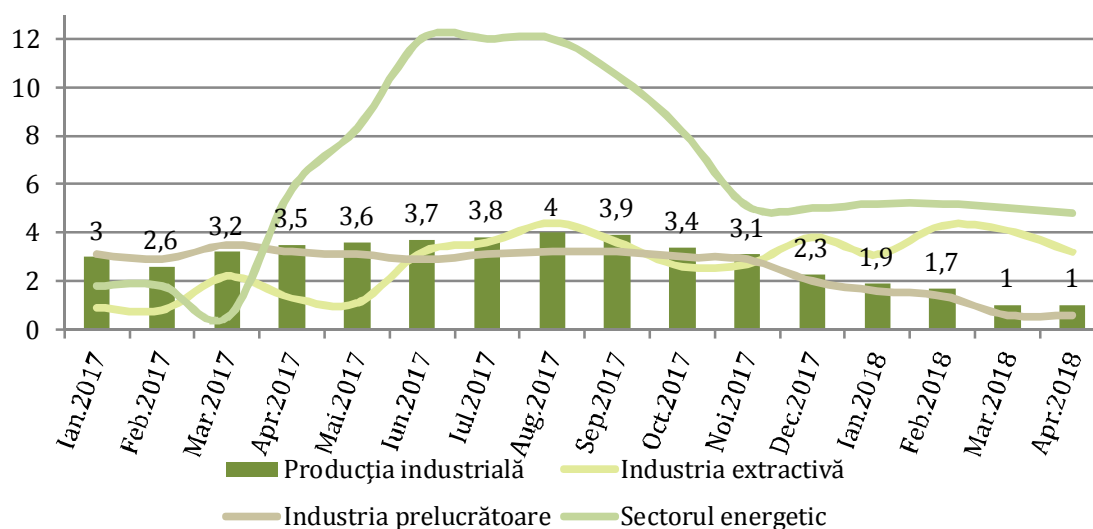

Figura 2.1.3. Ritmul anual de creștere a prețurilor producției industriale și a componentelor sale, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Diminuarea activității investiționale în domeniul construcțiilor a determinat scăderea pronunțată a ritmului de creștere a prețurilor producătorilor în construcții. După diminuarea ritmului anual de creștere al prețurilor în construcții în anul 2017 până la 4,6% f.p.s.a.p., ritmul de creștere al prețurilor în construcții, în trimestrul I, 2018 a scăzut față de nivelul înregistrat în perioada similară a anului precedent cu 4,7 p.p. și a constituit 1,9%.

Prețurile la produsele agricole urmează un trend descendent și la începutul anului 2018. Recolta bogată de produse agroalimentare din a doua jumătate a anului 2017 a favorizat accelerarea ritmului de descreștere a prețurilor la produsele agricole în trimestrul I 2018, acesta reducându-se față aceeași perioadă a anului 2017 cu 8,5%. La diminuarea ritmului anual de creștere a acestei categorii de prețuri, în perioada corespunzătoare, au contribuit, atât produsele vegetale, a căror prețuri s-au diminuat cu 10,7% f.p.s.a.p., precum și prețurile la produsele animaliere, care au înregistrat o reducere cu 2,8%, comparativ cu perioada similară a anului trecut.

La începutul anului 2018 consolidarea cursului de schimb a monedei naționale a diminuat presiunile prețurilor la combustibili asupra IPC. Ritmul de creștere a prețurilor la combustibili pe piața națională, în trimestrul I 2018 a fost de 1,9% f.p.s.a.p., în scădere cu 4,7 p.p. față de perioada similară a anului 2017. În expresie lunară, comparativ cu p.s.a.p. indicii prețurilor la combustibili au înregistrat următoarele valori: în ianuarie – 2,7%, în februarie – 2,4% și în martie – 2,5%).

Rate de schimb

În primul trimestru al anului 2018, cursul de schimb a monedei naționale față de principalele valute de referință și-a continuat trendul descrescător consemnat de la începutul anului 2017.

În trimestrul I, 2018 cursul mediu nominal de schimb față de principalele valute de referință a fost de 20,6 MDL/EUR și 16,7 MDL/USD, apreciindu-se comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 3,2% față de moneda unică europeană și cu 16,1% față de dolarul SUA.

În expresie lunară, cursul mediu de schimb al monedei naționale față de moneda unică europeană a înregistrat valori de: în ianuarie și februarie – 20,6 MDL/EUR, iar în martie – 20,5 MDL/EUR. Cursul mediu de schimb al leului față de dolarul SUA în decursul trimestrului I, 2017 a fost de 17,0 MDL/USD în luna ianuarie, 16,7 MDL/USD în februarie și 16,6 MDL/USD în luna martie.

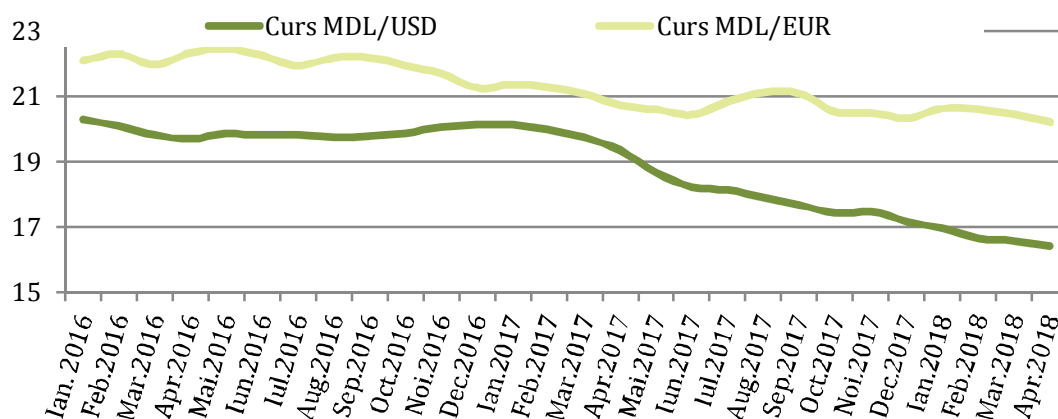

Figura 2.1.4. Evoluția cursului nominal de schimb mediu lunar al MDL comparativ cu USD și EURO

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Aprecierea cursului nominal de schimb în trimestrul I, 2018 a consolidat și poziția cursul real de schimb a monedei naționale. Leul moldovenesc în termeni reali s-a apreciat în această perioadă cu 13,8% față de USD (comparativ cu perioada similară a anului trecut) și cu 6,5% față de moneda Euro comparativ cu p.s.a.p.

Regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru.

În primele trei luni ale anului 2018 s-a atestat o decelerare a ritmului de creștere a ratei anuale a inflației în regiunea din partea stângă a râului Nistru. Totuși, comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent IPC în trimestrul I 2018 a fost în creștere cu 10,9 p.p. și a constituit 15,1%.

Cele mai mari presiuni inflaționiste asupra IPC în această perioadă au venit din partea prețurilor la produsele alimentare. Un impact major având produsele agroalimentare, a căror prețuri au crescut considerabil în această perioadă.

În anul 2018 Banca Centrală a regiunii din partea stângă a râului Nistru și-a continuat politica de ajustare a cursului valutar la realitățile economice interne. În luna februarie 2018 cursul fixat al dolarului SUA a fost majorat de la 15,50 ruble până la 16,00 RUB/USD. În rezultatul acestor modificări a scăzut indicele cursului real efectiv de schimb, principalul indicator în luarea deciziilor privind politica de schimb valutar.

După intervențiile Băncii Centrale, rubla transnistreană s-a depreciat considerabil. Cursul mediu nominal de schimb, în trimestrul I 2018 a fost de 19,5 ruble pentru un Euro, depreciindu-se față de valoarea perioadei similare a anului precedent cu 60%.

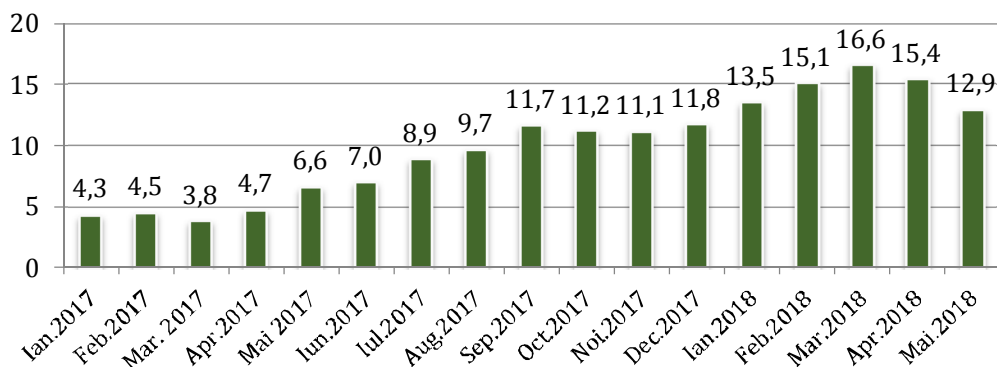

Figura 2.1.5. Ritmul anual de creștere a IPC în regiunea din partea stângă a râului Nistru, %

Sursa: Conform datelor Băncii Centrale a regiunii din partea stângă a râului Nistru.

2.2. Politica monetară

Banca Națională a Moldovei în contextul obiectivului său fundamental de asigurare și menținere a stabilității prețurilor, în primul trimestru al anului 2018 a urmărit să asigure revenirea pe termen mediu a ratei anuale a inflației la nivelul țintei staționare, într-o manieră care să sprijine creșterea economică, inclusiv prin consolidarea încrederii și a activității de creditare.

Instrumentele politicii monetare

În trimestrul I, 2018 BNM a păstrat constanți parametrii principalelor instrumente ale politicii monetare: rata dobânzii de politică monetară a fost menținută la nivelul de 6,5 la sută, iar amplitudinea coridorului simetric format în jurul său de ratele dobânzilor la facilitățile permanente a rămas nemodificată (± 3 puncte procentuale).

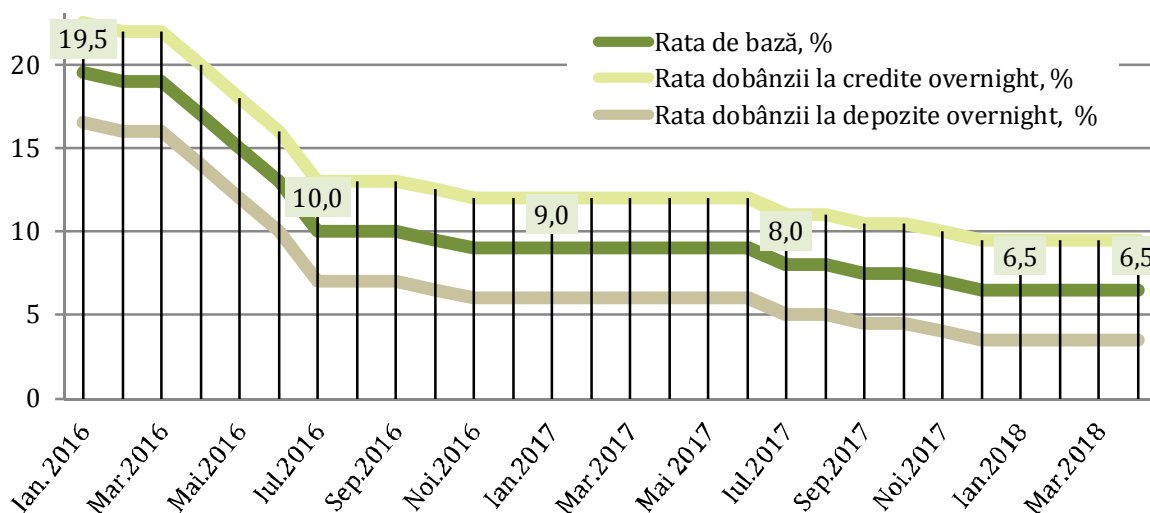

Figura 2.2.1. Evoluția ratelor de dobândă la instrumentele de politică monetară ale Băncii Naționale a Moldovei

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Rezervele obligatorii

În corelație cu evoluția curentă și de perspectivă a excedentului structural de lichiditate din sistemul bancar, precum și cu maniera în care a gestionat lichiditatea, BNM a menținut neschimbată rata rezervelor obligatorii din mijloace atrase în lei moldovenesti

și în valută neconvertibilă, la nivelul de 40 la sută iar rata rezervelor obligatorii de la mijloacele atrase în valute convertibile, la nivelul de 14 la sută.

În mod normal, menținerea ratei rezervelor obligatorii la un nivel suficient de înalt poate determina apariția unei serii de efecte secundare, cum ar fi: creșterea costurilor creditelor bancare, deteriorarea competitivității unor instituții bancare, modificarea structurii operațiunilor bancare. Totuși, în RM observăm că s-a obținut doar imobilizarea unei majore părți din resursele băncilor comerciale, care ar putea fi direcționate pentru creditarea și finanțarea economiei naționale. În acest context autoritatea monetară ar trebui să găsească alte posibilități de sterilizare a lichidității excesive din economie, mai ales în condițiile în care canalul ratei dobânzii a politicii monetare s-a dovedit a fi nefuncțional.

Operațiunile de piață deschisă și facilitățile permanente

În scopul gestionării adecvate a lichidității din sistemul bancar BNM a urmat calea absorbirii continue a excedentului net de lichiditate din sistemul bancar prin vânzarea de CBN-uri și intermediul facilității de depozit. Pe parcursul trimestrului I, 2018 soldul mediu lunar al operațiunilor de sterilizare s-a situat la un nivel superior perioadei similare a anului precedent (în creștere cu 2,27 mld. MDL) și a constituit 8,98 mld. MDL. Cel mai înalt sold a fost înregistrat în luna martie 2018, când soldul mediu zilnic al vânzărilor de CBN-uri a fost – 9,1 mld. MDL.

În trimestru I al anului 2018 comparativ cu perioada similară a anului precedent, solicitările de depozite "overnight" s-au redus ușor, soldul mediu zilnic constituind pentru lunile ianuarie, februarie și martie 2018 – 733,3 mil. MDL, 633,6 mil. MDL și 898,8 mil. MDL, corespunzător. Solicitarea facilității de credite "overnight" de la BNM din partea băncilor comerciale a parvenit doar în luna martie și a constituit 11 mil. MDL.

Intervențiile pe piața valutară

În trimestrul I, 2018 BNM a intervenit pe piața valutară în special ca cumpărător de valută pentru a absorbi excesul de valută liber convertibilă și a tempera volatilitatea cursului de schimb a MDL. Volumul procurărilor de valută în trimestrul I, 2018 a constituit în sumă circa 162,4 mil. USD.

Tabelul 2.2.1. Activitatea BNM pe piața valutară interbancară în perioada ianuarie 2017 - aprilie 2018

Luna	Volumul procurărilor, (echivalentul în mil. dolari SUA)	Volumul vânzărilor, (echivalentul în mil. dolari SUA)
Ianuarie 2017	0,48	-
Februarie 2017	0,46	-
Martie 2017	28	-
Aprilie 2017	9,5	-
Mai 2017	37,4	-
Iunie 2017	52,81	-
Iulie 2017	70	-
August 2017	58,9	-
Septembrie 2017	67	-
Octombrie 2017	80	-
Noiembrie 2017	20	-
Decembrie 2017	10	-
Ianuarie 2018	101	44,4
Februarie 2018	41,6	-
Martie 2018	19,8	0,3
Aprilie 2018	11	0,13

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Procurările consistente de valută în trimestrul I 2018 au determinat consolidarea activelor oficiale de rezervă. Rezervele oficiale la sfârșitul trimestrului I 2018 s-au majorat cu 74,9 mil. USD față de sfârșitul anului precedent și constituiau 2875,2 mil. USD. În primele luni ale trimestrului II, 2018 activele oficiale scad ușor, din contul plăților aferente serviciului datoriei publice externe a Republicii Moldova și deprecierei cursurilor de schimb ale valutelor componente ale rezervelor valutare în raport cu dolarul SUA.

Indicatorii monetari

În trimestrul I, 2018 masa monetară a înregistrat o temperare de ritm, comparativ cu dinamica înregistrată în p.s.a.p. O contribuție mai semnificativă la creșterea masei monetare, similar situației înregistrate în anul precedent, au avut-o componentele agregatului monetar M1, în special depozitele la vedere în monedă națională.

În acest context, stocul agregatelor monetare la data de 31.03.2018, comparativ cu datele înregistrate la data de 31.03.2017 a evoluat după cum urmează:

- agregatul monetar M0 a înregistrat o creștere cu 12,6% și a constituit aproximativ 18,4 mld. MDL;
- agregatul monetar M1 s-a majorat cu 19,8% și a atins un nivel de 33,3 mld. MDL;
- ritmul de creștere a agregatului monetar M2 a sporit cu 14,1% și a constituit cca. 52,9 mld. MDL;
- agregatul monetar M3 a înregistrat o creștere de 9,5% și s-a cifrat la 76,9 mld. MDL.

La sfârșitul trimestrului I al anului 2018, volumului bazei monetare a înregistrat un spor esențial de 16% f.p.s.a.p. și a constituit 39 mld. MDL.

Masa monetară în monedă națională își fortifică ușor pozițiile în total masă monetară, însă din contul majorării volumului agregatului monetar M1. În trimestrul I, 2018 schimbări majore de structură, în ceea ce privește distribuția ponderilor diferitelor componente în cadrul masei monetare în sens larg nu s-au produs.

La 31.03.2018 componentele masei monetare erau distribuite în felul următor: agregatul monetar M0 (bani în circulație) – 24%; depozite la vedere – 19,2%; depozite la termen – 25,6% și depozite în valută – 31,2%. Comparativ cu datele de la sfârșitul trimestrului I al anului 2017, menționăm o reducere a ponderii depozitelor în valută străină cu 2,7 p.p. și a ponderii depozitelor la termen în monedă națională cu 0,9 p.p. f.p.s.a.p. Totodată ponderea agregatului monetar M0 și depozitelor la vedere s-a majorat cu 0,7 p.p. și 3 p.p. corespunzător.

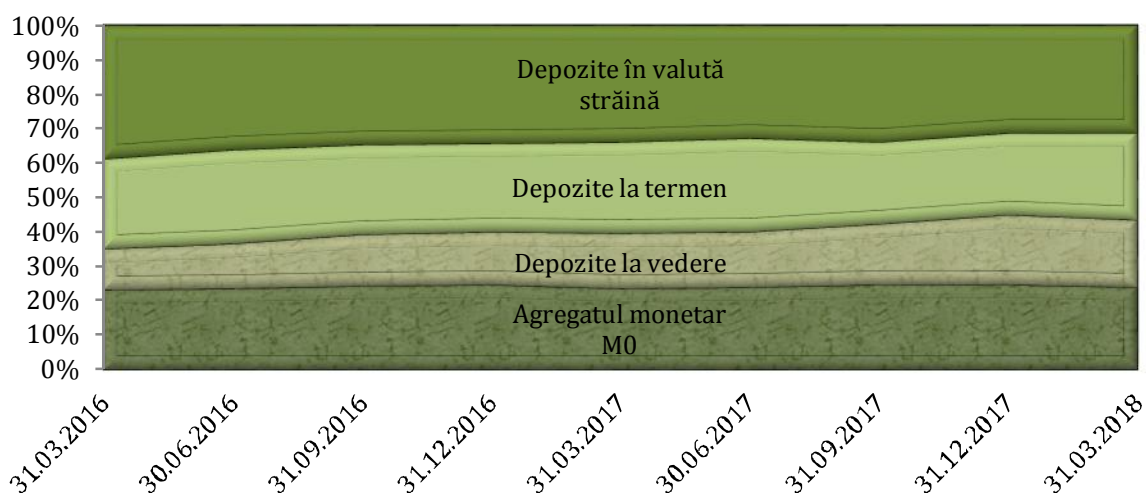

Figura 2.2.2. Structura masei monetare M3

Sursa: Calcule conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Structura masei monetare denotă o tendință de majorare a depozitelor de scurtă durată (depozite la vedere) care nu pot fi utilizate pentru investiții pe termen lung. În condițiile în care sectorul bancar național se caracterizează printr-un înalt grad de lichiditate, acesta nu joacă un rol semnificativ în calitate de investitor, nu poate influența transformarea economiilor în investiții, și prin urmare nu-și aduce aportul necesar la creșterea economiei reale. Totodată, creșterea volumului depozitelor este cauzată de majorarea fluxului remitențelor și lipsa altor instrumente de economisire pe piața financiară din Republica Moldova.

Politica monetară în regiunea din partea stângă a râului Nistru

Strategia de politică monetară a băncii centrale din regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru se bazează pe principiul depășirii crizei economice din regiune și menținerea stabilității sistemului financiar. În acest context, în anul 2018 s-a decis menținerea modelului de promovare a politicii monetare bazat pe țintirea cursului valutar de schimb.

Pe parcursul trimestrului I al anului 2018, în condițiile unor procese inflaționiste moderate în regiune, rata de refinanțare a băncii centrale s-a menținut la nivelul de 7%. Rata rezervelor obligatorii a fost menținută la nivelul stabilit în luna februarie 2017, de 12% pentru sursele atrase în valută străină și de 15% pentru cele atrase în ruble.

La sfârșitul trimestrului I, 2018, masa monetară în regiunea din stânga Nistrului constituia 7796,3 mil. ruble (echivalentul a cca. 7518,8 mil. MDL³), înregistrând un spor de aproximativ 45,7%, comparativ cu volumul ofertei monetare înregistrat în p.s.a.p. Această creștere se datorează devalizării rublei în această perioadă de banca centrală din regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru (din luna iunie 2017, cursul fixat al dolarului SUA a fost majorat în mai multe etape de la 11,30 la 16,00 ruble).

Modificările de politică monetară și-au lăsat amprenta și asupra structurii masei monetare. La 01.01.2018 componentele masei monetare erau distribuite în felul următor: agregatul monetar M0 (bani în circulație) – 11,9%; cvasimoneda – 20,1%; masă monetară în valută străină – 67,9%. Comparativ cu perioada similară a anului precedent, la sfârșitul trimestrului I al anului 2018 a crescut ușor ponderea masei monetare în valută cu 2,5 p.p. și a cvasi monedei cu cca. 2 p.p., iar ponderea banilor în circulație scăzut cu 4,2 p.p.

³Calculat conform cursului oficial de schimb al CBPMR la data de 01.04.18, <http://www.cbpmr.net/?kv=1&lang=ru>

Capitolul III FINANȚE

3.1. Finanțe publice

Debutul anului curent este mult mai favorabil pentru bugetul public decât primele luni ale anului 2017. Astfel, Veniturile Bugetului public național au fost colectate în primul trimestru al anului 2018 în mărime 110,8% față de perioada similară a anului.

În primele 3 luni ale anului 2018, veniturile totale ale bugetului public național au constituit 13284,8 mil. MDL, fiind în creștere cu 10,8% (1290,5 mil. MDL) față de aceeași perioadă a anului trecut. Analiza structurii veniturilor nete ale BPN (fără transferurile între componentele bugetare) reflectă o pondere considerabilă a încasărilor bugetului de stat, 63,40% din veniturile totale, deși în trimestrul I al anului 2016 această contribuție era mai considerabilă – 64,56%. Contribuțiile la bugetul asigurărilor sociale, în schimb, au crescut ca pondere și ca volum, constituind actualmente 22,41% (față de 21,62% în I trimestru al anului 2017). Diminuările încasărilor bugetului de stat au migrat nu numai la BASS, dar și spre FAOAM, care are o pondere mică a încasărilor de 7,30%, dar în creștere față de perioada similară cu 0,11pp., și către bugetele locale, care au crescut ponderea încasărilor nete în total cu 0,29%, atingând cota de 6,89%.

Figura 3.1.1. Structura veniturilor în BPN în I trimestru 2018, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Totodată, de cele mai mari transferuri din contul bugetului de stat au beneficiat anume bugetele locale. Astfel, Bugetul de stat a beneficiat de 2,8 mil. MDL și a acordat 4 427,6 mil MDL sub formă de transferuri, din care 2 055,9 mil. MDL – bugetelor locale, 682,0 mil. MDL – FAOAM și 1 689,7 mil.MDL – bugetului asigurărilor sociale. Tendința de finanțare a bugetelor locale din contul bugetului de stat se menține și în anul 2018.

Valoarea veniturilor fiscale în perioada nominalizată a înregistrat 8742,3 mil. MDL, în creștere față de anul precedent cu 9,2% sau cu 736,3 mil. MDL. Aportul cel mai mare le-au avut TVA, cu 46,25%, impozitul pe venit – 33,04% accizele – 11,26%, din care cea mai mare parte le revin accizelor la mărfurile importate – cca 96%. Este de menționat, că volumul încasării din accize, cât și ponderea lor în veniturile fiscale s-a redus față de anul precedent. Astfel, au fost colectate accize în mărime de 74% față de valoarea colectată în anul precedent, sau cu 345,5 mil. MDL mai puțin. Impozitele și taxele pe mărfuri și servicii au însumat 62,13% din total, comparativ cu

71,29% în aceeași perioadă a anului trecut. O diminuare față de trimestrul I al anului precedent au avut-o și colectările impozitului pe bunurile imobiliare – doar 96,4% iar și impozitele pe bunurile imobiliare au avut o valoare nesemnificativă.

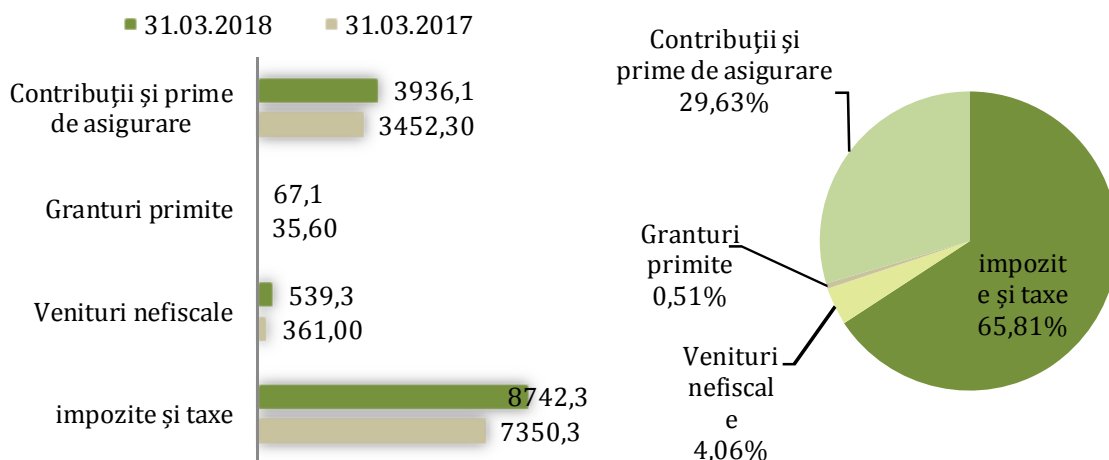

Figura 3.1.2. Structura veniturilor după sursă în BPN în I trimestru 2016-2018, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Veniturile nefiscale au constituit 539,3 mil. MDL în I trimestru 2018, cu 8,6% mai mult față de trimestrul I al anului 2017, însă s-au modificat esențial componentele acestuia: „Venituri din proprietate” au însumat 65,7 mil. MDL, în creștere cu 99,7% față de perioada similară a anului precedent, „Taxe și plăți administrative” cu 86,6 mil. MDL, în creștere cu 11,5% pe când dividendele primite au crescut cu doar cu 33,3%, veniturile din amenzi și sancțiuni cu 27,9%. Totodată dobânzile din creanțele deținute au fost încasate în raport cu perioada similară a anului trecut cu peste 200%. Astfel, statul încasează venituri mai mari din creanțe, decât din gestiunea eficientă a proprietății sale, inclusiv în calitate de întreprinzător.

Contribuții și prime de asigurări obligatorii la data de 31.03.2018 a constituit suma de 3936,1 mil. MDL, în creștere cu 14,0% față de perioada similară a anului precedent.

În I trimestru 2018, Republica Moldova a primit granturi în sumă de 67,1 mil. MDL, ce constituie cu 78,5% mai mult decât suma încasată în anul precedent. Acesta însă nu este un element de calitate a încasărilor BPN, deoarece valoarea granturilor primite în anul curent nu este mare, suma primită în anul precedent este extrem de mică. Cele mai importante donații au fost cele primite de la organizațiile internaționale, pe când guvernele altor state au virat doar 8,4 mil MDL sau 12,52 % din granturile acordate în primul trimestru al anului 2018. *Donatorii externi nu se grăbesc să crească volumul finanțării în condițiile în care nu sunt executate de către guvern acțiunile, care condiționează eliberarea acestor granturi iar unele din deciziile politice chiar vin în contradicțiile cu recomandările organismelor internaționale.*

Partea de **cheltuieli a bugetului public național** sa ridicat la 12 153,7 mil. MDL, cu 0,9% (108,1 mil. MDL) mai puțin comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. În această perioadă finanțările sectorului social au avut ponderea cea mai mare din total:

- protecția socială, mărimea căroră au sporit comparativ cu perioada similară a anului trecut cu 6,6% până la o valoare de 4 941,4 mil. MDL;
- învățământ în creștere cu 6,1% f.p.s.a.p. și însumând 2295,3 mil. MDL;
- ocrotirea sănătății în creștere cu 0,9%, fiind la 31 martie 2018 de 1560,9 mil. MDL.

Este de menționat, că un șir de capitole de cheltuieli bugetare sunt în diminuare de finanțare comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. Cel mai mare deficit de alocare a resurselor

le-au avut serviciile în domeniul economiei – doar 66,4% din finanțările efectuate în trimestrul I al anului 2017. Descreșterea cheltuielilor s-a atestat și la *servicii de stat cu destinație specială* – cu 8,5%, la apărare națională – cu 2,6%, la protecția mediului și gospodăria serviciilor comunale cu 22,9% și 23,3% respectiv. Menționăm o scădere a cheltuielilor destinate protecției mediului al patrulea an consecutiv, pe fondalul diminuării sumelor bugetate, fapt ce nu poate fi considerat unul pozitiv pentru viitorul economic și social al Republicii Moldova.

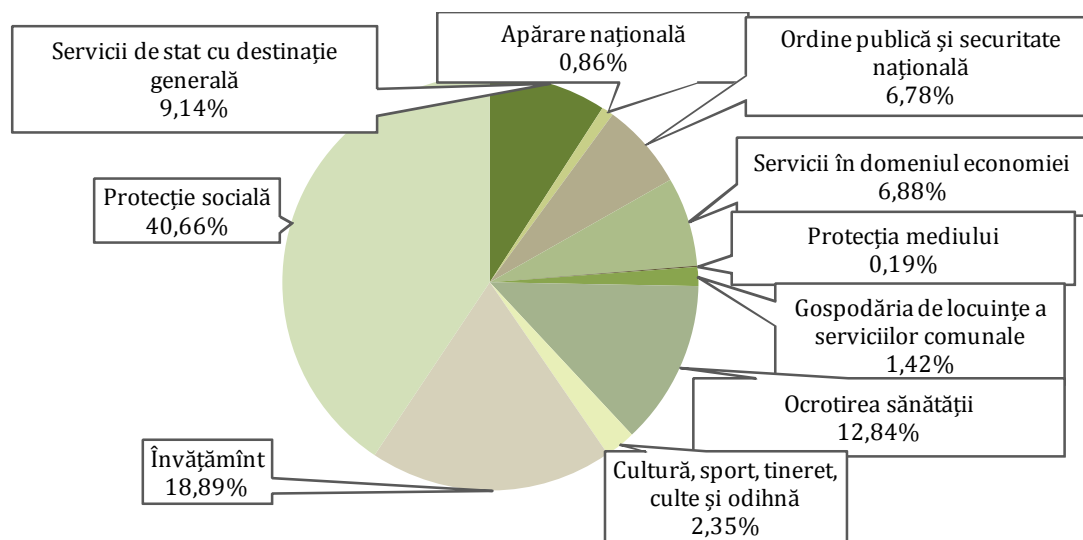

Figura 3.1.3. Structura cheltuielilor executate din BPN în I trim. 2018, %

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Executarea bugetului public național în I trimestru 2018 a rezultat s-a încheiat cu un sold bugetar (excedent) de 1 131,1 mil. MDL. Este pentru prima dată în ultimii 8 ani, când în trimestrul I al anului se atestă un excedent bugetar, însă, acest fapt nu este unul relevant, dacă se ia în considerație că nefinanțarea cheltuielilor menționate mai sus la nivelul anului precedent este în valoare de 588,9 mil. MDL.

Figura 3.1.4. Deficitul BPN, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Soldurile mijloacelor bănești în conturile bugetului de stat, comparativ cu începutul anului s-au majorat cu 564,2 mil. MDL și la situația din 31 martie 2018 au constituit 5 482,8 mil. MDL, inclusiv 583,5 mil. MDL – la proiecte finanțate din surse externe. La 21 februarie 2018 în conturile valutare ale Ministerului Finanțelor, deschise în Banca Națională a Moldovei, au fost încasate mijloace bănești din împrumut de la IDA (Asociația Internațională de Dezvoltare) pentru dezvoltarea sectorială (Asistența socială) în sumă de 0,9 mil. Dolari SUA (14,5 mil. MDL).

La situația din 31 martie 2018, soldul datoriei sectorului public s-a diminuat cu 1 221,2 mil. MDL sau cu 2,1% comparativ cu sfârșitul anului 2017 și a constituit 57 230,4 mil. MDL. Conform datelor privind PIB-ul prognozat pentru anul 2018, ponderea datoriei sectorului public în PIB, la situația din 31 martie 2018, a constituit 35,1%, înregistrând o diminuare cu 3,8 p.p comparativ cu situația de la finele anului 2017 și cu 4,4 p.p. comparativ cu perioada similară a anului 2017.

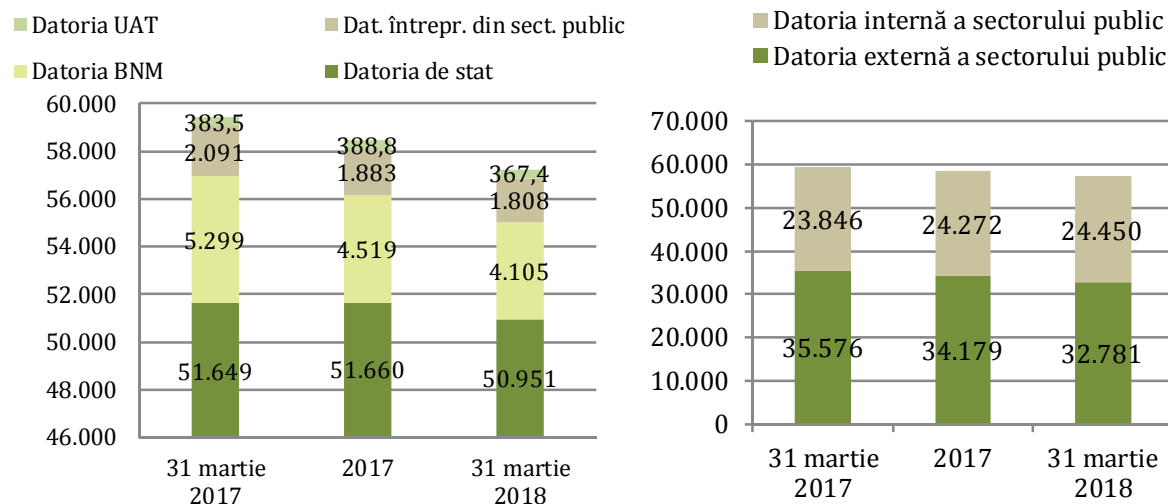

Figura 3.1.5. Structura datoriei sectorului public în perioada 2017-2018

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Este de menționat că la situația de la finele trimestrului I al anului 2018 toate componentele datoriei sectorului public au înregistrat valori inferioare în comparație cu cele înregistrate la sfârșitul anului 2017. Cel mai mult s-a diminuat datoria de stat – cu 709,5 mil. MDL, dar și a BNM cu 414,8 mil. MDL.

La situația din 31 martie 2018, *datoria externă a sectorului public* a constituit 1 990,5 mil. dolari SUA, (echivalentul a 32 780,5 mil. MDL), sau 57,3% din soldul datoriei sectorului public, iar datoria internă a sectorului public a constituit 24 449,9 mil. MDL (42,7%). Pe parcursul primului trimestru al anului 2018 datoria sectorului public s-a diminuat fiind influențată în special diminuarea valorii în MDL a datoriei externe a sectorului public, care a înregistrat o evoluție descendentă de 4,1% pe fondalul aprecierii leului moldovenesc, deoarece valoarea în dolari SUA a crescut cu 164,2 mil.

Soldul datoriei de stat la data de 31 martie 2018 a constituit 50 950,8 mil. MDL, diminuându-se cu 709,6 mil. MDL sau cu 1,4 % față de sfârșitul anului 2017, fiind influențat de diminuarea soldului datoriei de stat externe cu 958,0 mil. MDL, datorate de asemenea, aprecierii monedei naționale, atenuat de majorarea soldului datoriei de stat interne cu 248,4 mil. MDL. Conform datelor privind PIB-ul prognozat pentru anul 2018, ponderea datoriei de stat în PIB, la situația din 31 martie 2018, a constituit 31,3%, înregistrând o diminuare în raport cu situația de la sfârșitul anului 2017 cu 3,1 p.p.

Structura datoriei de stat după scadențe denotă o calitate înaltă, deoarece *datoria de stat pe termen scurt* are o pondere de nivelul de 21,6%, practic o cincime din soldul datoriei de stat urmează să ajungă la scadență în decurs de un an. Datoria pe termen lung constituie 78,4 % din portofoliul datoriei de stat, cele mai lungi perioade ale maturității fiind ale împrumuturilor de stat externe și valorilor mobiliare de stat interne emise pentru executarea garanțiilor de stat.

Potrivit *structurii pe valute* a datoriei de stat, ponderea majoră îi revine datoriei de stat interne în MDL 44,8% (din care 26,1% – VMS emise pentru executarea garanției de stat), urmată de

împrumuturile de stat externe denumite în coșul valutar DST cu 31,8%. Următoarele poziții sunt ocupate de Euro – 16,1%, Dolarul SUA – 5,4%, Yenul japonez – 2,0% și Lira sterlină – 0,02%.

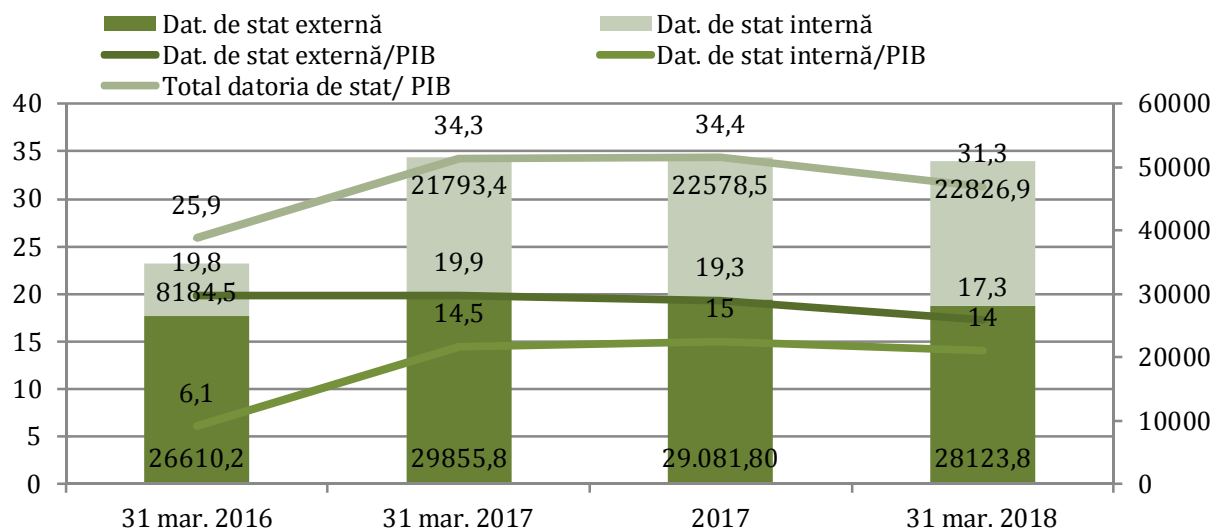

Figura 3.1.6 Raportul tipurilor de datorii față de PIB

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Datoria cu rata dobânzii flotantă a constituit 14,6 % din portofoliul datoriei de stat în majorare cu 0,1 p.p. în comparație cu sfârșitul anului 2017 și o diminuare cu 0,2 p.p. comparativ cu perioada similară a anului precedent. Datoria de stat purtătoare de rată a dobânzii fixă a constituit 85,4 la sută din portofoliul datoriei de stat. Din datoria cu rata fixă 41,2% este datoria externă și 44,2% – datoria internă.

3.2. Sectorul bancar

Sectorul bancar al Republicii Moldova a cunoscut evoluții pozitive pe parcursul primului trimestru al anului 2018. Deși indicatorii ce caracterizează activitatea generală a băncilor, precum și cei prudențiali au înregistrat un trend pozitiv, totuși primele 3 bănci din sistem, BC „Moldova - Agroindbank” S.A., BC „Moldindconbank” S.A. și B.C. „Victoriabank” S.A., care dețin la momentul actual în total 65,53% din activele sectorului bancar se află sub supravegherea intensivă, cu care a fost înlocuită supravegherea specializată, instituită la data de 11.06.2015 în urma modificărilor în legislație din 04.10.2016.

Urmare a dezechilibrelor financiare, cărora a fost supus sistemul bancar din republica Moldova în perioada 2013-2015, a fost modificată legislația bancară, fiind asigurat un cadru mai prudențial al activității bancare. Astfel, începând cu anul 2018 băncile din Republica Moldova își conformează activitatea lor noului cadru legislativ în legătură cu trecerea la standardele Basel III prin transpunerea pachetului CRD IV, care urmează a fi implementat pe etape până în anul 2020. Totodată, este intensificată activitatea privind asigurarea transparenței acționarilor băncilor în scopul atragerii unor noi investitori ce corespund înaltelor cerințe de calitate, pe stabilirea unei guvernări corporative solide la nivelul sectorului bancar, pe identificarea persoanelor afiliate băncilor și pe reflectarea oportună a creditelor neperformante în bilanțurile băncilor.

Una din problemele restante ale anului 2017, pe care BNM nu a putut să o soluționeze nici în primul trimestru al anului 2018, este identificarea investitorilor, care să achiziționeze pachetul de 63,89% al BC „Moldindconbank” S.A. și 43,1% ale BC „MOLDOVA-AGROINDBANK” S.A., acțiuni ale unui grup, ce activau concertat și care au fost plasate spre vânzare sub forma unui pachet unic la BVM. Deși aceste două bănci se aflau și se mai află pe agenda BNM, schimbări majore la nivelul acționariatului s-a produs la cea de a treia bancă aflată sub supraveghere intensivă. În ianuarie 2018, la B.C. „VICTORIABANK” S.A. au fost înregistrate schimbări în struc-

tura acționariatului. Astfel, la 16.01.2018 a avut loc licitația pe piața reglementată a Bursei de Valori a Moldovei, la care s-a vândut pachetul de acțiuni cu cota de 39,2 la sută. Ca rezultat, investitor a devenit Banca Transilvania, a doua după mărime bancă din România, prin intermediul companiei olandeze VB Investment Holding B.V. Urmare tranzacției, compania VB Investment Holding B.V., care din 24.05.2016 este acționar cu cota de 27,56% din capitalul social al băncii, în parteneriat cu Banca Transilvania din Romania și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, în prezent deține cota de 66,77 % din capitalul social al băncii, care se va majora până la 72,19 % ca urmare a achiziționării suplimentare a 5,42% din acțiunile băncii din oferta publică de preluare.

În primele trei luni ale anului 2018, activele bancare au înregistrat tendințe de creștere atât în volum, cât și în calitate. Pe tot parcursul anului 2017, ritmul de creștere a activelor bancare s-a situat pe o pantă ascendentă, iar în primele trei luni ale anului 2018 volumul creșterii activelor a fost de 1 435,7 mil MDL sau 1,4%, fiind la finele lunii martie 2018 în valoare de 80 977,5 mil MDL. Activele ponderate la risc au înregistrat o diminuare de la 33 867,1 mil. MDL la finele anului 2017 la 33 157,6 mil. MDL la sfârșitul lunii martie 2018. Diminuarea volumului de active ponderate la risc a fost pe fondalul creșterii activelor totale, astfel încât ponderea activelor riscante în total active s-a diminuat comparativ cu anul precedent și s-a menținut la un nivel constant pe parcursul primelor luni ale anului 2018, atingând valoarea de 41,1% fiind mai mică decât la finele trimestrului I 2017 cu 5,35 p.p.

Totodată, se observă că doar 3 bănci B.C. „Victoriabank” S.A, B.C. „EXIMBANK-Gruppo Veneto Banca” S.A., și B.C. „Moldindconbank” S.A. și-au îmbunătățit calitatea activului față de perioada similară a anului precedent, în special banca B.C. „Victoriabank” S.A., valoarea activului riscant a căreia s-a redus cu 700,17 mil. MDL și banca B.C „Moldindconbank” S.A. cu o reducere de 1339,83, iar celelalte 7 au crescut valoarea activelor ponderate la risc. Lider la acest capitol poate fi menționată BC „MOBIASBANCA-Groupe Societe Generale” S.A. cu 733,45 mil MDL. Reducerea activelor ponderate la risc ale celor 3 bănci a fost atât de considerabilă, încât a compensat creșterea riscului activelor pentru celelalte 8 bănci, astfel, încât per total volului activului riscant s-a redus.

Calitatea activelor bancare a fost susținută și de volumul de capital propriu, astfel, încât gradul de acoperire a capitalului este net superior minimului impus de cerințele prudențiale de 16% și ajungând la 33,2%. Panta graficului ce reprezintă gradului de suficiență a capitalului pentru perioada primului trimestru al anului 2018 a fost identică cu cea din perioada similară a anului precedent, doar că și-a început ascensiunea de la un nivel mai ridicat. Diminuarea bruscă a acestui indicator, înregistrată în luna ianuarie a anului 2018 a fost rezultată din creșterea activelor ponderate la risc într-un ritm mult mai accelerat decât creșterea Capitalului Normativ Total (Figura 3.2.2 comparativ cu Figura 3.2.1).

Creșterea valorii activelor, din păcate s-a datorat mai mult creșterii lichidităților, decât a creditelor acordate. La 31.03.2018, portofoliul de credite brut a constituit 40,0 % din totalul activelor sau 32 354,4 mil. MDL, micșorându-se pe parcursul trimestrului I 2018 cu 3,34 la sută (1118,7 mil. MDL). Luând în considerație că creditarea sectorului real este pilonul de bază care asigură o creștere sustenabilă a țării, această tendință poate fi considerată una negativă. Investițiile în valori mobiliare (certIFICATELE Băncii Naționale și valorile mobiliare de stat) au înregistrat o pondere de 16,7 % din totalul activelor, cu 2,3% mai puțin decât la finele anului 2017. Restul activelor, care constituie 43,3 la sută, sunt menținute de către bănci în conturile deschise la Banca Națională, în alte bănci, în numerar ș.a., formând, de potrivă cu valorile mobiliare de stat componenta activelor lichide, ce sunt luate în considerație la calcularea principiului II de lichiditate. (Figura 3.2.3)

În primele trei luni ale anului 2018, indicatorii de lichiditate a sectorului bancar se încadrează în limitele prudențiale, stabilite de BNM, ponderea activelor lichide în totalul activelor (principiul II al lichidității) înregistrează 56,80%, mai mult cu 6,46 p.p. față de 31.03.2017 și aproape 3 ori

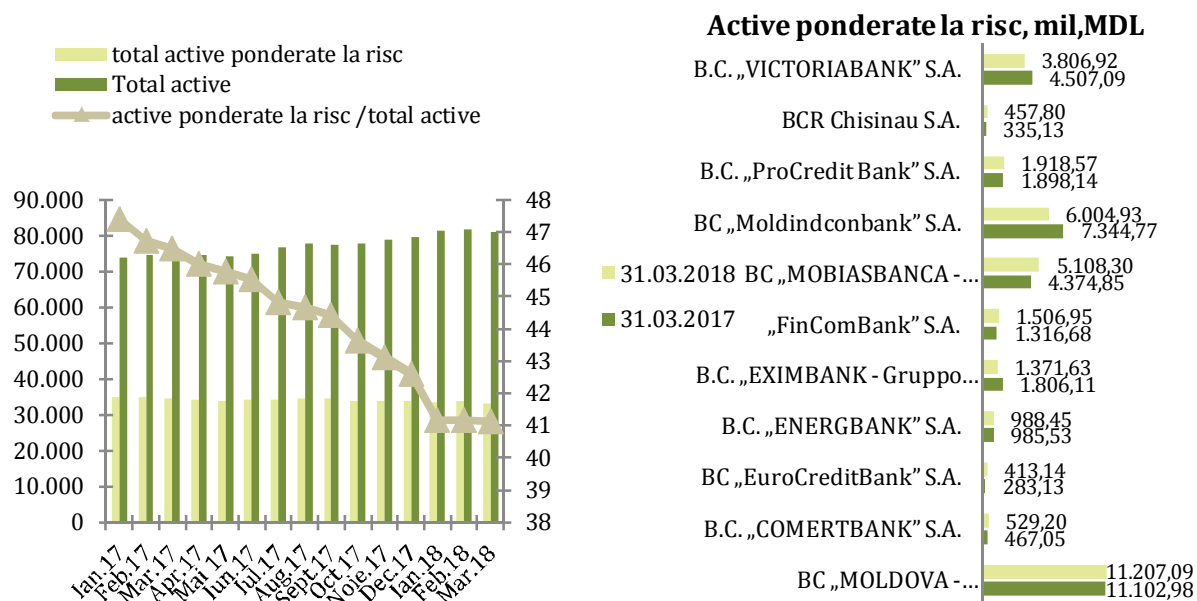

Figura 3.2.1. Evoluția calității activelor bancare

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

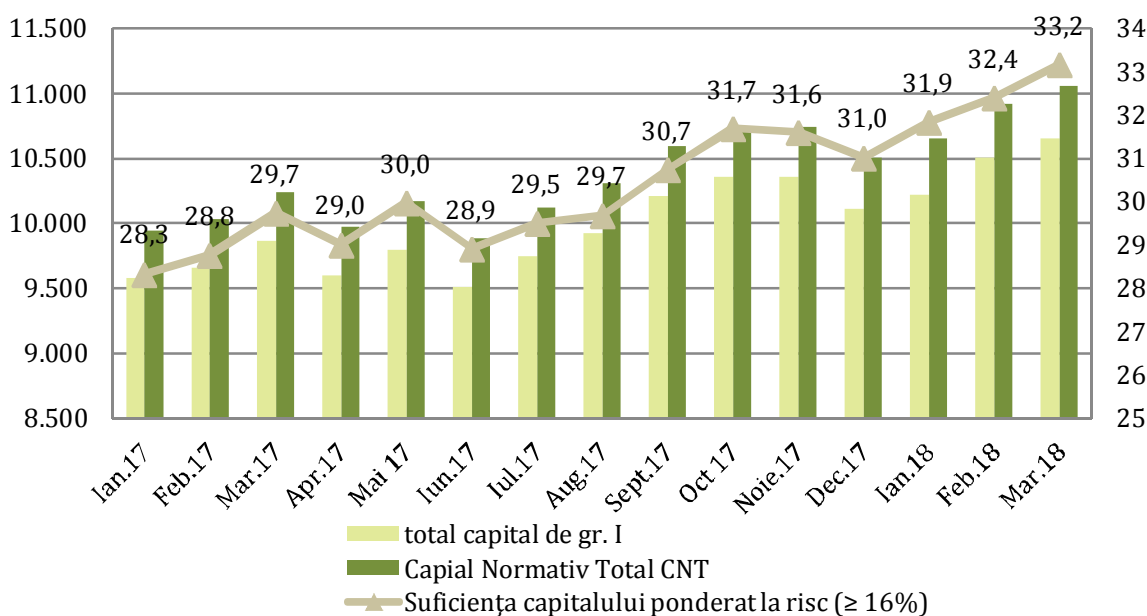

Figura 3.2.2. Evoluția calității capitalului bancar

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

mai mult decât limita minimă, stabilită de BNM. Valoarea indicatorului de lichiditate pe termen lung (principiul I al lichidității (≤ 1)) al întregului sistem bancar a constituit 0,60, la 31.03.2018, mai puțin cu 0,01 față de 31.03.2017. Prin urmare, constatăm o creștere exagerată a lichidităților bancare, precum și la o migrare a unei părți de active din credite spre active lichide cu risc redus și rentabilitate acceptabilă, cum ar fi valorile mobiliare de stat.

Majoritatea băncilor înregistrează un exces de lichiditate, indicatorul lichidității curente fiind în creștere continuă. Lideri în acest capitol sunt B.C. „Victoriabank” S.A. cu 66,96%, B.C. „Eximbank-Gruppo Veneto banca” S.A. cu 74,34% și B.C. „Energbank” S.A. cu 60,84%. B.C. „BCR Chișinău” S.A. și-a crescut considerabil ponderea activelor lichide de la 42,87% la finele anului precedent, la 64,40% către data de 31 martie 2018.

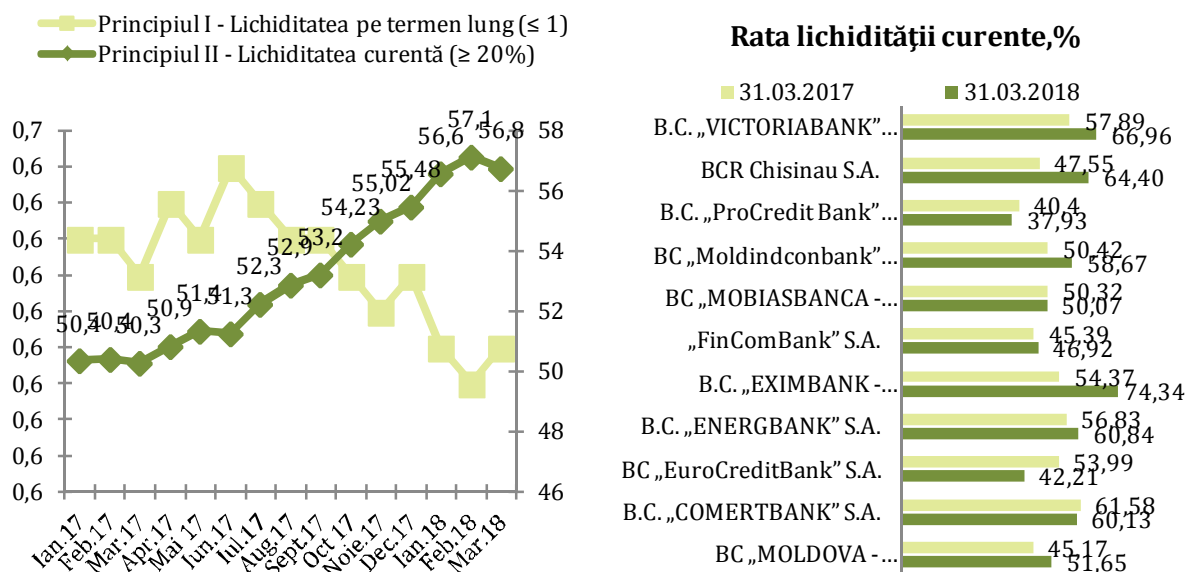

Figura 3.2.3. Nivelul lichidității sectorului bancar la 31.03.2018

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Diminuarea volumului creditelor, care a început la sfârșitul anului 2014, s-a transformat într-o tendință stabilă pe parcursul anilor 2015-2017, continuându-se și la începutul anului 2018. Portofoliul de credite brute acordate de către băncile comerciale a avut o evoluție negativă în I trimestru al anului 2018. Totodată, pe fundalul diminuării ratei dobânzii la credite, s-a majorat volumul creditelor noi acordate în trimestrul I al anului 2018 față de aceeași perioadă a anului precedent, creșterea alcătuind 5,4%.

Se remarcă migrarea creditelor de la persoanele juridice spre persoanele fizice (75,71% în trimestrul I 2018 comparativ cu 80,79% în trimestrul I 2017) și din valută străină în cea națională, (59,7% în trimestrul I al anului 2018 față de 55,14% în aceeași perioadă a anului precedent). Astfel, pe fondalul reducerii volumului general al creditelor acordate, cele acordate persoanelor fizice au crescut cu 1289 mil. MDL, față de perioada similară a anului trecut, iar cele acordate persoanelor juridice ai scăzut cu 3123 mil. MDL. Tendința de scădere a creditelor acordate persoanelor juridice reflectă procesul de încetinire a activității economice, nivelul înalt de incertitudine cât și modificarea continuă a modelului de dezvoltare a economiei naționale de la producere spre consum.

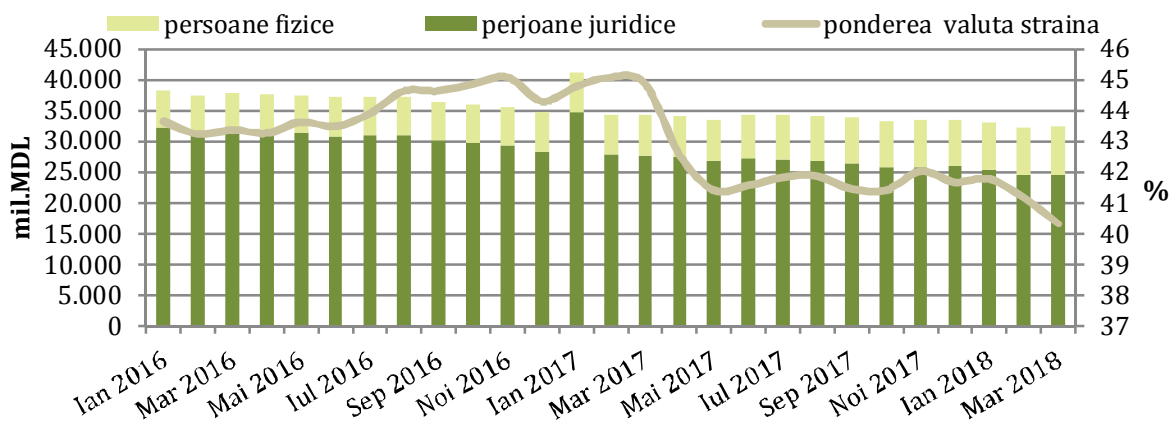

Figura 3.2.4. Evoluția creditelor după valuta în care sunt acordate și categoria debitorilor

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Diminuarea ritmului de acordare a creditelor s-a asociat și cu scăderea nivelului de risc a portofoliului. Astfel, în I trimestru al anului 2018, valoarea creditelor neperformante a constituit 5 084,3 mil. MDL în descreștere cu -287,56 mil. MDL sau 5,47% față de 31.03.2017. Din păcate, descreșterea volumului creditelor neperformante a fost rezultatul curățirii bilanțurilor băncilor, la care s-a schimbat acționarul majoritar una din băncile aflate sub supraveghere intensivă (B.C. „Eximbanc-Gruppo Veneto banca” S.A., s-a diminuat creditele neperformante cu 573,6 mil. MDL) în principal din contul profiturilor anului curent.

Urmărind indicatorii relativi, remarcăm, că ponderea creditelor neperformante în totalul creditelor, la data de 31.03.2018 a scăzut semnificativ, cu 2,1 p.p., față de data 31.12.2017, însă a diminuarea față de perioada similară a anului precedent este foarte mică (cu 0,03%), constituind la finele trimestrului I a anului curent 16,20%. Indicatorul menționat variază de la o bancă la alta, valoarea cea mai mare alcătuind 34,95 % la B.C. „Victoriabank” S.A., iar cel mai mică fiind de 3,78% la B.C. „Eximbanc-Gruppo Veneto banca” S.A. Diminuarea considerabilă a acestui indicator la B.C. „EXIMBANK-Gruppo Veneto Banca” S.A. este condiționată de faptul, că în luna martie 2018 la ea s-a schimbat acționarul unic, aceasta devenind parte a Grupului Intesa Sanpaolo, și din perimetrul achiziției au fost excluse creditele neperformante. Băncile aflate în supravegherea intensiva au înregistrat acest indicator în mărimile respective: B.C. „Moldova-Agroindbank” S.A., – 10,94% B.C. „Moldindconbank” S.A. – 27,43%, Lider la capitolul risc de credit rămâne a fi B.C. „Victoriabank” S.A, și ca indicatori absoluți și ca indicatori relativi, însă noul acționar al băncii depune eforturi considerabile pentru a redresa situația.

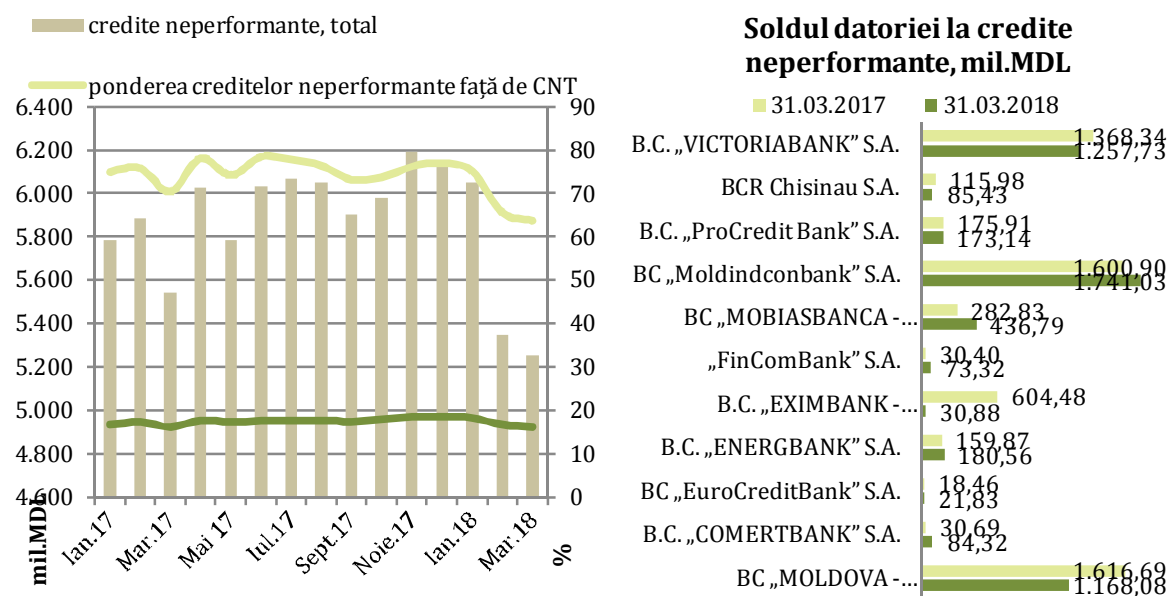

Figura 3.2.5. Evoluția creditelor neperformante în sectorul bancar

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Ponderea creditelor neperformante în total CNT a atins nivelul de 47,5%, în descreștere cu -6,6% față de data de 31.03.2017 dar cu o reducere de 11,0% față de finele anului 2017. Băncile care au atins nivelul acestui indicator peste medie sunt două din trei bănci aflate în supraveghere intensivă B.C. „Moldindconbank” S.A. – 100,42% (față de 65,37% la data de 31.03.2017) și B.C. „Victoriabank” S.A, -84,7% (față de 120,27% la data de 31.03.2017). Astfel, dacă B.C. „Victoriabank” S.A și-a îmbunătățit considerabil situația, atunci B.C. „Moldindconbank” S.A. este într-o zonă de risc, crescând cu mult acest indicator.

Ratele de dobândă sunt imune la deciziile politicii monetare. Această afirmație este susținută de trendul ratelor de dobândă la credite și depozite nou acordate, care, este în continuă scădere, ajungând chiar mai mici decât rata de refinanțare, care este considerată una prime-rate pentru

1,9 %. Din totalul depozitelor, 57,3% a revenit depozitelor în lei, soldul acestora s-a majorat cu 422,3 mil. MDL sau 1,2%, constituind 34 686,96 mil. MDL la 31.03.2018. Depozitele în valută au alcătuit 42,74% din totalul depozitelor, soldul acestora a crescut pe parcursul trimestrului cu 258,5 mil. MDL sau 1% alcătuiind 25 890,8 mil MDL.

Stabilitatea relativă a sistemului bancar este reflectată de rezultatul financiar, realizat de bănci în I trimestru 2018. În luna martie 2018, profitul băncilor pe întregul sistem a constituit 522,3 mil. MDL, în creștere cu 22,52 mil. MDL sau 4,31%. Această creștere este realizată din majorarea veniturilor neaferele dobânzilor cu 26,5 % sau cu 145,1 mil. MDL și de diminuarea cheltuielilor aferente dobânzilor în urma diminuării ratei de dobândă la depozite cu 23,7% sau cu 123,5 mil. MDL. Ponderi semnificative în veniturile neaferele dobânzilor le ocupă veniturile din onorarii și comisioane – 45,1%, alte venituri din exploatare – 27,6% și veniturile din diferența de curs valutar – 27,2% (venituri din comercializarea valutei și din reevaluarea acesteia). Totodată, au crescut cheltuielile neaferele dobânzilor cu 9,7 % sau 75,6 mil. MDL. Veniturile din dobânzi au însumat 1,1 miliarde MDL, fiind în scădere cu 170,4 mil. MDL față de perioada similară a anului precedent ca urmare a diminuării ratei dobânzii la creditele acordate, precum și a volumului portofoliului de credite. Astfel, ponderea veniturilor din dobânzi în total venituri este în diminuare cu 1,08%, ajungând la data de 31.03.2018 la nivelul de 38,6%. *Concluzia nu este una favorabilă pentru sistemul bancar, deoarece el obține venituri considerabile din comercializare de valută și transferuri de fonduri, dar nu și din activitatea de intermediere financiară, fapt ce confirmă o implicare foarte slabă a băncilor în activitatea de redistribuire a fondurilor și, implicit, la creșterea economică prin asigurarea cu resurse necesare a economiei reale.*

La 31.03.2018, rentabilitatea activelor și rentabilitatea capitalului au constituit 2,4% și respectiv 15,2%, fiind în creștere cu 0,6 p.p. și respectiv cu 4,2 p.p. comparativ cu sfârșitul anului precedent.

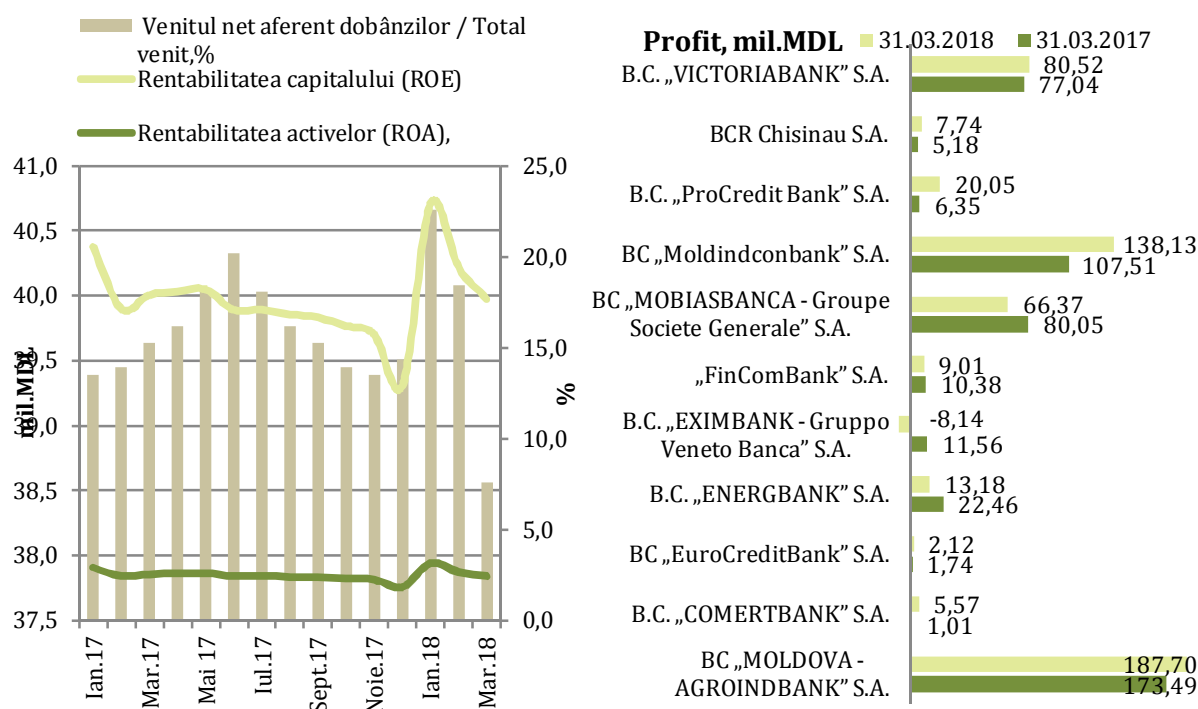

Figura 3.2.8. Evoluția rentabilității și profitabilității bancare în 2017-2018

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Analiza contribuției fiecărei bănci la formarea profitului net al sistemului bancar relevă, majoritatea băncilor au înregistrat o creștere a valorii profiturilor, celelalte urmând un trend negativ. Astfel, B.C. „BCR Chișinău” S.A și-a majorat profitul cu 2,16 mil. MDL sau 41,69%, B.C. „Moldindconbank” S.A. – cu 30,62 mil. MDL sau 28,48%, B.C. „VICTORIABANK” S.A. cu 3,48 mil. MDL sau 4,51%, B.C. „COMERTBANK” S.A cu 4,56 mil. MDL sau 451,5%, B.C. „EuroCreditBank” cu 0,38 mil. MDL sau 21,83% și „ProCredit Bank” S.A., cu 13,7 mil. MDL. sau 215,75%. Pentru ultima bancă aceasta este un trend pozitiv, ținând cont de faptul că în anul 2016 ea se confrunta cu probleme în realizarea profitului net.

Pionerii la capitolul descreșterii profitului net față de perioada similară a anul 2017 au fost, BC „MOBIASBANCA-Groupe Societe Generale” S.A. cu 13,68 mil. MDL sau 17,08%, B.C. „Energbank” S.A. cu 41,31% sau 9,28 mil. MDL și B.C. „EXIMBANK-Gruppo Veneto Banca” care au o pierdere netă de – 8,14 mil. MDL. Menționăm, totuși, că valoarea profitului pe parcursul anului financiar are un caracter mai puțin informativ, el fiind ajustat cu toate creșterile și reducerile sezoniere a finele anului. Rămânem cu speranța, că băncile își vor suplini neîncasările de profit pe parcursul anului.

Boxa 3.2.1. Clasamentul băncilor din RM

Analizând diverși parametri ai activității bancare, observăm că în situații similare băncile se comporta diferit în parametri de risc, lichiditate și profitabilitate. Din aceste considerente, este interesantă metoda aranjării în ordine descrescătoare a băncilor în funcție de indicatori, numită și rating bancar. Pentru a putea face o clasificare a băncilor este nevoie de elaborarea unui indicator agregat, care să conțină informație despre toți parametri de activitate a băncii, dar, totodată, să fie suficient de explicit pentru publicul, care dorește să-l utilizeze. În cadrul acestei ediții venim cu un rating, elaborat în baza unui indice agregat, compus din 20 indicatori ponderați cu importanța lor, grupați după 4 parametri de bază (5 indicatori de capital, 8 – calitatea activelor, 5 - calitatea profitului, 2 – pe lichiditate), corecțai cu parametrii de mărime a băncii și potențialul de creștere (parametrul 22 și respectiv 21 al modelului):

$$rating = \sum_{i=1}^{20} \beta_i PR_{iw} + \beta_{21} growth + \beta_{22} size$$

În baza calculelor efectuate este prezentat următorul clasament, care însumează atât locul în clasament, cât și valoarea totală a indicatorului:

BC „EuroCreditBank” S.A.	1	133,50
B.C. „COMERTBANK” S.A.	2	118,85
BC „MOBIASBANCA - Groupe Societe Generale” S.A	3	103,23
B.C. „FinComBank” S.A.	4	102,88
B.C. „ENERGBANK” S.A.	5	99,83
B.C. „EXIMBANK - Gruppo Veneto Banca” S.A.	6	99,38
BCR Chisinau S.A.	7	94,35
BC „MOLDOVA - AGROINDBANK” S.A.	8	95,34
B.C. „VICTORIABANK” S.A.	9	89,94
B.C. „ProCredit Bank” S.A	10	85,57
BC „Moldindconbank” S.A.	11	82,18

Nu este surprinzătoare poziția celor mai mici bănci în top-ul clasamentului, deoarece calitatea capitalului lor (capacitatea de absorbție a riscului de către capitalul disponibil) este una foarte înaltă, corelată cu nivelul scăzut de risc, asociat activelor sale. Dacă se ajustează mărimea băncii la calitatea și volumul profitului – aceste bănci sunt din nou lideri, demonstrând o creștere mică, dar constantă, iar structura activului îi garantează încasări stabile. Nivelul de economisire (ponderea profitului net în total venit) este tot unul înalt, aceste băncii fiind impuse să adopte un regim de economie maximă datorită mărimii sale și a resurselor limitate. Nivelul înalt de lichiditate este dat de prudența cu care

acționează aceste bănci, dar și de faptul că nu au necesitate de multe resurse atrase, deoarece au suficient capital la dispoziție, deoarece indicatorul lichidității imediate a fost calculat pornind nu de la cantitatea de lichidități existentă (principiul II), ci de la cantitatea de lichidități necesară în funcție de volumul pasivelor scadente în decurs de 30 de zile).

La polul opus se află cele 3 bănci, aflate în supraveghere intensivă, dar și B.C. „ProCredit Bank” S.A., motivul fiind calitatea joasă a activului (s-a observat și din prezentarea generală în cadrul capitulului curent), a surselor de venit – spre exemplu, la BC „MOLDOVA - AGROINDBANK” S.A. reducerile pentru pierderile formante la activele după SIRF au depăși cu 383,89% venitul din dobânzi, cu alte cuvinte, pierderile din creditele nerambursate vor fi de 3,84 ori mai mari decât încasările din întreg portofoliu aflat în gestiunea băncii. Indicatorul similar la BC „Moldindconbank” S.A. a constituit 598,16%, la B.C. „VICTORIABANK” S.A. – 350,65%. Este de menționat, că doar BC „EuroCreditBank” S.A. a încasat din dobânzi mai mult decât a trecut la pierderi din creditele nerambursate (55,7%).

Menționăm, că acest clasament este o opinie proprie asupra modului de analiză a sistemului bancar al Republicii Moldova, fiind axat pe ideea că calitatea activului determină calitatea întregii activități a băncii, deoarece riscul înalt al activului bancar condiționează deficit de lichiditate, în cazul când creditele nu se rambursează la scadență, dar și pierderi, creditele nerambursate fiind deduse din veniturile băncii.

Capitolul IV SECTORUL EXTERN

Balanța de plăți

Gradul de dependență a economiei naționale de exterior rămâne a fi înalt. În trimestrul I 2018, soldul *contului curent* al balatei de plăți a înregistrat un deficit de 189,96 mil. dolari. Comparativ cu perioada similară a anului precedent soldul contului curent a crescut cu 51,2%. Sursa deficitului contului curent a fost tradițional comerțul exterior cu bunuri, celelalte componente înregistrând solduri excedentare în creștere.

Tabelul 4.1. Evoluția principalelor agregatelor ale Balanței de plăți, Trimestrul I a. 2016-2018, mil. dolari (date provizorii)

Anul	T. I 2016	T. I 2017	T. I 2018	2018/2017 (%)
Contul curent	-91,58	-125,66	-189,96	151,2
Bunuri	-463,38	-522,46	-683,81	130,9
Servicii	44,58	57,88	75,54	130,5
Venituri primare	85,30	102,56	135,48	132,1
Venituri secundare	241,92	236,36	282,83	119,7
Contul de capital	-6,98	-7,29	-7,27	99,7
Contul financiar	-152,25	-112,16	-119,33	106,4
Investiții directe	-35,04	-41,97	-82,31	196,1
Investiții de portofoliu	-0,12	-1,12	0,38	-
Alte investiții, net	-101,35	-106,59	-80,97	76,0
Active de rezervă	-15,54	37,72	42,74	113,3
Transferuri de mijloace bănești din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice prin intermediul băncilor licențiate, net	224	251,8	297,5	18,1

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Soldul *balanței serviciilor* s-a majorat până la 75,54 mil. dolari (3,4% relativ la PIB). Comparativ cu perioada similară a anului precedent această creștere s-a datorat creșterii *exporturilor de servicii* cu 23,2%, în timp ce *importurile de servicii* s-au majorat cu 21,1%. În cadrul *exporturilor de servicii*, au fost înregistrate creșteri semnificative la *exporturile de servicii de călătorii* 31,1%, *serviciile de transport* cu 12,3%, în legătură cu creșterea volumului comerțului exterior cu bunuri, *serviciile de prelucrare a materiei prime* cu 24,7%, precum și *serviciile de informatică* cu 47,4%. Majorarea *importurilor de servicii*, de asemenea, a rezultat, preponderent, din creșterea *importurilor de servicii de călătorii* cu 16%, precum și de *servicii de transport* cu 21,9%.

Contul de capital a înregistrat un sold negativ de 7,27 mil. dolari, neschimbat față de trimestrul I 2017, determinat de ieșirile nete de capital înregistrate de sectorul privat (-11,28 mil. dolari), în timp ce intrările de asistență din exterior primită de administrația publică pentru finanțarea proiectelor investiționale a constituit 4,01 mil. dolari.

Suma soldurilor contului curent și contului de capital denotă că, drept rezultat al tranzacțiilor curente și de capital ale rezidenților R. Moldova cu nerezidenții, economia națională s-a confruntat cu necesitatea de finanțare externă în sumă de 197,23 mil. dolari.

Contul financiar s-a soldat cu intrări nete de capital în valoare de 119,33 mil. dolari sau 5,3% raportat la PIB, ca rezultat al majorării nete a pasivelor rezidenților față de nerezidenți cu 196,19 mil. dolari ca urmare a tranzacțiilor efective, în timp ce activele financiare externe ale rezidenților au crescut cu 76,86 mil. dolari.

Poziția investițională internațională

Pe parcursul trimestrului I 2018, stocul total de pasive sub formă de investiții directe acumulat a constituit 3894,38 mil. USD. Stocul total de pasive sub formă de investiții directe fiind în creștere cu 5,2% sau cu 192,64 mil. dolari (comparativ cu finele anului 2017 (3701,7 mil. dolari)), ca rezultat al intrării nete de investiții directe în valoare de 89,56 mil. dolari, al majorării prețurilor acțiunilor cu 7,19 mil. dolari, al majorării valorii acțiunilor cu 95,47 mil. dolari ca urmare a evoluției ratelor de schimb ale valutei originale față de dolarul SUA și a altor modificări de stoc, ce au constituit 0,42 mil. dolari.

Ponderea acțiunilor și participațiilor în fonduri de investiții este apropiată de cea a instrumentelor de datorie (51,8%, față de 48,2%). Componenta instrumentelor de datorie este mixtă: 1148,81 mil. dolari reprezintă stocul împrumuturilor contractate de la investitorii străini direcți, 151,47 mil. dolari sunt angajamente sub formă de credite comerciale față de investitorii străini direcți și 576,41 mil. dolari este stocul altor datorii față de investitorii străini direcți. În totalul pasivelor externe, investițiilor directe sub formă de acțiuni și participații la capital le-a revenit o pondere de 21,6% (în creștere cu 0.8 p.p. față de finele anului 2017).

Principala activitate economică care a beneficiat de ISD, pe parcursul trimestrului I a. 2018, sunt industria prelucrătoare 25,6% urmată de activități financiare și asigurări 24,4%. Alte activități care au atras investitori străini au fost comerțul, industria energetică, informații și comunicații, transport și depozitare, tranzacțiile imobiliare.

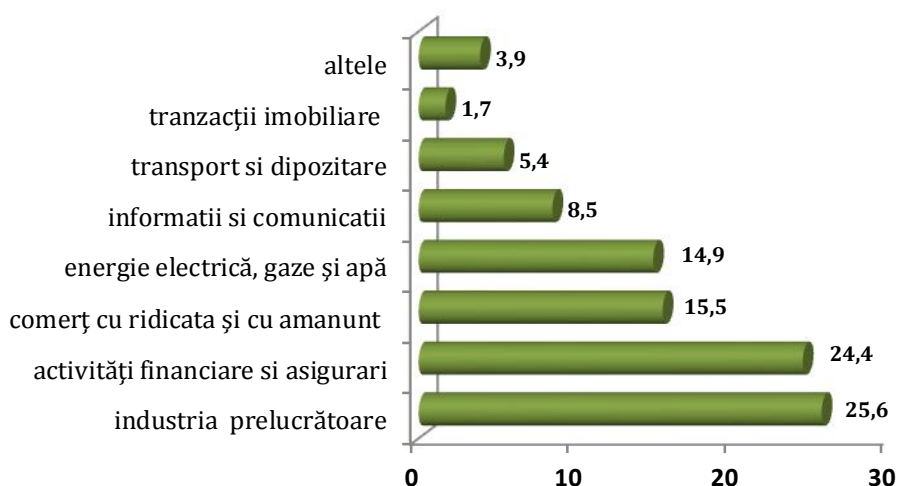

Figura 4.1. Investițiile directe, pasive, capital propriu acumulat la 31.03.2018, pe activități economice, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

În distribuția geografică a investițiilor directe sub formă de acțiuni și participații la capital acumulat, investitorilor din țările UE le-a revenit ponderea majoritară de 82,2%, celor din țările CSI au deținut o pondere de 9,7% iar cei proveniți din alte țări au deținut o pondere de 8,1%.

Transferurile de peste hotare

Volumul total al transferurilor de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice din R. Moldova, în trimestrul I 2018 a constituit 297,45 milioane dolari SUA. Comparativ cu perioada similară a anului precedent, volumul transferurilor de peste hotare au fost în creștere cu 18,1% (trimestrul I a. 2017 volumul transferurilor a constituit 251,78 milioane dolari). Fluctuațiile cursului de schimb al valutarilor originale față de dolarul SUA au contribuit cu 7.2 p.p. la majorarea transferurilor din trimestrul I 2018. Structura valutară a transferurilor recalculate în dolari în T. I a. 2018, a fost următoarea: USD – 136,82 mil., EUR – 141,09 mil., RUB – 16,43 mil. și alte valute 3,11 mil.

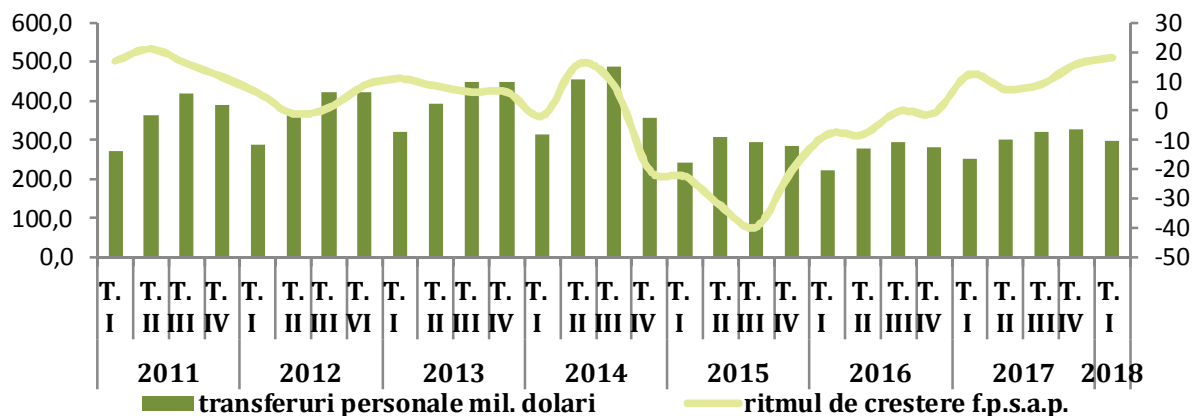

Figura 4.2. Evoluția trimestrială a transferurilor de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice, în anii 2011-2018, mil. dolari SUA

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Conform provenienței geografice, în ultimii cinci ani, transferurile bănești din CSI au avut o tendință de scădere, iar cele din UE, au înregistrat o tendință de creștere. Comparativ cu T. I 2017, transferurile bănești din CSI au fost în scădere cu 3,8 p.p. și le-au revenit o pondere de 29,3%, transferurile din UE au înregistrat o pondere de 37,8%, în creștere cu 4,5 p.p. Astfel, transferurile din alte state, exceptând CSI și UE, au constituit 32,9%. Ponderea transferurilor din Israel, SUA și Turcia a constituit 87,3% din totalul pe alte state.

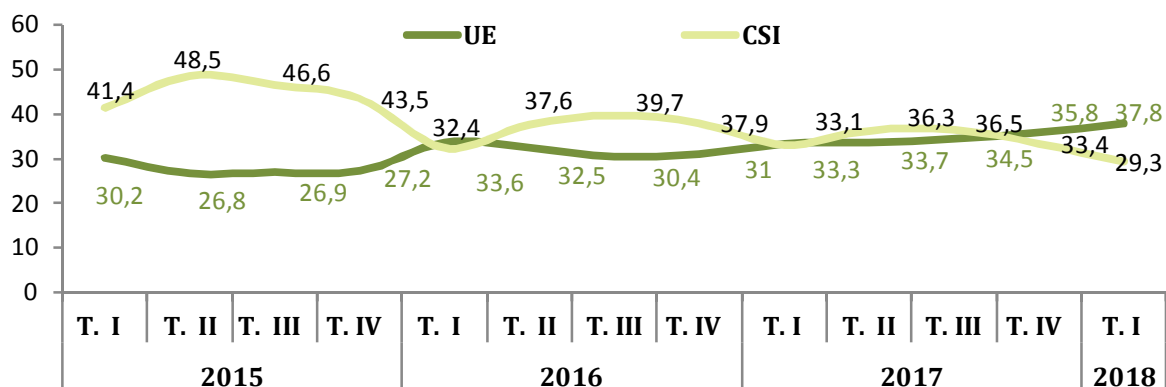

Figura 4.3. Dinamica transferurilor trimestriale din CSI și UE în favoarea persoanelor fizice în perioada 2015 - 2018, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Lider a **transferurilor din CSI** este Rusia, care deține o pondere de peste 96,4%. Transferurile din alte state ale CSI au următoarele ponderi: Ucraina 1,5%, Kazahstan 0,9%, Belarus 0,3%, Azerbaidjan 0,3%, Uzbekistan 0,3% și restul statelor CSI 0,3%.

În cadrul *transferurilor din UE*, cea mai mare pondere o au cele din Italia 33,7%, urmate de transferurile din Germania 15,2%, Regatul Unit al Marii Britanii și a Irlandei de Nord 12,7%, Franța 8,6%, Spania 3,5%, Irlanda 3%, România 3%, Polonia 2,8%, Cehia 2,7%, Portugalia 2,5%, Polonia 2,3%, Cipru 2%, Belgia 1,9%, și Grecia 1,3%.

În distribuția pe state a provenienței transferurilor în favoarea persoanelor fizice sunt de remarcat transferurile din Rusia cu o pondere de 28,2% (83,87 mil. USD) din total (în descreștere cu 3,7 p.p. comparativ cu trimestrul I al a. 2017. De asemenea, transferurile din Israel au deținut o pondere de 18,9% (56,22 mil. USD), Italia – 12,7% (37,89 mil. USD), SUA – 8% (23,75 mil. USD), Germania – 5,7% (17,09 mil. USD), Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord – 4,8% (14,29 mil. USD), Franța – 3,3% (9,70 mil. USD), Turcia – 1,9% (5,55 mil. USD), Spania – 1,3% (3,90 mil. USD), România – 1,1% (3,33 mil. USD), Cehia – 1% (3,06 mil. USD), Portugalia – 0,9% (2,78 mil. USD), Polonia – 0,9% (2,64 mil. USD), Cipru – 0,8% (2,22 mil. USD), Belgia – 0,7% (2,17 mil. USD), Canada – 0,6% (1,64 mil. USD), Emiratele Arabe Unite – 0,5% (1,59 mil. USD), Ucraina – 0,4% (1,29 mil. USD) și Kazahstan – 0,3% (0,78 mil. USD). Transferurile din aceste nouăsprezece state (inclusiv din Rusia) reprezintă 92% din totalul transferurilor în Republica Moldova (273,76 mil. USD).

Comerțul exterior cu bunuri

Comerțul exterior cu bunuri în trimestrul I a. 2018 a înregistrat o creștere cu 28,6%, comparativ cu perioada similară a anului precedent. Astfel comerțul exterior cu bunuri a constituit 2004,4 mil. dolari (cu 445,5 mil dolari mai mult).

În T.I 2018, decalajul dintre export și import a determinat acumularea a unui *deficit al balanței comerciale* în valoare de 648 mil. dolari, cu 145,5 mil. dolari (28,9%) mai mare față de cel înregistrat în perioada corespunzătoare din anul 2017. Balanța comercială *cu țările UE* s-a încheiat cu un deficit de 189,2 mil. dolari SUA iar *cu țările CSI* – de 218,9 mil. dolari.

Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi în T. I 2018 a fost de 51,1%, comparativ cu 51,2% în perioada similară din anul 2017.

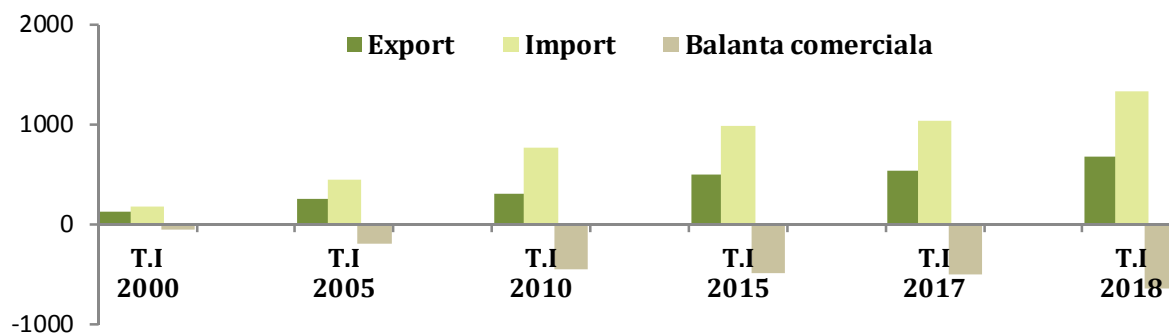

Figura 4.4. Tendințele comerțului exterior de mărfuri în trimestrul I, în perioada a. 2000-2018, mil. dolari SUA

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Exporturile de mărfuri, în primul trimestru a. 2018 au constituit 678,2 mil. dolari, cu 28,4% mai mult comparativ cu perioada similară a anului precedent. *Exporturile de mărfuri autohtone* au constituit 463,7 mil. dolari (68,4% din total exporturi), fiind în creștere cu 33,5% față de T. I 2017, care a contribuit la majorarea pe total exporturi cu 22%.

Reexporturile de mărfuri străine au fost în creștere cu 18,7% comparativ cu T. I 2017 și au însumat 214,5 mil. dolari (31,6% din total exporturi).

Reexporturile de mărfuri după prelucrare (îmbrăcăminte, fire, cabluri și transformatoare electrice, încălțăminte și părți de încălțăminte, nuci decojite, scaune și alt mobilier, valize, geamantane) au deținut 23,2% în total exporturi, iar *reexporturile de mărfuri clasice*, care nu au suferit transformări esențiale (medicamente, țigări de foi, rachiuri, lichioruri și alte băuturi spirtoase, țesături, materiale tricotate sau croșetate, uleiuri esențiale, preparate pentru toaleta, produse pentru înfrumusețare, articole de transport sau de ambalare din materiale plastice, combustibili, vehicule rutiere) – 8,4%.

Exporturile de mărfuri destinate țărilor UE au deținut o cotă de 67% în total exporturi (63,5% – în T. I 2017). Comparativ cu perioada similară a anului precedent exporturile de mărfuri destinate țărilor UE au fost în creștere cu 35,5% și au însumat 454,7 mil. dolari. Exportul de mărfuri către *țările CSI* s-au majorat cu 7,3%, comparativ cu perioada similară a anului precedent, deținând o cotă de 16,8% (21,1% – în T. I 2017), ce corespunde unei valori de 113,7 mil. dolari SUA.

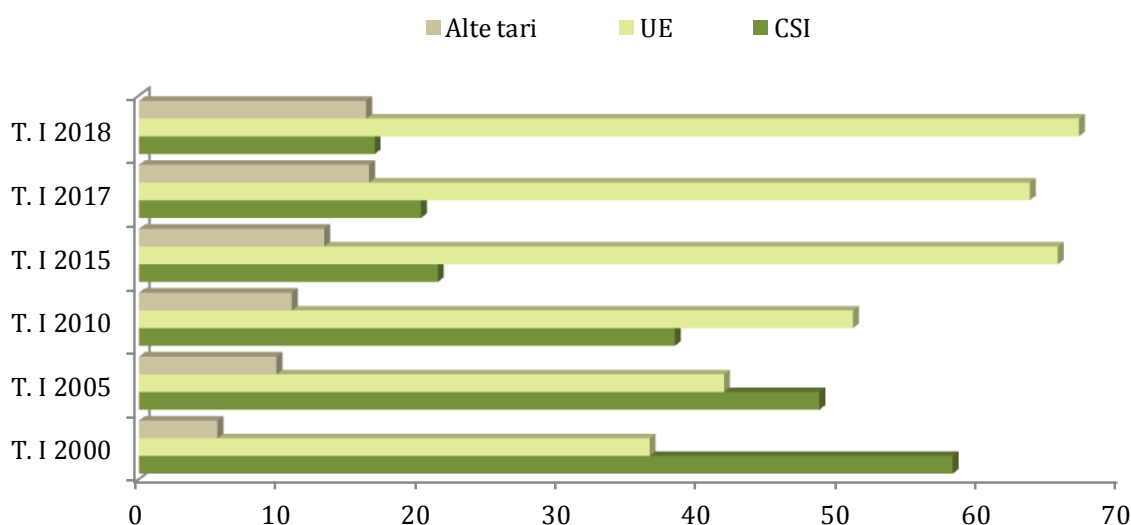

Figura 4.5. Tendințele exportului de mărfuri pe grupe de țări în T. I, perioada a. 2000-2018,%

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Analiza evoluției exporturilor pe țări în T. I 2018, comparativ cu perioada similară din anul 2017, înregistrează *majorarea exporturilor* către România 29,4%, Italia de 1,7 ori, Germania de 1,7 ori, Elveția de 2,6 ori, Ucraina de 1,6 ori, Turcia 22,8%, Polonia 31,5%, Grecia de 2,0 ori, Emiratele Arabe Unite de 5,9 ori, Spania de 1,8 ori, Olanda de 1,7 ori, Austria 47,4%, Republica Cehă 42,9%, Franța 25,7%, Georgia 46,5%, Slovacia de 2,1 ori, SUA 47%, Kazahstan de 1,8 ori, Serbia de 1,9 ori, China de 1,6 ori, Indonezia de 2,9 ori, Arabia Saudită de 2,1 ori, Belgia 26,2%, Ungaria de 1,6 ori și Estonia de 1,9 ori, care a favorizat creșterea pe total exporturi cu 31,7%. În același timp s-au redus livrările în Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord 18,3%, Bulgaria 17,2%, Siria 97,3%, Federația Rusă 1% și Uzbekistan 46,6%.

Pe categorii de produse s-au înregistrat creșteri în T. I 2018, comparativ cu T. I 2017, la exporturile de mașini și aparate electrice de 1,6 ori, cereale și preparate pe bază de cereale 52,8%, legume și fructe 31,8%, îmbrăcăminte și accesorii 26,5%, semințe și fructe oleaginoase 28,2%, băuturi alcoolice și nealcoolice 35,8%, grăsimi și uleiuri vegetale de 1,9 ori, mobilă și părțile ei 35,5%, produse medicinale și farmaceutice 53,7%, articole din minerale nemetale de 1,7 ori, tutun brut și prelucrat de 1,8 ori, hrană destinată animalelor 43,6%, mașini și aparate specializate pentru industriile specifice de 2,3 ori, articole din lemn de 1,8 ori, încălțăminte 18,9%, articole de voiaj 47,9%, hârtie, carton și articole din pastă de celuloză, de 1,8 ori, animale vii 39,4%, cafea, ceai, cacao, 22,1%, care au contribuit la majorarea pe total exporturi cu 31,7%.

Totodată s-au micșorat exporturile de zahăr, preparate pe bază de zahăr; miere 40%, vehicule rutiere 39,7%, mașini și aparate industriale 17%, uleiuri esențiale substanțe parfumate 12,3%, construcții prefabricate; alte instalații 26,2%, produse chimice organice 8,8%, minereuri metalifere și deșeuri de metale 12,7%.

Importurile de mărfuri în T. I 2018 au constituit 1326,2 mil. dolari, cu 28,7% mai mult comparativ cu T. I 2017.

Din țările UE au fost importate mărfuri în valoare de 643,9 mil. dolari, cu 32,1% mai mult față de T. I 2017. Importurile de mărfuri din țările UE au deținut o pondere de 48,5% în total importuri (47,6% – în T. I 2017). **Importurile de mărfuri provenite din țările CSI** au constituit 332,6 mil. dolari, cu 22,5% mai mult decât în T. I 2017, care echivalează cu o cotă de 25,1% în total importuri.

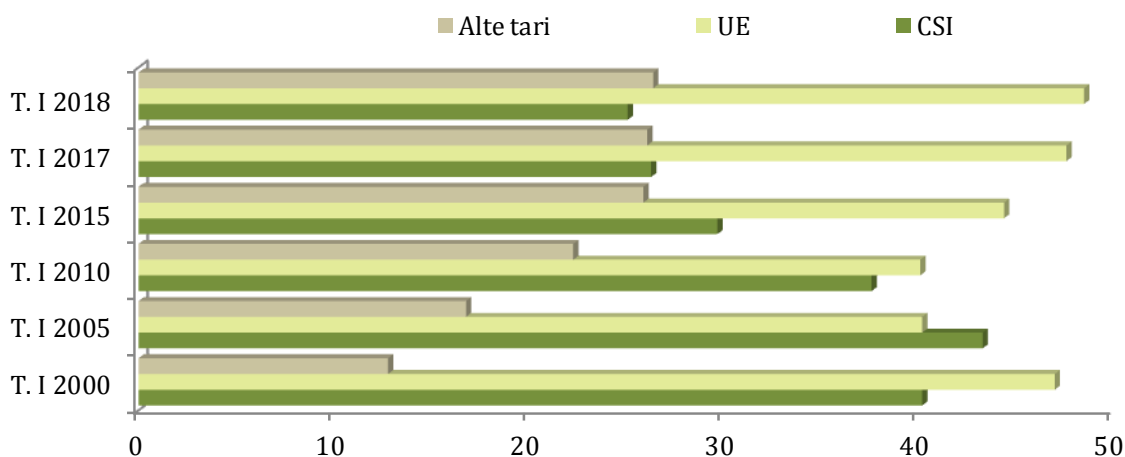

Figura 4.6. Tendințele importului de mărfuri pe țări în T. I perioada a. 2000-2018, %
Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Analiza evoluției importurilor pe țări în T. I 2018, comparativ cu perioada similară a anului 2017, relevă creșterea importurilor din China 40,1%, Federația Rusă 25,7%, România 23,7%, Germania 37,1%, Ucraina 34,4%, Italia 32%, Polonia 50,8%, Turcia 19,4%, Austria de 1,7 ori, Ungaria 38%, Franța 26,6%, Japonia de 2,1 ori, Spania 39,4%, Republica Cehă 36,5%, Olanda 35,9%, Slovacia de 1,6 ori, Vietnam 41,6 %, Suedia 51,2%, Israel de 1,9 ori, Serbia 51,1%, Brazilia de 2,1 ori, Portugalia 50,4%, Africa de Sud de 6,8 ori, Belgia 14,7%, Ecuador 35,3%, Slovenia 28,4%, Letonia de 1,7 ori, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord 8,4% și Thailanda de 1,8 ori, care a favorizat majorarea pe total importuri cu 28,5%. În același timp s-au diminuat livrările din Belarus 30,2%, SUA 18,7%, Macedonia 57,9% și Elveția 13,6%.

În T. I 2018, comparativ cu aceeași perioadă din anul 2017, au sporit importurile de mașini și aparate electrice 52,3%, gaz și produse obținute din gaz 36,3%, legume și fructe de 1,6 ori, mașini și aparate de 1,6 ori, fire, țesături și articole textile 26,7%, vehicule rutiere 31,1%, petrol, produse petroliere 16,9%, metale neferoase de 2,0 ori, aparate și echipamente de telecomunicații 47,1%, articole prelucrate din metal 41,6%, îngrășăminte minerale sau chimice 50,4%, energie electrică (de 7570,9 ori, fier și oțel 40,2%, piele și blană prelucrate de 1,7 ori, cereale și preparate pe bază de cereale 34,4%, mașini și aparate industriale cu aplicații generale 23,9%, semințe și fructe oleaginoase 32,1%, produse medicinale și farmaceutice 11,9%, mașini și aparate de birou de 1,6 ori, articole din minerale nemetalice 29,6%, îmbrăcăminte și accesorii 18,5%, hârtie, carton și articole 28,6%, articole din lemn 38,6%, materiale plastice prelucrate 24,2%, instrumente și aparate, profesionale, 32,9%, materiale plastice sub forme primare 40,1%, băuturi alcoolice și nealcoolice 41,2%, pește, crustacee, moluște 28,8%, cafea, ceai, cacao 28,8%), cauciuc prelucrat 22%, carne și preparate din carne 52%, hrană destinată animalelor

34,2%, mașini generatoare de putere și echipamentele lor de 1,6 ori, mobilă și părțile ei 16,7%, uleiuri esențiale 6,5%, construcții prefabricate 19,9%, încălțăminte 12,1%, produse tanante și colorante 23,6%, facilitând astfel creșterea pe total importuri cu 28,6%. Totodată **au scăzut importurile** de zahăr, preparate pe bază de zahăr; miere 61,9%, articole de voiaj 70,9%, tutun brut și prelucrat 40,4%, cărbune, cocs și brichete 51,5%.

Regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru

Comerțul exterior al regiunii transnistrene în T. I 2018 a constituit 484,7 mil. dolari, înregistrând o creștere cu 36% comparativ cu perioada similară a anului precedent. Principalii parteneri comerciali ai regiunii transnistrene sunt Rusia, Ucraina, Republica Moldova, România, Polonia, Kazahstan, Germania, Italia.

Exporturile de bunuri cât și **importurile** au înregistrat creșteri, exporturile de bunuri au crescut cu 45%, iar importurile cu 31% în primul trimestru a. 2018.

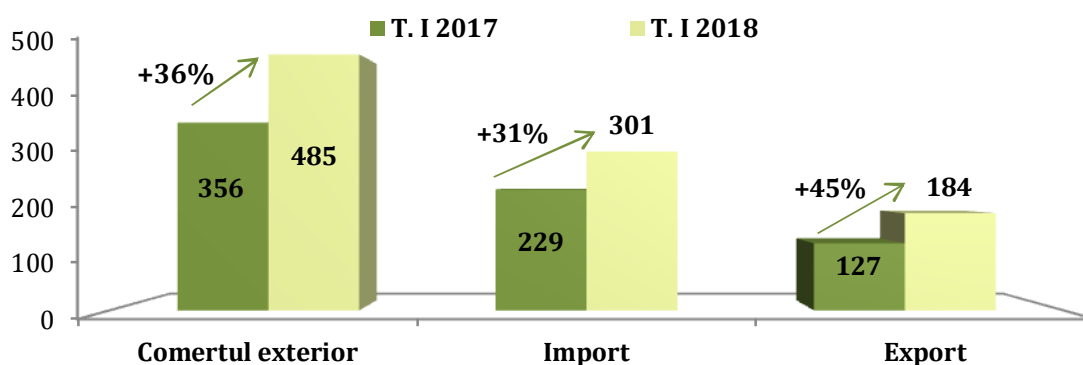

Figura 4.7. Evoluția valorii comerțului exterior al regiunii Transnistrene, în T. I 2017-T. I 2018, mil. dolari

Sursa: Conform datelor preluate de pe: <http://mer.gospmr.org/>

Exporturile de bunuri, în T. I 2018 au crescut cu 45% comparativ cu perioada similară a anului precedent și au constituit 184 milioane dolari. Această creștere în principal s-a datorat vânzărilor de metale și produse din acestea, mărfurilor din industria alimentară și ușoară.

De asemenea, importul de bunuri a crescut semnificativ cu 31% (301 milioane dolari). În comerțul cu țările din Uniunea Vamale, Transnistria importa mai mult decât exportă.

Exporturile de bunuri către țările Uniunii Vamale (UV) au constituit în T. I 2018 circa 21,8 mil. dolari, iar **importurile** 145,1 mil. dolari. Principalul partener al Transnistriei în UV este Federația Rusă, ce reprezintă 86,3% din cifra de afaceri între țările UV.

Exporturile bunuri către țările UE au însumat 82,3 mil. dolari, iar **importurile** 47,5 mil. dolari, fiind în creștere cu 24,9%. Cei mai activi parteneri comerciali din țările UE sunt: România care reprezintă circa 29,1% în comerțul cu țările UE, urmată de Polonia 20,7% și Germania 15,4%. Este de remarcat faptul că comerțul cu Polonia în perioada de raportare din 2017 a fost de numai 7,1%.

Principalii parteneri comerciali ai regiunii transnistrene sunt: Rusia (import – 123,2 mil. dolari, export – 20,9 milioane de dolari), Ucraina (import – 69 mil. dolari, export – 37 mil. dolari), Moldova (import – 20,3 mil dolari, export – 37,9 mil. dolari), România (import – 7,8 mil. dolari; export – 29,7 mil. dolari), Polonia (import – 4,6 mil. dolari; export – 22,6 mil. dolari), Kazahstan (import – 14,8 mil. dolari; export – 37,2 mil. dolari), Germania (import – 9,9 mil. dolari; export – 9,9 mil. dolari), Italia (import – 4 mil. dolari, export – 10,4 mil. dolari).

Tabelul 4.2. Ponderea principalii parteneri ai regiunii transnistrene în comerțul cu mărfuri, în T. I 2017-2018, %

	Federația Rusa	Republica Moldova	Ucraina	Romania	Germania
2017	87,6	53,9	32,8	25,1	25,1
2018	86,3	30,8	56,3	29,1	15,4

Sursa: Conform datelor preluate de pe: <http://tiraspol.ru/news/statistika-vneshney-torgovli-pridnestrovyia-za-yanvar-mart-2018-bez-uchyota-fizicheskikh-lits/>

Capitolul V MEDIUL DE AFACERI

Moldova în clasamentele internaționale

Doing Business – 2018 în Moldova. Poziția Moldovei referitor la dezvoltarea mediului de afaceri este reflectată în mai multe clasamente realizate de organizații internaționale, care permit o comparare a poziției țării noastre cu alte state la mai mulți indicatori, care direct sau indirect se referă la mediul de afaceri. În această ediție ne vom referi la poziția Moldovei în clasamentul Doing business, produs anual de Banca Mondială.

Astăzi, clasamentul include aproximativ 190 de state. Doing Business acoperă 11 domenii de reglementare a afacerilor. Zece dintre aceste domenii – înregistrarea afacerii, obținerea autorizațiilor de construcții, înregistrarea proprietății, obținerea creditului, protejarea investitorului, plata taxelor, comerț extern, respectarea contractelor, lichidarea întreprinderilor, accesul la energie electrică – sunt incluse în scorul „distanța până la frontieră” și clasamentul Ease of doing business. Raportul Doing Business măsoară și caracteristicile reglementării pieței muncii, care nu este inclusă în aceste două măsuri.

Indicatorul „distanța până la frontieră” (Distance to Frontier – DTF) se bazează pe o scară de referință utilizată de la 0%, în cazul celei mai slabe performanțe observate și merge până la 100%, în cazul conformării la cele mai bune proceduri existente pe plan mondial.

Clasamentul Doing Business compară economiile între ele (arătând schimbările relative ale locului țării în top, fapt care, în mare parte, se datorează vitezei de realizare a reformelor în alte țări); scorul DTF compară economiile cu privire la cele mai bune practici de reglementare, arătând distanța absolută până la cea mai bună performanță pe fiecare indicator al clasamentului.

Tabelul 5.1. Evoluția indicatorilor „Doing Business” pentru Republica Moldova

Indicatori	Poziția		Schimbarea	DTF (% puncte)		Schimbarea în DTF (% puncte)
	2017	2018		2017*	2018	
Poziția Republicii Moldova în rating-ul „Doing business”	44	44	..	72,80	73,00	+0,20
1. Înregistrarea afacerii	44	23	+21	91,96	93,76	+1,80
2. Obținerea autorizațiilor de construcții	165	165	..	51,77	51,98	+0,21
3. Accesul la energie electrică	73	80	-7	74,60	74,65	+0,05
4. Înregistrarea proprietății	21	20	+1	82,57	82,60	+0,03
5. Obținerea creditului	32	42	-10	70,00	70,00	..
6. Protejarea investitorilor minoritari	42	33	+9	66,67	66,67	..
7. Plata taxelor	31	32	-1	84,62	84,55	-0,07
8. Comerț extern	34	35	-1	92,32	92,32	..
9. Respectarea contractelor	62	62	..	60,87	60,87	..
10. Lichidarea întreprinderilor	60	65	-5	52,61	52,56	-0,05
Numărul de țări	190	190				

Sursa: Conform raportului Doing business 2018.

Notă: „+” indică asupra unei îmbunătățiri a situației; „-” arată o înrăutățire.

* Datele din anul 2017 au fost recalulate.

În clasamentul Băncii Mondiale – Doing Business 2018, Moldova a rămas pe aceeași poziție ca și anul precedent. Astfel, în clasamentul Doing Business 2018, Republica Moldova s-a situat pe locul 44 din 190 țări. Mediul de afaceri din RM se situează în urma unor astfel de țări din regiune, precum Georgia (9), Macedonia (11), Estonia (12), Lituania (16), Letonia (19), Polonia (27), Belarus (38).

Cele mai joase poziții în clasament Moldova le-a înregistrat la indicatorii "obținerea autorizațiilor de construcții" (locul 165), care nu și-a schimbat poziția față de anul precedent și "acces la energia electrică" (locul 80), marcând o înrăutățire cu 7 poziții. Cea mai semnificativă înrăutățire a marcat-o indicatorul "obținerea creditului" (cu 10 poziții).

Cu toate acestea, unii indicatori au înregistrat o îmbunătățire a poziției în clasament. Îmbunătățirea poziției în clasament a fost marcată doar de 3 indicatori: indicatorul "înregistrarea afacerii" (+21 poziții), indicatorul "protejarea investitorilor minoritari" (+9 poziții) și "înregistrarea proprietății" (+1 poziție).

Moldova a acumulat în anul 2018 un scor total de 73,00 puncte pentru indicatorul DTF, ceea ce reflectă o ușoară îmbunătățire cu +0,20 puncte față de anul precedent.

Moldova în clasamentul Indicelui de Libertate Economică. Indicele libertății economice, creat de The Wall Street Journal și The Heritage Foundation acoperă 4 domenii politice care au un impact asupra libertății economice: statul de drept; ponderea guvernului; eficiența actelor normative; deschiderea piețelor.

În anul 2018 la studiu au participat 180 țări. Libertatea economică este evaluată în baza a 12 indicatori, numiți și 12 libertăți economice: 1) Libertatea business-ului; 2) Libertatea comerțului; 3) Povara fiscală; 4) Cheltuieli guvernamentale; 5) Libertatea monetară; 6) Libertatea investițiilor; 7) Libertatea financiară; 8) Drepturile de proprietate; 9) Sănătatea fiscală; 10) Libertatea muncii; 11) Integritatea guvernului; 12) Eficacitatea judiciară.

Clasamentul libertății economice pentru 2018 este condus, ca de obicei, de Hong Kong, Singapore și Noua Zeelandă, care au obținut 90,2, 88,8 și respectiv 84,2 din scorul maxim de 100 de puncte.

Topul primelor zece țări din lume după libertatea economică în 2018 este completat de Elveția, Australia, Irlanda, Estonia, Marea Britanie, Canada, Emiratele Arabe Unite.

În 2018, în clasamentul Indicelui libertății economice, Republica Moldova ocupă locul 105 printre 180 de țări incluse în rating. Comparativ cu perioada precedentă, locul Moldovei s-a îmbunătățit cu 5 poziții în clasamentul mondial.

Moldova se situează pe locul 40 printre cele 44 de țări din regiunea Europei și scorul său general este inferior mediilor regionale și mondiale. Potrivit clasamentului Indicelui de libertate economică 2018, valoarea indicatorului libertății economice al Moldovei constituie 58,4, majorându-se cu 0,4 puncte față de anul precedent, aflându-se în grupul țărilor cu economii „în cea mai mare parte lipsite de libertate”.

Pentru țara noastră, Indicele de libertate economică relevă următoarele tendințe:

Cele mai joase scoruri Moldova le-a înregistrat la indicatorii: "eficacitatea judiciară" (26,3), "integritatea guvernului" (26,6), "libertatea pieței muncii" (39,9), rămânând la acești indicatori în zona economiilor reprimare.

Pe de altă parte, Republica Moldova a fost apreciată la nivelul țărilor din fruntea clasamentului la indicatorii: "sănătatea fiscală" (90), "povara fiscală" (85,3), "libertatea monetară" (73,2), "libertatea de a face comerț" (78,3), domenii în care economia moldovenească este calificată drept liberă sau în cea mai mare parte liberă.

În clasamentul libertății economice, Republica Moldova a avansat față de anul precedent la capitolul "drepturi de proprietate", "eficacitate judiciară", "cheltuieli guvernamentale", "libertatea de a face afaceri", "libertatea pieței muncii", "libertate monetară". Pe de altă parte, a regresat în domeniile "integritatea guvernului", "povara fiscală", "sănătatea fiscală", "libertatea de a face comerț".

Tabelul 5.2. Poziția Moldovei în clasamentul Indicelui de libertate economică

Indicatori	Scorul în clasament		Schimbarea
	2017	2018	
Total, inclusiv:	58,0	58,4	+0,4
Statul de drept			
1. Drepturi de proprietate	49,6	53,5	+3,9
2. Integritatea Guvernului	28,6	26,6	-2
3. Eficacitatea judiciară	23,9	26,3	+2,4
Ponderea guvernului			
4. Cheltuieli guvernamentale	54,8	56,7	+1,9
5. Povara fiscală	86,1	85,3	-0,8
6. Sănătate fiscală	90,6	90,0	-0,6
Eficiența reglementărilor			
7. Libertatea de a face afaceri	65,9	66,0	+0,1
8. Libertatea pieței muncii	38,9	39,9	+1,0
9. Libertatea monetară	72,0	73,2	+1,2
Deschiderea pieței			
10. Libertatea de a face comerț	80,0	78,3	-1,7
11. Libertatea investițiilor	55,0	55,0	0
12. Libertatea financiară	50,0	50,0	0
Numărul de țări în clasament	180	180	

Sursa: Clasamentul Indicelui de Libertate Economică.

Indicatorii de dezvoltare a businessului în regiunea din partea stângă a Nistrului

În anul 2017, în regiunea din partea stângă a Nistrului, 58,0% din organizații și întreprinderi au obținut profit, constituind 130 de organizații, în diminuare cu 0,8% față de anul precedent și, respectiv, 41,1% au înregistrat pierderi (cu excepția întreprinderilor mici, băncilor, organizațiilor bugetare și de asigurări). Dintre organizațiile, care au înregistrat profit în anul 2017, ponderea cea mai mare le revine organizațiilor din agricultura (70%), gospodărie de locuințe și deservire comunală (66,7%), comerț și alimentația publică (64,8%), transport (60,7%). În aspect valoric, majoritatea întreprinderilor au înregistrat o pierdere netă (cu excepția întreprinderilor din industrie, comunicații, comerț și alimentația publică, alte ramuri).

Tabelul 5.3. Date privind profitul (pierderea) netă a organizațiilor din partea stângă a Nistrului pe genuri de activitate, anul 2017

	Numărul organizațiilor care au primit profit	În % de la numărul total	Numărul organizațiilor cu pierdere	În % de la numărul total	Profit net (pierdere netă), mii RUB.
A	1	2	3	4	5
Total	130	58,0	92	41,1	660790
inclusiv:					
industria	35	53,0	30	45,5	289575
agricultura	14	70,0	6	30,0	-35120
transport	17	60,7	11	39,3	-8661

Tabelul 5.3. – continuare

A	1	2	3	4	5
comunicații	2	22,2	7	77,8	12242
construcții	3	33,3	6	66,7	-3537
comerț și alimentația publică	35	64,8	19	35,2	471183
gospodărie de locuințe și deservire comunală	10	66,7	4	26,7	-23385
alte ramuri	7	70,0	3	30,0	11311

Sursa: Пресс – Выпуск "Финансовая Деятельность Организаций За 2017 Год" (кроме субъектов малого предпринимательства, банков, страховых и бюджетных организаций).

Capitolul VI SECTORUL SOCIAL

Situația demografică

În T I din 2018 continuă tendința de scădere a numărului născuților-vii, decedaților, căsătoriilor, micșorându-se totodată și ratele natalității, mortalității, nupțialității. Au crescut numărul divorțurilor și rata divorțialității. S-a redus numărul sosirilor/plecărilor în interiorul țării, iar numărul migranților de muncă s-a majorat.

În T I din anul 2018 numărul născuților-vii total pe țară a constituit 8068 pers., fiind în scădere cu 458 copii sau cu 5,4% mai puțin comparativ cu T I din anul precedent, rata natalității a fost de 9,2 născuți-vii la 1000 locuitori, fiind în scădere cu 0,4 p.p. f.p.s.a.p. Numărul de decedați a constituit 10185 pers., înregistrând o scădere de 649 persoane sau cu 6,0% mai puțin f.p.s.a.p., iar rata mortalității a ajuns la 11,7 decedați la 1000 locuitori, în scădere cu 0,5 p.p. f.p.s.a.p. Numărul copiilor decedați în vârstă sub 1 an în T I din anul 2018 a constituit 86 cazuri, fiind la același nivel ca și în T I din anul precedent. Scăderea naturală în T I din 2018 a constituit -2117 persoane (-2308 persoane în T I din anul precedent) sau -2,4 persoane la 1000 de locuitori (-2,6 persoane la 1000 de locuitori în T I din anul precedent).

Numărul *căsătoriilor* total pe țară în T I din anul 2018 a constituit 3176, micșorându-se cu 167 sau cu 5,0% față de aceeași perioadă a anului trecut, iar rata nupțialității a constituit 3,6 căsătorii la 1000 locuitori, reducându-se cu 0,2 p.p. f.p.s.a.p. Indicatorul în cazul numărului divorțurilor din țară a constituit 2669, fiind în creștere cu 171 sau cu 6,8% față de T I din anul precedent. Rata divorțialității a constituit 3,1 divorțuri la 1000 locuitori, cu 0,3 p.p. mai mult f.p.s.a.p.

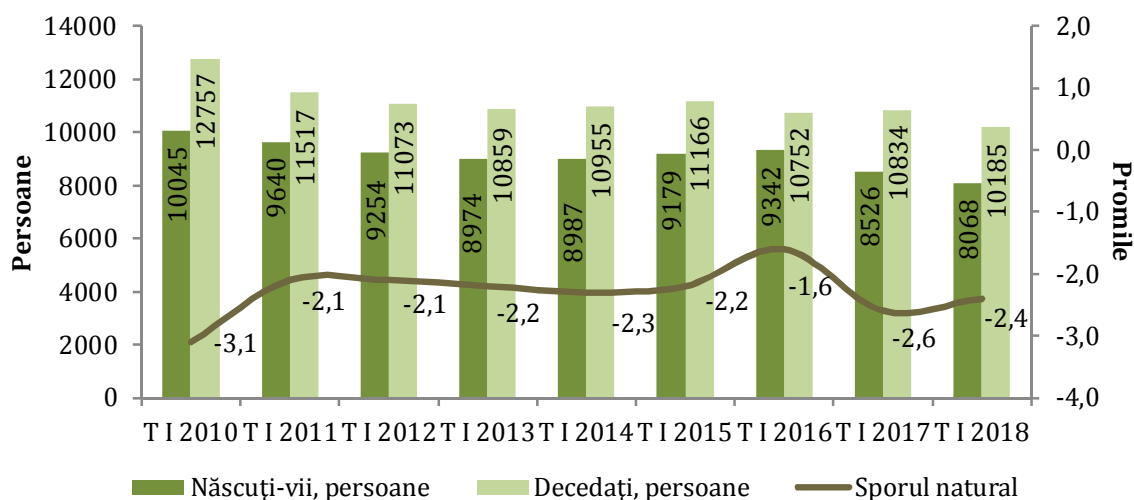

Figura 6.1. Mișcarea naturală a populației în T I în anii 2010-2018

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Privitor la migrația internă determinată de schimbarea domiciliului în T I din anul 2018 numărul total de sosiri în interiorul țării a constituit 7119 persoane, cu 494 sau cu 6,5% mai puțin decât în p.s.a.p. Cea mai mare parte a sosirilor a fost în localități urbane (61,5%), iar a plecărilor – din localitățile rurale (57,9%).

Cu privire la migrația forței de muncă, în T I din 2018 din țară au emigrat 341,8 mii persoane, cu 64,6 mii persoane sau cu 23,3% mai mult decât în p.s.a.p. Majoritatea dintre aceste persoane o

constituiau bărbații – 65,7%. Din populația urbană care a emigrat peste hotare în căutarea unui loc de muncă în T I din 2018 bărbații constituiau majoritatea – 71,3%, iar din cadrul populației rurale care a emigrat bărbații dețineau o pondere de 62,7%.

Piața forței de muncă.

T I din anul 2018 este caracterizat de o reducere a populației economice active, precum și a ratei de activitate economică a populației, având loc o creștere a populației inactive, totodată atât populația ocupată, cât și rata de ocupare au rămas, practic, la nivelul T I din 2017. Numărul șomerilor în conformitate cu BIM s-a redus puternic, însă rata șomajului s-a redus nesemnificativ. Grupul NEET în T I din anul 2018 a avut o pondere de 29,4% din populația din grupa de vârstă de 15-29 ani (în afară de populația plecată peste hotare la lucru sau în căutarea unui loc de muncă).

În T I din anul 2018 populația economic activă a constituit 1172,9 mii pers., micșorându-se cu 2,4% sau cu 28,7 mii persoane în comparație cu T I din anul 2017. Totodată, rata de activitate a populației a fost de 39,3% și s-a micșorat cu 1,0 p.p. față de nivelul T I al anului 2017. În rândul persoanelor economic active indicatorul a fost mai mare la bărbați (41,3%) decât la femei (37,5%). Există disparități și în funcție de mediu, rata de activitate fiind mai mare în mediul urban (42,5%) decât în cel rural (36,8%). În grupa de vârstă 15-29 ani rata de activitate a persoanelor economic active a constituit 28,8%, iar în grupa 15-64 ani – 43,7%. Rata de activitate economică a populației în vârstă de muncă (după legislația națională: 16-57,5 ani – femei și 16-62 ani și 4 luni – bărbați) a constituit 45,6%.

Populația ocupată a fost de 1124,6 mii persoane, fiind aproape la nivelul T I din 2017. Nu au fost diferențe majore pe sexe – bărbați – 49,3% și femei – 50,7%. Ponderea persoanelor ocupate în mediul urban a fost mai mică decât cea din mediul rural: în localități urbane – 47,3%, în localități rurale – 52,7%.

Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste a constituit 37,7%, fiind la nivelul din T I din anul 2017. Rata de ocupare a bărbaților – 39,3% a fost mai înaltă în comparație cu cea a femeilor (36,2%). După mediile de reședință, rata de ocupare a constituit în mediul urban – 40,4%, depășind pe cea din mediul rural – 35,6%. Rata de ocupare a persoanelor în vârstă de muncă (16-57,5 ani – femei/62 ani și 4 luni – bărbați) a avut valoarea de 43,6%, a persoanelor în vârstă de 15-64 ani – 41,9%, iar în grupa de vârstă 15-29 ani a constituit 26,6%.

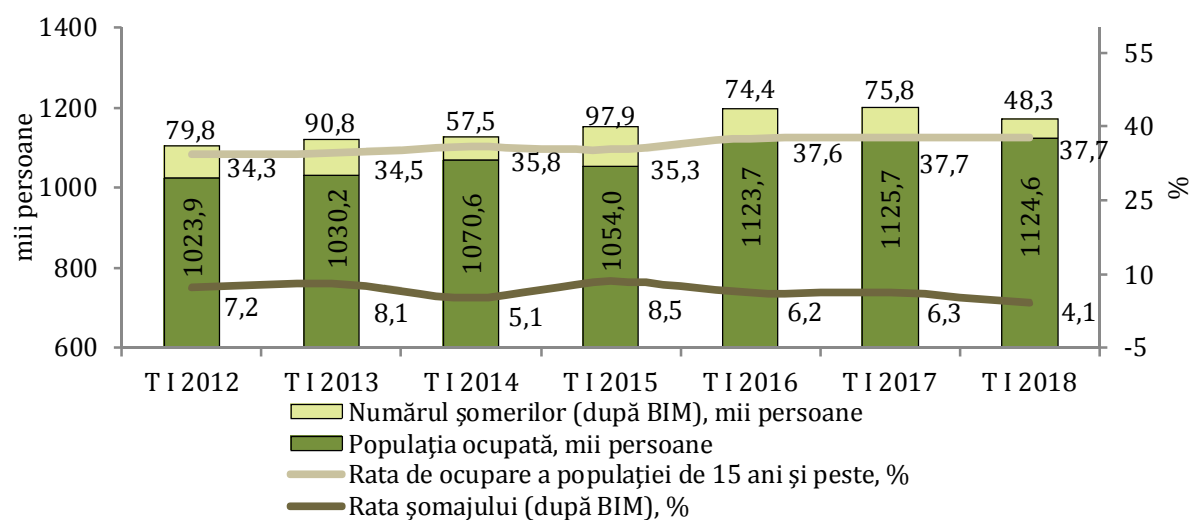

Figura 6.2. Evoluțiile numărului populației ocupate, al șomerilor și a ratelor de ocupare și a șomajului populației de 15 ani și peste, în T I din anii 2012-2017

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Numărul șomerilor, definit conform Biroului Internațional al Muncii în T I din 2018 a constituit 48,3 mii pers., fiind în descreștere cu 36,3% sau cu 27,6 mii persoane față de T I din anul 2017. Cele mai mari scăderi au avut loc în rândul persoanelor cu vârsta cuprinsă între 25 și 44 de ani (-22,9 mii persoane), în rândul bărbaților (-21,8 mii persoane), în rândul populației din mediul urban (-15,6 mii persoane). Șomajul a fost într-o proporție mai mare în rândul bărbaților – 57,2% din numărul total al șomerilor, precum și în rândul persoanelor din mediul urban – 56,6%.

Rata șomajului la nivelul țării în T I din 2018 a fost de 4,1%, fiind mai mică cu 2,2 p.p. decât cea din T I din 2017. Rata șomajului la bărbați a constituit 4,7%, iar la femei – 3,5%. Au fost înregistrate mici disparități între ratele șomajului în mediul urban și cel rural (respectiv, 4,9% și 3,4%). În rândurile tinerilor (15-24 ani) rata șomajului a fost de 10,4%, iar în categoria de vârstă 15-29 ani a constituit 7,6%.

Populația inactivă din țară (15 ani și peste) în T I din 2018 a fost de 1810,1 mii persoane și s-a majorat cu 27,8 mii persoane sau cu 1,6% față de T I din 2017. În populația inactivă se includ:

- *persoanele care nu doresc să lucreze* (1440,3 mii persoane), dintre care:

- a) *pensionari* (631,8 mii persoane);
- b) *persoane care nu doresc să lucreze, deoarece învață sau studiază* (246,5 mii persoane);
- c) *persoane care nu doresc să lucreze pentru un venit, deoarece îngrijesc de familie* (193,2 mii persoane);
- d) *persoane care se află în țară, dar care nu doresc să lucreze în Moldova, deoarece deja au un loc de muncă (permanent sau sezonier) peste hotare sau persoane care planifică să lucreze peste hotare* (207,5 mii persoane);

- *persoanele declarate de către gospodării aflate peste hotare, la lucru sau în căutare de lucru* (342,8 mii persoane);

- *persoanele descurajate în a-și mai găsi un loc de muncă în țară* (10,6 mii persoane).

În *Figura 6.3* se observă o reducere în T I din 2018 față de T I din 2017 a numărului de persoane din toate categoriile din populația economic inactivă (-32,7 mii persoane în ansamblu), cu excepția persoanelor declarate de către gospodării aflate peste hotare, la lucru sau în căutare de lucru (+65,5 mii persoane).

Grupul NEET îl constituie tinerii în grupa de vârstă de 15-29 ani, ce nu sunt parte a populației ocupate, nu studiază în sistemul formal de educație și nu participă la cursuri sau alte instruirii din afara sistemului formal de educație. În T I din anul 2018 ponderea acestui grup a constituit 29,4% din populația din grupa de vârstă de 15-29 ani (în afară de populația plecată peste hotare la lucru sau în căutarea unui loc de muncă).

Remunerarea muncii

În T I din anul 2018 câștigul salarial nominal mediu lunar brut a constituit 5906,5 MDL, majorându-se cu 13,2% față de T I din anul 2017, iar în termeni reali – cu 7,6%. În sectorul bugetar salariul mediu lunar (5408,1 MDL) s-a majorat f.p.s.a.p. cu 14,4%, într-o mai mare măsură decât câștigul salarial mediu lunar din sectorul real (6108,1 MDL), care a crescut f.p.s.a.p. cu 12,5%. Cele mai bine plătite tipuri de activități economice sunt: Informații și comunicații (13089,4 MDL), Activități financiare și de asigurări (11262,6 MDL) și Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (9803,5 MDL).

În T I din 2018 câștigul salarial nominal mediu lunar brut a constituit 5906,5 MDL, față de T I din 2017 s-a majorat cu 13,2%, iar în termeni reali (ajustat la indicele prețurilor de consum) – cu 7,6%. În sectorul bugetar câștigul salarial mediu lunar a constituit 5408,1 MDL (mai mult cu

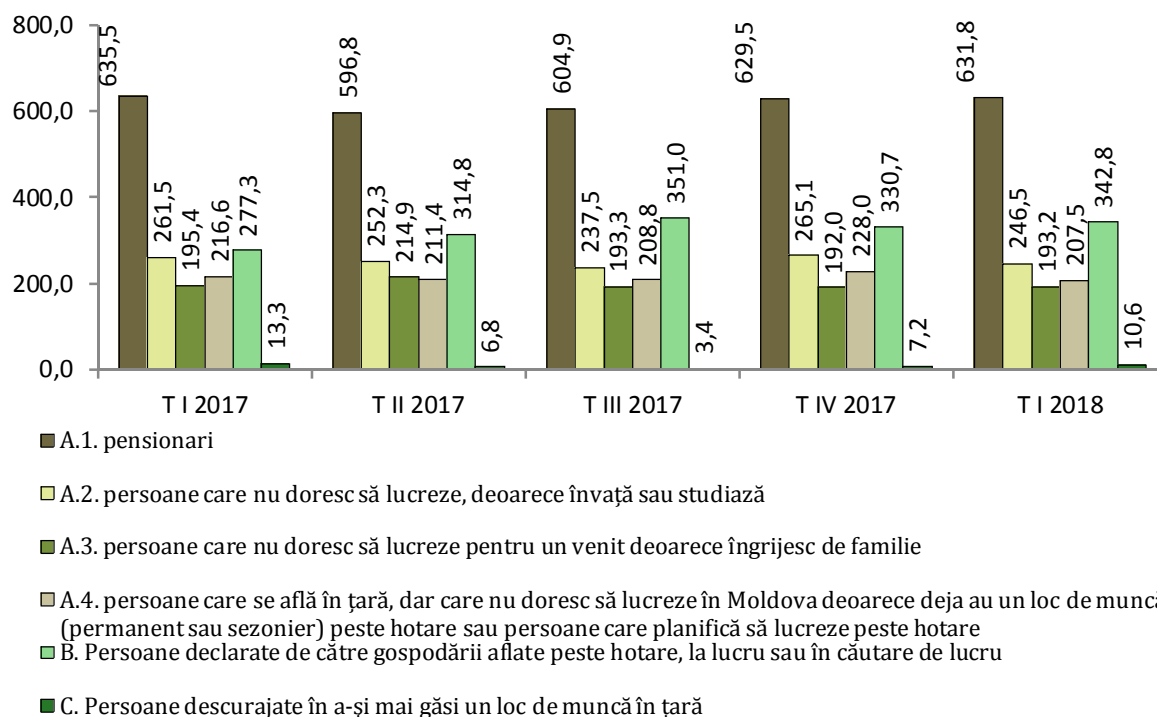

Figura 6.3. Dinamica unor categorii de persoane din populația economic inactivă în perioada T I 2017 – T I 2018, mii persoane

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

14,4% față de T I din anul 2017), în sectorul economic real – 6108,1 MDL (mai mult cu 12,5% față de T I din anul 2017). După tipurile de activități economice, cel mai mare salariu mediu lunar în T I din anul 2018 s-a înregistrat în: *Informații și comunicații* – 13089,4 MDL (de 2,2 ori mai mare decât salariul mediu pe economie), *Activități financiare și de asigurări* – 11262,6 MDL (190,7% din salariul mediu pe economie), *Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat* – 9803,5 MDL (166,0% din salariul mediu pe economie). Cele mai mici salarii în T I din anul 2018 au primit persoanele din următoarele activități economice: *Artă, activități de recreere și de agrement* – 3685,1 MDL (62,4% din salariul mediu pe economie), *Agricultură, silvicultură și pescuit* – 3713,3 MDL (62,9% din salariul mediu pe economie) și *Activități de cazare și alimentație publică* – 4075,5 MDL (69,0% din salariul mediu pe economie).

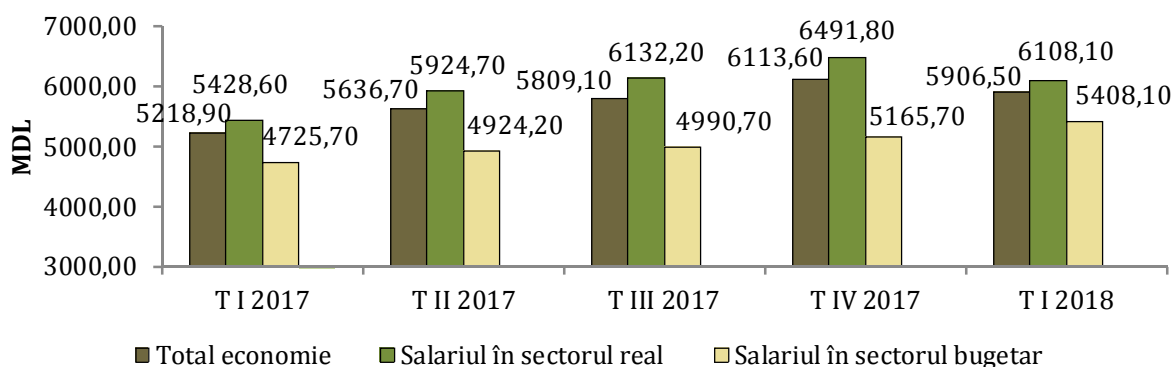

Figura 6.4. Dinamica salariului nominal în sectorul bugetar și a celui real în perioada T I 2017– T I 2018, MDL

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Veniturile disponibile ale populației pe o lună în T I din anul 2018 au constituit 2353,5 MDL în medie la o persoană, fiind în creștere cu 10,3% f.p.s.a.p. În termeni reali veniturile populației au crescut cu 4,8% f.p.s.a.p. Cele mai importante surse de venit rămân a fi în continuare: salariile (40,8%), prestațiile sociale (23,9%) și transferurile bănești din afara țării (17,5%).

Veniturile disponibile ale populației în T I din anul 2018 au fost în medie la o persoană pe lună în mărime de 2353,5 MDL, cu 10,3% mai mult decât în aceeași perioadă din anul precedent, iar în termeni reali (cu ajustarea la indicele prețurilor de consum) s-au majorat cu 4,8%. Contribuția salariilor în structura veniturilor populației rămâne în continuare cea mai importantă sursă financiară. Veniturile din salarii reprezintă 40,8% din veniturile totale disponibile, ponderea acestora fiind în creștere față de T I din anul 2017 cu 0,6 p.p. Prestațiile sociale sunt a doua sursă semnificativă de venit a moldovenilor ce constituie 23,9%, fiind practic la nivelul T I din anul precedent. La formarea veniturilor au contribuit și activitățile pe cont propriu cu o pondere de 13,2% din veniturile medii lunare ale unei persoane, dintre care de la activitățile individuale agricole – 7,9%, iar din activitatea individuală non-agricolă – 5,3%. Încă o sursă foarte importantă pentru bugetul gospodăriei casnice o reprezintă transferurile bănești de peste hotare. Acestea constituie 17,5% din totalul veniturilor, fiind la nivelul T I din 2017. Veniturile populației din mediul urban, în medie, au fost cu 897,5 MDL mai mari sau de 1,5 ori mai mari față de cele din mediul rural. Pentru populația din mediul urban principalele surse de venituri sunt activitatea salarială, care a asigurat veniturile populației în proporție de 51,5% (în creștere față de T I din anul 2017 cu 0,5 p.p.) și prestațiile sociale – 22,7% (la nivelul T I din 2017). Veniturile populației din mediul rural sunt generate în baza activității salariale în proporție de 28,8%, iar contribuția acesteia fiind de 1,8 ori mai mică decât în mediul urban. În același timp, veniturile din activitatea individuală agricolă au avut o pondere de 15,6% din veniturile disponibile totale. Veniturile populației din mediul rural într-o proporție mai mare depind de prestațiile sociale și de transferurile de peste hotare decât veniturile populației din mediul urban. Astfel, prestațiile sociale în localitățile rurale au o proporție de 25,3%, în timp ce în localități urbane ponderea lor a fost de 22,7%, iar transferurile din afara țării în sate dețin o pondere de 23,0%, în timp ce în orașe ponderea dată este de 12,6%.

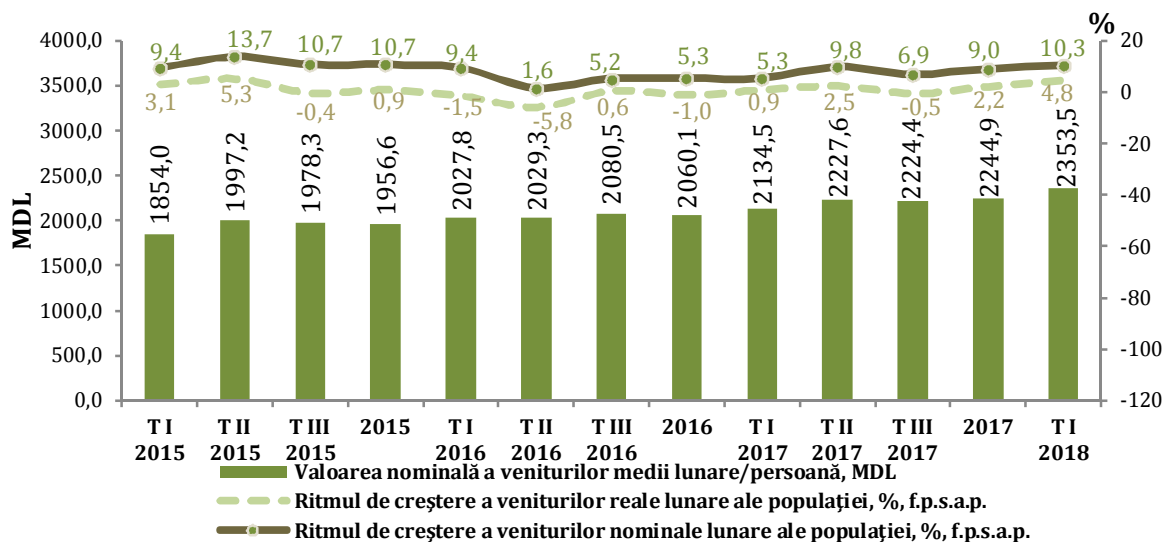

Figura 6.5. Evoluția veniturilor disponibile ale populației, valoarea nominală și ritmuri de creștere, pe trimestre, T I 2015 – T I 2018

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Boxa 6.1. Venitul lunar minim garantat

Începând cu 1 aprilie 2018, venitul lunar minim garantat va constitui 1025 MDL, în comparație cu 961 MDL, cât a fost până în prezent.

În ședință de Guvern, a fost aprobată indexarea cu 6,6% a veniturii lunar minim, în funcție de creșterea anuală a indicelui prețurilor de consum pentru anul 2017, care a constituit 106,6 %.

Pentru implementarea noilor prevederi, au fost prevăzute în bugetul de stat mijloacele financiare necesare (inclusiv procentul pentru deservire), în mărime de 548,2 mil. MDL pentru prestația de ajutor social și 271,9 mil. MDL pentru ajutor pentru perioada rece a anului.

Sursa: <http://msmps.gov.md/ro/content/incepand-cu-1-aprilie-2018-venitul-lunar-minim-garantat-va-constitui-1025-lei>

Cheltuielile de consum medii lunare ale populației în T I din 2018 au constituit în medie pe o persoană 2329,8 MDL, majorându-se cu 11,4% față de T I din anul 2017. În termeni reali, ajustând la indicii prețurilor de consum, cheltuielile populației s-au majorat în medie cu 5,9% f.p.s.a.p. Cea mai mare parte a cheltuielilor continuă să fie direcționată spre: consumul alimentar (43,9%), întreținerea locuinței (17,9%) și îmbrăcăminte și încălțăminte (10,4%).

Cheltuielile de consum medii lunare ale populației în medie pe o persoană în T I din anul 2018 au fost de 2329,8 MDL, majorându-se cu 11,4% față de T I din anul precedent. În termeni reali (ajustând la indicii prețurilor de consum), cheltuielile populației s-au majorat în medie cu 5,9% față de T I din anul precedent. În T I 2018 consumul alimentar constituie cea mai mare parte a cheltuielilor – 43,9% (44,1% în T I 2017). Cheltuielile pentru întreținerea locuinței în medie la o persoană au avut o pondere de 17,9% din cheltuielile de consum totale (18,7% în T I din anul 2017). Cheltuielile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte au constituit 10,4% (9,7% în T I din anul precedent), pentru servicii de sănătate – 6,2% (6,3% în T I 2017), pentru comunicații – 4,6%,

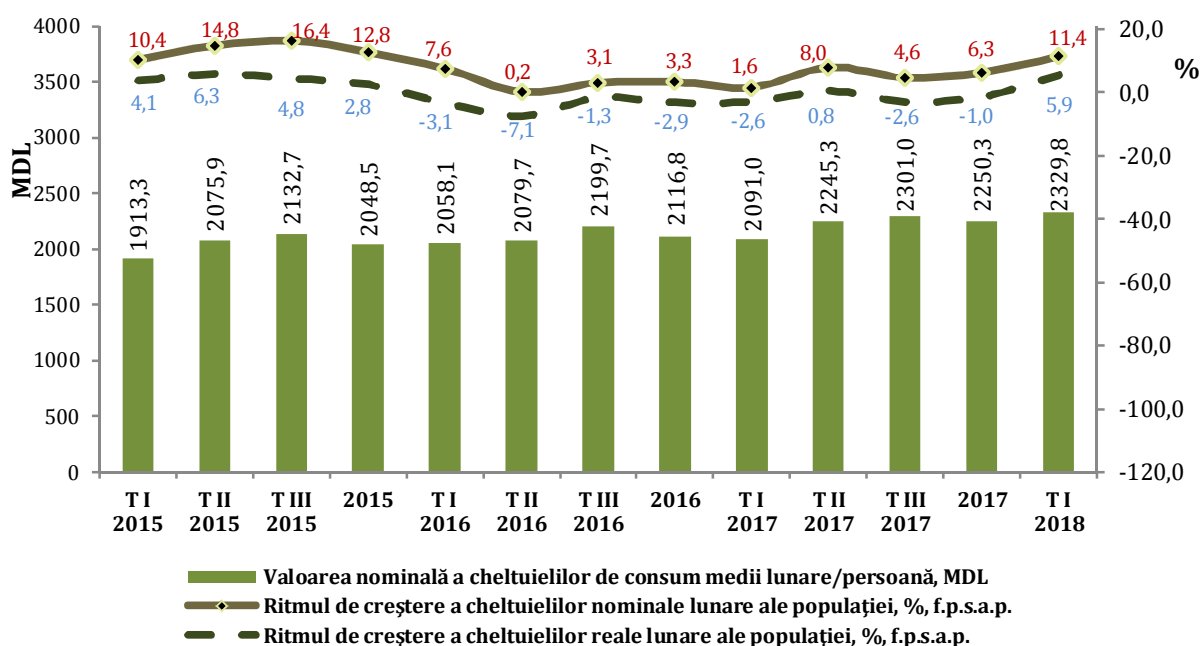

Figura 6.6. Evoluția cheltuielilor de consum, valoarea nominală și ritmuri de creștere, pe trimestre, T I 2015 – T I 2018

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

dotarea locuinței – 3,4%, transport – 3,8%, învățământ – 0,5%, etc. Cheltuielile de consum ale populației din mediul urban în medie au constituit 2804,2 MDL pe lună pe o pers., cu 839,8 MDL sau de 1,4 ori mai mult decât în mediul rural. Populația din mediul urban, pentru consumul de produse alimentare a direcționat 41,4% din cheltuielile lunare de consum (41,7% în T I din 2017), iar în mediul rural – 46,6% (46,8% în T I 2017). Totodată, populația urbană a cheltuit mai mult pentru întreținerea locuinței – 18,7% versus 17,0% în mediul rural, comunicații – 4,7% versus 4,4%, transport – 4,6% față de 3,0%, pentru hoteluri, cafenele și restaurante – 3,0% versus 0,6%, servicii de agrement – 2,3% versus 0,7%. Populația rurală a cheltuit mai mult pentru dotarea locuinței – 3,7% față de 3,1% în mediul urban, pentru îmbrăcăminte, încălțăminte – 11,6% în comparație cu 9,3%, pentru servicii de sănătate – 6,3% comparativ cu 6,0%, pentru băuturi alcoolice și tutun – 1,8% versus 1,3%, pentru învățământ – 0,6% versus 0,5%.

Protecția socială a populației. Conform datelor Casei Naționale de Asigurări Sociale (până la indexare), numărul pensionarilor aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 aprilie 2018 a constituit 714,2 mii persoane sau cu 3,3 mii persoane mai mult comparativ cu 1 aprilie 2017. Mărimea medie a pensiei lunare stabilite la 1 aprilie 2018 a constituit 1532,95 MDL, fiind în creștere cu 13,2% față de 1 aprilie 2017.

Boxa 6.2. Valorizarea pensiilor

Din data de 23.03.2018 în Monitorul Oficial a fost publicată Hotărârea de Guvern Nr. 237 din 21.03.2018 cu privire la indexarea prestațiilor de asigurări sociale și a unor prestații de stat:

- La 1 aprilie 2018, pensiile pentru limită de vârstă se vor majora în medie cu 272,17 MDL pe lună, iar pensiile de dizabilitate se vor majora în medie cu 252,39 MDL. Cuantumul pensiei minime pentru limită de vârstă se stabilește de 1025 MDL, ceea ce reprezintă echivalentul cuantumulului venitului lunar minim garantat. Cuantumul pensiei minime de dizabilitate constituie:
 - în cazul unei dizabilități severe – 768,75 MDL;
 - în cazul unei dizabilități accentuate – 717,50 MDL;
 - în cazul unei dizabilități medii – 512,50 MDL.
- La 1 octombrie 2018 pensiile pentru limită de vârstă se vor majora în medie cu 325 MDL pe lună, iar pensiile de dizabilitate se vor majora în medie cu 300,12 MDL.

În anul 2018, de valorizarea pensiei vor beneficia circa 142 304 de beneficiari de pensie pentru limită de vârstă și circa 22 405 beneficiari de pensii de dizabilitate. Majorarea pensiilor, ca urmare a valorizării, va fi diferențiată în funcție de anul stabilirii acesteia și de venitul realizat de persoană.

Sursa: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=374744>

Dezvoltarea socială a regiunii din partea stângă a râului Nistru⁴

Situația demografică. Scăderea naturală a populației în ianuarie-martie 2018 a constituit 896 pers., comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent s-a majorat cu 18,4%. Au fost înregistrați 1000 născuți-vii, în comparație cu perioada respectivă din anul precedent numărul lor a scăzut cu 117 pers. sau cu 10,5%. Numărul de decese a ajuns la 1896 persoane, cu 1,6% mai mult decât în perioada ianuarie-martie 2017.

În ianuarie-martie 2018, în comparație cu ianuarie-martie 2017, numărul de decese cauzate de boala ischemică a inimii a crescut cu 6,8%, în timp ce decesele cauzate de otrăviri, traume și omoruri au scăzut cu 25,4%, din cauza bolilor digestive – cu 13,4%, de la leziunile vasculare ale creierului – cu 6,1%, de la neoplasme – cu 0,9%.

⁴ Analiza a fost efectuată în baza datelor Serviciului Statistic al Transnistriei.

Mortalitatea infantilă a copiilor sub vârsta de 1 an în ianuarie-martie 2018 a constituit 6 pers., cu 45,5% mai puțin decât în ianuarie-martie 2017.

Structura principalelor cauze ale mortalității infantile include:

- anomalii congenitale (3 cazuri);
- condițiile care apar în perioada perinatală (1 caz).

Scăderea migrațională a populației în ianuarie-martie 2018, luând în considerație migrația internă și externă, a fost de 76 pers., comparativ cu aceeași perioadă din anul trecut s-a redus cu 42,9%. Pe parcursul perioadei ianuarie-martie a anului 2018 *au sosit* 1656 pers. (din afara regiunii – 783 pers.), ceea ce reprezintă 92,9% din numărul de sosiri din perioada respectivă a anului precedent, dintre ei copii sub vârsta de 16 ani – 376 pers., adică 22,7% din numărul total de sosiri. *Au plecat* 1732 pers. (în afara regiunii – 743 pers.) sau 90,4% din numărul celor care au plecat în ianuarie-martie din anul 2017, inclusiv copii cu vârsta mai mică de 16 ani – 254 pers. sau 14,7% din numărul total de plecări. Din numărul total de sosiri în regiune – 49,6% sunt bărbați (821 pers.), iar din numărul de plecări din regiune ponderea bărbaților constituie 50,9% (881 pers.).

În ianuarie-martie din anul 2018 în zonele urbane au sosit 1095 pers. și au plecat 1209 pers., ceea ce față de perioada respectivă a anului 2017 reprezintă 94,6% și 93,1%, respectiv. Din afara regiunii au sosit 632 pers., iar din regiune au plecat 608 pers. În localitățile rurale au venit 561 pers. și au plecat 523 pers., ceea ce în comparație cu aceeași perioadă a anului precedent reprezintă 89,8% și 84,6%, respectiv. Din afara regiunii au venit 151 pers., iar persoanele care au plecat din regiune constituie 135 pers.

Numărul *căsătoriilor* înregistrate în ianuarie-martie 2018 a fost de 414, în comparație cu perioada respectivă din anul 2017 acest număr s-a redus cu 7,4%. Numărul de *divorțuri* a atins cifra de 400, comparativ cu aceeași perioadă din anul precedent s-a redus cu 8,3%.

Piața forței de muncă. Numărul scriptic de angajați în toate organizațiile ramurilor economice (cu excepția întreprinderilor mici, organizațiilor religioase și non-profit, structurilor de forță și autorităților vamale) la 01.04.2018 a fost de 95,2 mii pers., comparativ cu aceeași dată din anul precedent, a scăzut cu 1925 pers. sau cu 2,0%. De la începutul anului 2018 din numărul cetățenilor înregistrați la agențiile de ocupare a forței de muncă au fost recrutate 4245 pers., inclusiv 215 pers. – la locurile de muncă nou-create și suplimentar introduse. Procentul de substituere cu personal nou a angajaților cu care s-a întrerupt contractul de muncă a fost de 106,1%. Pe parcursul perioadei ianuarie-martie 2018 din instituții și organizații s-au concediat 4000 persoane, reprezentând 4,2% din numărul scriptic de angajați de la începutul anului. Motivul principal de întrerupere a contractului de muncă este concedierea din propria inițiativă a lucrătorului, din această categorie fac parte 3493 pers. (87,3%).

Potrivit Fondului unic de asigurări sociale ale Transnistriei la sfârșitul lunii martie 2018 numărul cetățenilor înregistrați oficial, care nu sunt ocupați în activitate de muncă a constituit 4182 pers., ceea ce este cu 40,8% mai puțin decât la sfârșitul lunii martie a anului 2017. Din numărul total de cetățeni înregistrați – 2076 pers. sau 49,6% sunt femei. În ianuarie-martie 2018 prin intermediul organelor teritoriale ale Fondului unic de asigurări sociale ale Transnistriei au fost înregistrate 1737 pers. în căutarea unui loc de muncă, dintre care 830 pers. sunt femei (47,8% din numărul total al cetățenilor înregistrați). În ianuarie-martie 2018 pentru plata ajutoarelor de șomaj s-au cheltuit 4534,3 mii de ruble⁵. Prestații de șomaj au primit 3293 pers., mărimea medie a ajutoarelor de șomaj a constituit 424,5 ruble sau 29,5% din bugetul minimului de existență în medie pe cap de locuitor.

⁵ Cursul oficial de schimb al autorității monetare din partea stângă a râului Nistru pe perioada ianuarie – martie 2018 – 1 dolar SUA=15,9389 ruble (https://www.chpmr.net/data/sv_K_n_itog_03_05_18.pdf).

Remunerarea muncii. Pentru ianuarie-martie 2018, salariul mediu lunar nominal calculat al unui lucrător din regiune (fără întreprinderile mici, organizațiile religioase și non-profit, structurile de forță și organele vamale) a constituit 4103 ruble sau 108,8% față de ianuarie-martie 2017. În organizațiile bugetare, salariul mediu lunar a fost de 2759 ruble, ceea ce este cu 3,4% mai mult decât în perioada respectivă din anul precedent.

În ianuarie-martie 2018, salariul nominal mediu lunar calculat al unui lucrător a fost mai mare decât salariul mediu pe regiune în următoarele ramuri economice: „Electro- și radio-comunicații” (10216 ruble sau 641 dolari SUA), „Bănci și credite” (8194 ruble sau 514 dolari SUA), „Asigurări” (6484 ruble sau 407 dolari SUA), „Industria” (5581 ruble sau 350 dolari SUA), „Educație fizică, recreere și turism” (4836 ruble sau 303 dolari SUA) „Servicii de informare și de calculator” (4634 ruble sau 291 dolari SUA), „Transport” (4344 ruble sau 273 dolari SUA), „Gospodăria locativ-comunală” (4337 ruble sau 272 dolari SUA), „Comerț și alimentație publică” (4161 ruble sau 261 dolari SUA).

În ianuarie-martie 2018, în toate subsectoarele industriei din regiune, cu excepția "Metalurgiei feroase", "Construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor" și "Electroenergeticii", salariul nominal mediu lunar calculat al angajaților era mai mic decât media pe industrie din regiune (5581 ruble sau 350 dolari SUA).

Cele mai mari salarii medii lunare nominale calculate pentru ianuarie-martie 2018 s-au format la lucrătorii din subsectoare ale industriei precum: "Metalurgia feroasă" (7910 ruble sau 496 dolari SUA), care este mai mare decât salariul mediu în regiune cu 92,8%; "Construcții de mașini și prelucrarea metalelor" (6213 ruble sau 390 dolari SUA), mai mult decât salariul mediu pe regiune cu 51,4%; "Electroenergetica" (6069 ruble sau 381 dolari SUA) – cu 47,9% mai mult decât salariul mediu; "Industria alimentară" (4966 ruble sau 312 dolari SUA), cu 21,0% mai mult decât salariul mediu pe regiune; "Industria ușoară" (4748 ruble sau 298 dolari SUA), mai mult decât salariul mediu pe regiune cu 15,7%; "Industria chimică" (4746 ruble sau 298 dolari SUA), cu 15,7% mai mult decât salariul mediu pe regiune; "Industria materialelor de construcții" (4454 ruble sau 279 dolari SUA), cu 8,6% mai mult decât salariul mediu pe regiune; "Industria de făinoase, cereale și furaje mixte" (4131 ruble sau 259 dolari SUA), cu 0,7% mai mult decât salariul mediu pe regiune. Industria poligrafică a fost singura ramură a industriei din regiune cu un salariu mediu nominal calculat la un angajat mai mic decât salariul mediu pe regiune (3555 ruble sau 223 dolari SUA) – cu 13,4% mai mic decât salariul mediu pe regiune.

Protecția socială a populației. În perioada ianuarie-martie 2018, numărul pensionarilor a fost de 117294 persoane, dintre care pensie de muncă primesc 113072 pers., iar pensie socială – 4223 pers. Mărimea medie a pensiei în ianuarie-martie 2018 constituie 1340,21 ruble (pensia de muncă – 1365,44 ruble și pensia socială – 664,54 ruble).

Minimul de existență. În ianuarie-martie 2018 minimul de existență pe cap de locuitor a constituit 1441 ruble, ceea ce este cu 10,1% mai mult decât în ianuarie-martie 2017.

Tabelul 6.1. Minimul de existență în medie pe o persoană în Regiunea din partea stângă a Nistrului în ianuarie-martie 2018, ruble pe lună

	Total populație	Inclusiv:				
		Aptă de muncă		Pensionari	Copii	
		Bărbați 16-59 ani	Femei 16-54 ani		cu vârsta sub 6 ani	de la 7 până la 15 ani
<i>Ianuarie</i>	1428	1582	1473	1202	1343	1616
<i>Februarie</i>	1442	1598	1485	1214	1355	1634
<i>Martie</i>	1452	1611	1494	1224	1360	1636

Sursa: Conform datelor Serviciului Statistic al Transnistriei.

Infracțiuni. Potrivit organelor de ocrotire a ordinii publice, în ianuarie-martie 2018 au fost înregistrate 2429 cereri și rapoarte cu privire la crime, ceea ce este cu 12,9% mai puțin decât în ianuarie-martie 2017.

În perioada analizată, în regiune au fost înregistrate 1035 infracțiuni, cu 14,5% mai puțin decât în perioada ianuarie-martie a anului 2017. Din numărul total de infracțiuni înregistrate 224 (21,6%) sunt grave, 75 (7,2%) – deosebit de grave. Trebuie remarcat că în comparație cu ianuarie-martie 2017, numărul infracțiunilor deosebit de grave s-a redus cu 5,1%, iar a celor grave a crescut cu 3,2%. Pe parcursul perioadei ianuarie-martie 2018 au fost înregistrate 293 furturi; 165 infracțiuni legate de traficul de droguri; 74 infracțiuni contra ordinii publice; 36 infracțiuni legate de traficul ilicit de arme; 31 infracțiuni legate de escrocherii; 32 acte de huliganism; 26 jafuri; 15 violuri și alte infracțiuni contra inviolabilității sexuale; 23 vătămări corporale grave; 11 omoruri; 19 infracțiuni legate de corupție; 2 crime comise folosind arme, muniții și explozivi; alte infracțiuni – 300.

În ianuarie-martie 2018 au fost investigate 969 infracțiuni, dintre care 203 (20,9%) infracțiuni comise de persoane condamnate anterior, 145 (15,0%) – de femei, 132 (13,6%) – de un grup de persoane, 84 (8,7%) – de cetățeni minori. În ianuarie-martie 2018, 109 (11,2%) crime comise au fost realizate în stare de ebrietate alcoolică, narcotică sau de altă natură. Ca urmare a infracțiunilor comise, au suferit 508 persoane, 15 (3,0%) dintre acestea au decedat, 10 (2,0%) – au fost rănite grav.

ANEXE STATISTICE

Perioada	RESURSE PIB																				
	PIB			VAB			Agricultura			Industria			Construcții			Alte activități			Impozite nete pe produs		
	mil. lei preț. curente	în % f.p.s.a.p.	în %	mil. lei preț. curente	în % f.p.s.a.p.	în %	mil. lei preț. curente	în % f.p.s.a.p.	în %	mil. lei preț. curente	în % f.p.s.a.p.	în %	mil. lei preț. curente	în % f.p.s.a.p.	în %	mil. lei preț. curente	în % f.p.s.a.p.	în %	mil. lei preț. curente	în % f.p.s.a.p.	în %
2013	100510,5	109,4	109,4	83719	110,2	110,2	12383	146,6	146,6	14328	107,6	107,6	3373	105,3	105,3	55346	103,9	103,9	16791	105,1	105,1
2014	111757,4	104,6	104,6	94228,3	105,2	105,2	14111,8	108,2	108,2	16246,8	107,2	107,2	3964,8	110,6	110,6	62112,3	103,8	103,8	17529,1	101,5	101,5
2015	121850,9	99,5	99,5	103160,8	99,6	99,6	14267,8	86,6	86,6	14919,3	103,4	103,4	4359,7	100,6	100,6	69441,4	102,8	102,8	18690,1	99,2	99,2
2016	134476,6	104,1	104,1	114531,6	104,8	104,8	16409,4	118,2	118,2	20254,2	102,1	102,1	4388,4	93,3	93,3	73479,6	102,2	102,2	19945,0	100,6	100,6
Trimestrul I 2015	150369,3	104,5	104,5	126440,9	103,8	103,8	18357,6	107,9	107,9	21952,2	103,0	103,0	4928,6	104,3	104,3	81202,6	102,4	102,4	23928,3	108,6	108,6
Trimestrul II 2015	24423,2	104,8	104,8	20473,7	105,2	105,2	914,7	104,4	104,4	4001,4	107,9	107,9	708,6	106,2	106,2	15763,5	105,2	105,2	3949,4	103,1	103,1
Trimestrul III 2015	28526,8	102,5	102,5	23958,3	102,7	102,7	2064,6	102,7	102,7	4569,5	104,6	104,6	1521,4	101,1	101,1	16755,0	103,5	103,5	4568,5	101,5	101,5
Trimestrul IV 2015	35889,6	96,3	96,3	30723,9	96,1	96,1	6484,8	82,6	82,6	4846,8	102,5	102,5	1393,5	98,2	98,2	19030,7	101,2	101,2	5165,7	97,6	97,6
Trimestrul I 2016	33011,3	96,7	96,7	28004,8	96,9	96,9	4803,7	81,7	81,7	4010,9	98,1	98,1	736,2	98,9	98,9	19002,6	106,2	106,2	5006,5	95,6	95,6
Trimestrul II 2016	27097,4	100,8	100,8	23018,9	100,6	100,6	1005,9	105,1	105,1	4529,9	101,14	101,14	697,3	96,0	96,0	17143,0	98,8	98,8	4078,4	102,2	102,2
Trimestrul III 2016	31433,8	101,8	101,8	26575,5	102,4	102,4	2078,4	104,1	104,1	4839,2	100,00	100,00	1410,5	85,5	85,5	18247,4	102,5	102,5	4858,3	98,7	98,7
Trimestrul IV 2016	39749,3	106,3	106,3	34143,8	107,1	107,1	8202,8	124,2	124,2	4647,6	101,2	101,2	1463,3	97,2	97,2	19099,6	101,3	101,3	5605,5	101,7	101,7
Trimestrul I 2017	36196,0	106,5	106,5	30793,2	107,6	107,6	5122,2	117,6	117,6	5506,9	106,2	106,2	817,3	99,8	99,8	19346,8	105,5	105,5	5402,8	100,1	100,1
Trimestrul II 2017	29669,65	103,1	103,1	24685,63	103,7	103,7	990,94	101,8	101,8	4685,5	101,2	101,2	834,96	102,7	102,7	18174,2	103,7	103,7	4984,02	100,1	100,1
Trimestrul III 2017	34251,17	102,5	102,5	28336,6	101,1	101,1	2140,64	93,1	93,1	5091,95	100	100	1592,77	105,5	105,5	19511,2	102,1	102,1	5914,57	110	110
Trimestrul IV 2017	45523,5	105,4	105,4	38896,8	104,6	104,6	9241,1	106,0	106,0	6100,4	104,9	104,9	1625,5	104,0	104,0	21929,8	102,1	102,1	6626,7	110,1	110,1
Trimestrul I 2018	40925,0	106,4	106,4	34521,9	105,3	105,3	5985,0	118,5	118,5	6074,3	105,1	105,1	875,3	104,3	104,3	21587,3	101,7	101,7	6403,0	113,3	113,3
Trimestrul II 2018	37608,54	103,7	103,7	32238,71	103,6	103,6	1115,93	100,0	100,0	6467,87	104,6	104,6	2230,05	103,5	103,5	22424,86	103,59	103,59	5369,83	104,0	104,0

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

UTILIZĂRI PIB															
Perioada	PIB			Consum final			Formarea brută de capital fix			Variația stocurilor			Export net		
	mil. lei	în %	în %	mil. lei	în %	în %	mil. lei	în %	în %	mil. lei	în %	mil. lei	în %	mil. lei	în %
	preț. curente	f.p.s.a.p.	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p.	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p.	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p.
2013	100510	109,4	105,2	113169	103,8	103,8	23062	103,8	103,8	1721	x	-37442	x		
2014	111757,4	104,6	102,4	123357,5	110,1	110,1	27608,2	110,1	110,1	1447,4	x	-40655,8	x		
2015	121850,9	99,5	98,1	131230,0	98,8	98,8	29492,3	98,8	98,8	-1952,2	x	-36919,2	x		
2016	134476,6	104,1	103,0	142112,0	97,0	97,0	30021,5	97,0	97,0	172,5	x	-37829,5	x		
2017	150369,3	104,5	104,0	157666,1	105,3	105,3	32864,9	105,3	105,3	2129,9	x	-42291,7	x		
Trimestrul I 2015	24423,2	104,8	100,3	27244,8	107,8	107,8	5972,5	107,8	107,8	-73,9	x	-8720,3	x		
Trimestrul II 2015	28526,8	102,5	100,1	31504,5	98,5	98,5	7053,9	98,5	98,5	-865,8	x	-9165,7	x		
Trimestrul III 2015	35889,6	96,3	95,4	36492,0	95,2	95,2	8534,7	95,2	95,2	594,4	x	-9731,5	x		
Trimestrul IV 2015	33011,3	96,7	97,6	35988,8	97,1	97,1	7931,1	97,1	97,1	-1606,9	x	-9301,7	x		
Trimestrul I 2016	27097,4	100,8	101,9	29742,0	96,4	96,4	5946,8	96,4	96,4	449,7	x	-9040,6	x		
Trimestrul II 2016	31433,8	101,8	101,8	34136,9	90,6	90,6	6838,3	90,6	90,6	113,1	x	-9654,5	x		
Trimestrul III 2016	39749,3	106,3	104,1	39624,7	98,9	98,9	8667,7	98,9	98,9	889,1	x	-9432,2	x		
Trimestrul IV 2016	36196,0	106,5	103,7	38608,8	101,0	101,0	8568,7	101,0	101,0	-1279,3	x	-9702,1	x		
Trimestrul I 2017	29669,7	103,1	103,4	32357,3	103,3	103,3	6657,4	103,3	103,3	830,5	x	-10175,5	x		
Trimestrul II 2017	34251,2	102,5	103,2	37579,8	106,3	106,3	7449,2	106,3	106,3	756,6	x	-11534,37	x		
Trimestrul III 2017	45523,5	105,4	104,6	447566,8	98,9	98,9	9662,6	98,9	98,9	1866,6	x	-10762,5	x		
Trimestrul IV 2017	40924,9	106,4	104,7	42972,2	105,9	105,9	9095,8	105,9	105,9	-1323,7	x	-9819,4	x		
Trimestrul I 2018	37608,5	103,7	103,3	40745,1	104,2	104,2	7687,5	104,2	104,2	-629,9	x	-10194,1	x		

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

PREȚURILE DE CONSUM				
	Ritmul de creștere al IPC, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
2013	4,6	6,6	4,3	2,6
2014	5,1	6,5	5,5	2,5
2015	9,7	9,8	11,8	6,2
2016	6,4	7,4	6,3	4,9
2017	6,6	7,9	4,5	7,1
T I 2016	11,0	12,2	10,0	10,5
T II 2016	7,9	8,3	7,1	7,7
T III 2016	4,5	6,2	5,0	2,1
T IV 2016	2,5	3,2	3,5	0,2
T I 2017	4,3	4,5	4,7	3,1
T II 2017	7,1	8,4	4,9	8,2
T III 2017	7,4	8,9	4,4	8,7
T IV 2017	7,5	10,0	4,1	8,2
T I 2018	5,2	8,4	2,9	3,2

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

PREȚURILE DE CONSUM				
	Ritmul de creștere al IPC, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
Ianuarie 2016	13,4	14,6	13,3	11,3
Februarie 2016	10,3	11,8	8,8	10,0
Martie 2016	9,4	10,1	7,9	10,1
Aprilie 2016	8,3	9,3	7,2	7,8
Mai 2016	7,9	8,1	7,3	7,7
Iunie 2016	7,4	7,6	6,9	7,6
Iulie 2016	7	7,9	5,9	7,4
August 2016	3,6	6,2	4,5	-0,4
Septembrie 2016	3	4,6	4,6	-0,8
Octombrie 2016	2,5	3,5	3,9	-0,5
Noiembrie 2016	2,6	3,2	3,5	0,6
Decembrie 2016	2,4	2,8	3,2	0,5
Ianuarie 2017	3	3,8	3,9	0,3
Februarie 2017	4,7	4,8	5,1	3,9
Martie 2017	5,1	5	5,2	5,1
Aprilie 2017	6,6	7	5,5	7,5
Mai 2017	7,4	9,1	5	8,1
Iunie 2017	7,3	9	4,2	8,9
Iulie 2017	7,3	8,9	4,2	8,8
August 2017	7,3	8,4	4,9	8,6
Septembrie 2017	7,6	9,4	4,2	9,2
Octombrie 2017	7,9	10,6	4	8,7
Noiembrie 2017	7,3	9,6	4,2	7,9
Decembrie 2017	7,3	9,7	4,1	7,9
Ianuarie 2018	6,0	8,4	3,4	5,4
Februarie 2018	5,0	8,1	2,8	3,0
Martie 2018	4,7	8,8	2,4	1,3
Aprilie 2018	3,7	6,8	2,4	0,4

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

PREȚURILE PRODUCȚIEI INDUSTRIALE

	Ritmul de creștere al IPPI, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria extractivă, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria prelucrătoare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din sectorul energetic, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor în construcții, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele agricole, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
2013	3,2/3,3*	1,6/1,6*	3,8/3,8*	-0,4/-0,4*	8,3	-22,2
2014	5,5*	3,9*	6,5*	-1,4*	8,2	6,6
2015	6,3	4,4	6,8	2,8	8,0	22,5
2016	4,5	2,8	4,3	6,2	8,6	-3,4
2017	3,3	2,5	3,0	6,8	4,6	-1,1
T I 2016	6,7	3,3	6,2	10,7	9,1	-0,4
T II 2016	5,2	3,1	5,1	6,6	7,6	7,8
T III 2016	3,5	2,7	3,5	3,6	8,7	-7,5
T IV 2016	2,8	2,1	2,6	4,4	8,9	-4,8
T I 2017	2,9	1,3	3,2	1,4	9,5	0,8
T II 2017	3,6	1,9	3,1	8,7	7,3	-1,1
T III 2017	3,9	3,9	3,2	11,5	6,3	1,2
T IV 2017	2,9	3,0	2,6	6,1	7	-5,2
T I 2018	1,5	3,8	1,2	5,1	7,2	-8,5

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

* Începând cu ianuarie 2014 în statistica prețurilor producției industriale este utilizat clasificatorul CAEM, rev.2 armonizat la clasificatorul NACE-2. Pentru anii 2012-2013, IPPI a fost recalculat din CAEM rev.1 în CAEM, rev.2 în retrospectivă.

PREȚURILE PRODUCȚIEI INDUSTRIALE				
	Ritmul de creștere al IPPI, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria extractivă, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria prelucrătoare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din sectorul energetic, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
Ianuarie 2016	8,2	4,2	8,1	9,7
Februarie 2016	6,2	3,6	5,6	11,1
Martie 2016	5,6	2,2	4,9	11,4
Aprilie 2016	5,1	3,0	5,0	6,6
Mai 2016	5,4	3,1	5,3	6,6
Iunie 2016	5,2	3,3	5,1	6,6
Iulie 2016	4,9	2,5	4,7	6,7
August 2016	2,5	2,5	3,2	-2,6
Septembrie 2016	3,1	3	2,7	6,7
Octombrie 2016	3,1	1,9	2,5	9
Noiembrie 2016	2,4	2,7	2,3	2,4
Decembrie 2016	2,8	1,8	2,9	1,8
Ianuarie 2017	3	0,9	3,1	1,8
Februarie 2017	2,6	0,8	2,9	1,8
Martie 2017	3,2	2,2	3,5	0,5
Aprilie 2017	3,5	1,3	3,2	5,8
Mai 2017	3,6	1,1	3,1	8,3
Iunie 2017	3,7	3,2	2,9	12
Iulie 2017	3,8	3,6	3,1	12
August 2017	4	4,4	3,2	12
Septembrie 2017	3,9	3,6	3,2	10,5
Octombrie 2017	3,4	2,6	3	8,2
Noiembrie 2017	3,1	2,7	2,9	5,1
Decembrie 2017	2,3	3,8	2	5
Ianuarie 2018	1,9	3,1	1,6	5,2
Februarie 2018	1,7	4,3	1,4	5,2
Martie 2018	1,0	4,1	0,6	5
Aprilie 2018	1,0	3,2	0,6	4,8

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

CURSUL VALUTAR						
	Cursul nominal de schimb MDL/USD	Cursul nominal de schimb MDL/EUR	Ritmul de creștere a cursul nominal de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursul nominal de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul real de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursul real de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)
2013	12,6	16,7	3,9	7,4	1,5	4,3
2014	14,0	18,6	11,1	11,4	6,2	6,6
2015	18,8	20,9	34,3	12,4	19,7	2,2
2016	19,9	22,1	5,3	5,7	0,7	-0,6
2017	18,5	20,8	-6,6	-5,8	-11,2	-10
TI 2016	20,1	22,1	11,4	8,8	1,0	-2,0
TI 2016	19,8	22,4	9,2	11,5	1,4	3,3
TI 2016	19,8	22,1	2,1	2,3	-1,5	0,2
TI 2016	20,0	21,6	0,7	-0,7	-1,4	-2,6
TI 2017	20,0	21,2	-0,6	-0,4	-2,6	-6,4
TI 2017	18,8	20,6	-5,3	-7,9	-10,2	-12,6
TI 2017	17,9	21,0	-9,5	-4,9	-14,2	-10,0
TI 2017	17,4	20,5	-13,3	-5,5	-17,6	-10,5
TI 2018	16,7	20,6	-16,1	-3,2	-13,8	-6,5

Sursa: Conform datelor BNM, BNS, OCDE, calculele INCE.

FINANȚE PUBLICE						
Perioada	Veniturile la BPN, mil. MDL	Creșterea veniturilor la BPN, % (f.p.s.a.p.)	Cheltuielile din BPN, mil. MDL	Creșterea cheltuielilor din BPN, % (f.p.s.a.p.)	Surse de finanțare a BPN, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	
2013	36908,5	10	38673,1	9	1764,6	
2014	42446,8	0,15	44393,1	15	1946,7	
2015	43660,7	2,86	46393,9	4,51	2733,2	
2016	45946,9	5,24	48434	4,40	3 298,5	
2017	53 379,4	16,2	54 524,1	12,5	1 144,7	
Trimestrul I 2014	8413,2	0,12	8483,2	12	70	
Trimestrul II 2014	18847	0,13	19312	13	465	
Trimestrul III 2014	30454	0,18	30533,6	15	260,5	
Trimestrul IV 2014	42446,8	0,15	44393,1	15	1946,7	
Trimestrul I 2015	10173,8	20,93	9830,5	15,88	343,3	
Trimestrul II 2015	20790,5	10,31	21463,9	11,14	673,6	
Trimestrul III 2015	31822,5	4,49	32687,1	7,05	864,6	
Trimestrul IV 2015	43660,7	2,86	46393,9	4,51	2733,2	
Trimestrul I 2016	9916,9	-2,5	9826,4	-0,04	-90,5	
Trimestrul II 2016	21031,3	1,2	21709,4	1,1	678,1	
Trimestrul III 2016	32470,3	1,8	33516,0	2,5	1045,7	
Trimestrul IV 2016	45946,9	2,4	48434	2,8	3 298,5	
Trimestrul I 2017	11 993,2	20,8%	12 260,7	24,7%	678,8	
Trimestrul II 2017	24 909,2	18,5	25 010,7	15,2%	101,5	
Trimestrul III 2017	38425,5	18,3	37 263,4	11,2	-1162,1	
Trimestrul IV 2017	53 379,4	16,2	54 524,1	12,5	1 144,7	
Trimestrul I 2018	13248,8	10,8	12153,7	-0,9	-1131,1	

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Perioada	FINANȚE PUBLICE									
	Veniturile la BPN, mil. MDL	Creșterea veniturilor la BPN, % (f.p.s.a.p.)	Cheltuielile din BPN, mil. MDL	Creșterea cheltuielilor din BPN, % (f.p.s.a.p.)	Surse de finanțare a BPN, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Datoria de stat, mil. MDL	Datoria de stat internă după maturitate, mil. MDL	Datoria de stat externă după maturitate, mil. MDL	Datoria de stat	
									mil. MDL	mil. MDL
Ianuarie 2016	2582,0	-1,5	2485,1	-13	-96,9	34897,1	7439,7	27457,4		
Februarie 2016	5567,4	2,2	6042,5	-4,4	475,1	34626,1	7884,8	26741,2		
Martie 2016	9916,9	-2,5	9826,4	-0,04	-90,5	34794,7	8184,5	26610,2		
Aprilie 2016	13579,6	0,2	14042,1	2,2	462,5	35356,5	8406,9	26949,6		
Mai 2016	17018,1	1,9	17715,0	2,7	696,9	35556,3	8420,8	27135,5		
Iunie 2016	21031,3	1,2	21709,4	1,1	678,1	35596,4	8530,4	27066,0		
Iulie 2016	24620,9	-0,01	25780,9	0,7	1160,0	35580,1	8741,0	26839,1		
August 2016	28354,7	-1,19	29619,5	1,50	1264,8	37380,32	8615,9	28764,40		
Septembrie 2016	32470,3	2,04	33516,0	2,54	1045,7	37207,89	8526,81	28681,08		
Octombrie 2016	36297,5	2,34	37921,7	2,90	1624,7	50343,66	21784,05	28559,61		
Noiembrie 2016	40172,5	2,44	42311,7	4,30	2139,2	50585,34	21695,67	28889,67		
Decembrie 2016	45946,9	5,24	48434	4,40	3 298,5	59371,9	23827,2	35544,7		
Ianuarie 2017	3 328,6	29,1	3 545,3	42,8	216,7	51 076,5	21 364,8	29 711,7		
Februarie 2017	6 878,0	23,4 %	7 690,4	27,2%	812,4	51 853,9	21 382,2	30 471,7		
Martie 2017	11 993,2	20,8 %	12 260,7	24,7%	678,8	51 649,2	21 793,4	29 855,8		
Aprilie 2017	15 851,1	16,7 %	16 310,5	16,1%	495,4	51 537,0	21 586,4	29 950,6		
Mai 2017	19 963,9	17,3 %	20 382,9	15,0%	419,0	50 416,2	21 577,5	28 838,7		
Iunie 2017	24 909,2	18,5%	25 010,7	15,2%	101,5	50 657,3	21 526,6	29 130,7		
Iulie 2017	29 198,3	18,6%	29 203,2	13,3%	4,9	50 963,3	21 536,8	29 426,4		
August 2017	33 599,1	18,5%	33 267,1	12,3	332	50 963,3	21 641,6	29 258,1		
Septembrie 2017	38 425,5	18,3%	37 263,4	11,2%	-1162,1	51 209,2	21 911,9	29 297,3		
Octombrie 2017	42 890,8	18,2 %	42 307,4	11,6	-583,4	50 874,4	22 153,6	28 720,8		
Noiembrie 2017	47 190,4	17,5	47 069,7	11,2	-120,7	51 206,4	22 367,1	28 839,3		
Decembrie 2017	53 379,4	16,2	54 524,1	12,5	1 144,7	51 660,3	29 081,8	22 578,5		
Ianuarie 2018	3889,1	16,8	3352,5	4,5	536,6	51 779,0	22 621,1	29 157,9		
Februarie 2018	7764,9	12,8	7714,7	0,3	50,2	51 299,2	22 743,6	28 555,6		
Martie 2018	13 248,8	10,8	12 153,7	-0,9	-1131,1	50 950,8	22 826,9	22 578,5		

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

SECTORUL BANCAR															
Perioada	Indicatori				Structura Depozitelor, %			Veniturile și profitabilitatea, %		Rata dobânzii la depozite, %		Rata dobânzii la credite, %			
	Total Active, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Obligațiuni, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Credite, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă) volumul pe ani	Total Depozite mil.MDL (sold la sfârșit de perioadă)	depozite ale persoanelor fizice/total depozite	depozite ale persoanelor juridice/total depozite	depozite in valuta/total depozite	Rentabilitatea activelor	Rentabilitatea capitalului	principiul I	principiul II > 20 %	în monedă națională	în monedă străină	în monedă națională	în monedă străină
2013	76183,9	64752,9	42632,7	45081,0	65,8	34,2	44,7	1,6	9,4	0,7	33,8	7,23	4,41	12,26	7,77
2014	97584,4	85152,9	40841,9	65462,5	52,8	26,1	52,0	0,9	6,3	1,5	21,6	5,72	4,19	10,59	7,99
2015	69095,5	57330,1	38187,6	50201,4	69,7	29,9	52,4	2,10	12,78	0,70	41,55	14,22	2,12	15,58	6,93
2016	72 942,18	46318,71	34 761,3	54838,51	68,69	31,0	46,47	1,97	11,95	0,63	49,22	18,44	1,91	16,4	6,33
2017	79 541,8	69 435,1	33 473,3	59 896,88	66,15	33,85	42,79	1,85	11,07	0,61	55,48	5,19	1,37	9,58	4,66
Trimestrul II 2014	78744,2	66729,5	43292,3	54360,3	59,7	29,7	46,2	1,2	8,5	0,7	34,6	5,94	4,43	11,60	8,12
Trimestrul III 2014	79991,1	67845,4	45113,0	55631,9	60,2	29,1	48,5	1,1	7,8	0,7	34,2	4,92	3,85	10,03	7,78
Trimestrul I 2016	82113,9	69712,2	47228,4	57845,1	58,6	29,3	51,8	1,2	8,4	0,7	34,2	5,81	4,18	10,97	7,61
Trimestrul IV 2014	97584,4	85152,9	40841,9	65462,5	52,8	26,1	52,0	0,9	6,3	1,5	21,6	6,47	3,98	10,95	7,72
Trimestrul I 2015	98270,1	85608,5	41974,3	66764,8	52,4	25,4	56,4	1,1	9,7	1,5	25,2	11,61	2,63	13,49	7,43
Trimestrul II 2015	101176,4	88267,8	42780,1	66751,6	52,8	24,8	56,0	1,1	8,9	1,5	27,0	11,34	2,26	13,91	6,83
Trimestrul III 2015	104504,0	91248,3	43779,0	66808,6	68,4	30,8	55,4	2,6	16,1	0,7	38,8	13,80	2,08	15,44	6,70
Trimestrul IV 2015	69095,5	57330,1	38187,6	50201,4	69,7	29,9	52,4	2,10	12,78	0,70	41,55	14,22	2,12	15,58	6,93
Trimestrul I 2016	69662,1	57582,4	37851,2	50071,9	71,5	28,3	51,8	2,60	15,73	0,68	42,31	14,69	2,06	15,53	6,14
Trimestrul II 2016	70578,5	58563,8	37236,2	52216,2	71,1	28,5	78,7	2,37	14,39	0,68	45,02	10,71	2,20	14,15	6,14
Trimestrul III 2016	72727,7	60202,6	36336,5	54263,3	68,9	30,8	47,0	2,47	15,01	0,65	47,20	7,60	2,12	13,59	5,78
Trimestrul IV 2016	72 942,18	46318,71	34 761,3	54838,51	68,69	31,0	46,47	1,97	11,95	0,63	49,22	18,44	1,91	16,4	6,33
Trimestrul II 2017	70 233,77	60 956,72	38 165,62	55 616,51	67,89	32,11	45,71	2,5	15,6	0,7	42,6	6,12	1,96	11,03	5,33
Trimestrul III 2017	76567,63	61853,28	34216,57	55 370,36	67,87	32,13	45,16	2,4	14,6	0,64	51,3	6,35	1,79	10,55	5,87
Trimestrul III 2017	77547,5	66956,8	33841,9	58178,80	66,19	33,81	45,99	2,4	14,3	0,6	53,2	5,82	1,44	9,96	4,9
Trimestrul IV 2017	79 541,8	69 435,1	33 473,3	59 896,88	66,15	33,85	42,79	1,85	11,07	0,61	55,48	5,19	1,37	9,58	4,66
Trimestrul III 2018	80977,5	67118,45	32354,5	60 577,76	65,87	34,13	42,74	2,4	15,2	0,6	56,8	4,46	1,07	9,0	4,69

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

	SECTORUL BANCAR														
	Total Active, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Obligațiuni, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Credite, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Depozite mil.MDL (sold la sfârșit de perioadă)	depozite ale persoanelor fizice/total depozite	depozite ale persoanelor juridice/total depozite	depozite in valuta/total depozite	Rentabilitatea activelor	Rentabilitatea capitalului	principiul I	principiul II > 20 %	în monedă națională	în monedă străină		
Ianuarie 2016	70351,8	58468,9	38165,3	51314,1	70,4	29,2	53,5	2,54	15,55	0,69	42,59	15,33	2,20	16,08	6,45
Februarie 2016	69742,6	57667,9	37307,9	50676,4	70,3	29,3	52,1	2,65	16,05	0,67	43,25	14,44	2,05	16,01	6,35
Martie 2016	69662,1	57582,4	37851,2	50071,9	71,5	28,3	51,8	2,60	15,73	0,68	42,31	14,69	2,06	15,53	6,14
Aprilie 2016	69885,5	57647,5	37576,6	50940,0	71,5	28,1	50,1	2,57	15,46	0,67	43,58	13,86	2,45	15,67	6,38
Mai 2016	70843,1	58705,8	37383,6	51942,8	70,8	28,9	49,5	2,83	17,04	0,67	44,83	12,48	2,12	15,23	6,23
Iunie 2016	70578,5	58563,8	37236,2	52216,2	71,1	28,5	78,7	2,37	14,39	0,68	45,02	10,71	2,20	14,15	6,14
Iulie 2016	70925,1	58746,1	37104,7	52546,6	70,7	28,9	47,7	2,40	14,60	0,67	45,14	9,85	2,15	14,00	5,96
August 2016	72473,6	60118,1	37157,8	54047,2	69,1	30,7	47,6	2,41	14,88	0,67	46,09	8,24	2,15	13,70	5,67
Septembrie 2016	72727,7	60202,6	36336,5	54263,3	68,9	30,8	47,0	2,47	15,01	0,65	47,20	7,60	2,12	13,59	5,78
Octombrie 2016	73189,7	60523,8	35929,3	54564,4	68,4	31,4	47,1	2,41	14,66	0,65	47,61	7,24	2,14	13,05	5,71
Noiembrie 2016	72873,2	60145,3	35621,7	54421,7	68,8	31,0	47,1	2,24	13,59	0,64	48,09	7,48	1,86	12,56	5,35
Decembrie 2016	72942,2	46318,7	34761,3	54838,5	68,7	31,0	46,5	1,97	11,95	0,63	49,22	6,79	1,91	11,74	6,33
Ianuarie 2017	74012,28	64931,1	34212,9	55880,71	67,64	32,36	46,09	2,92	17,61	0,62	50,36	6,08	1,94	11,55	5,26
Februarie 2017	74589,06	64180,6	34188,2	56157,82	67,72	32,28	45,70	2,44	14,69	0,62	50,44	6,68	1,97	11,74	5,37
Martie 2017	70233,77	60956,72	38165,62	55616,51	67,89	32,11	45,71	2,5	15,6	0,7	42,6	6,12	1,96	11,03	5,33
Aprilie 2017	74699,2	60835,87	33529,6	56793,97	68,49	31,51	45,11	2,6	15,5	0,63	50,9	5,35	1,87	10,6	5,14
Mai 2017	74114,0	61590,51	34216,6	55433,14	67,88	32,13	44,74	2,6	15,6	0,62	51,4	5,33	1,66	10,726	5,10
Iunie 2017	76567,63	61853,28	34216,57	55370,36	67,87	32,13	45,16	2,4	14,6	0,64	51,3	5,67	1,70	10,03	5,07
Iulie 2017	76567,6	66444,6	34189,6	57599,85	66,94	33,06	45,09	2,5	14,7	0,63	52,3	5,24	1,62	10	4,95
August 2017	77712,9	67402,4	34128,6	58485,53	66,31	33,69	46,46	2,4	14,4	0,62	52,9	5,78	1,52	9,76	4,89
Septembrie 2017	77547,5	66956,9	33841,9	58178,80	66,19	33,81	45,99	2,4	14,3	0,6	53,2	5,82	1,44	9,96	4,90
Octombrie 2017	77686,2	67329,8	33226,0	57599,85	65,96	34,04	45,10	2,32	13,88	0,61	54,23	5,72	1,32	10	4,85
Noiembrie 2017	78893,7	68538,8	33406,0	58485,53	65,89	34,11	44,85	2,25	13,47	0,60	55,02	5,57	1,29	9,8	4,91
Decembrie 2017	79541,8	69435,1	33473,3	59896,88	66,15	33,85	42,79	1,85	11,07	0,61	55,48	5,19	1,37	9,58	4,66
Ianuarie 2018	81236,5	67696,69	33034,4	61399,34	64,75	35,25	42,31	3,2	19,8	0,6	56,6	5,17	1,21	9,47	4,94
Februarie 2018	81878,1	68141,48	31143,3	67787,89	64,69	35,31	43,25	2,7	16,8	0,6	57,1	4,54	1,08	9,35	4,85
Martie 2018	80977,5	67118,45	32354,5	60577,76	65,87	34,13	42,74	2,4	15,2	0,6	56,8	4,66	1,07	9,0	4,69

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

SECTORUL EXTERN: INVESTIȚII ȘI REMITENȚE						
Perioada	Capital social	Venit reinvestit	Alt capital	Compensare pentru muncă	Transferuri personale	
2012	144,6	-11,0	61,5	1010,0	976,5	
2013	160,3	19,2	63,2	1118,1	1073,6	
2014	165,5	33,1	1,9	1068,2	1015,4	
2015	73,9	159,6	-	799,5	753,9	
2016	66,2	96,18	25,1	713,5	750,4	
2017						
Trimestrul I 2012	39,1	3,6	-3,9	194,9	196,6	
Trimestrul II 2012	56,5	-4,1	-2,0	255,9	236,0	
Trimestrul III 2012	-4,2	1,7	46,3	281,2	265,3	
Trimestrul IV 2012	53,1	-12,2	21,0	278,0	278,6	
Trimestrul I 2013	49,1	14,5	1,9	214,5	221,4	
Trimestrul II 2013	22,7	20,4	25,3	284,1	254,6	
Trimestrul III 2013	34,9	9,0	13,5	311,7	295,2	
Trimestrul IV 2013	53,6	-24,7	22,6	307,8	302,4	
Trimestrul I 2014	37,2	13,9	-21,4	214,7	215,7	
Trimestrul II 2014	71,4	8,0	-19,4	295,9	271,6	
Trimestrul III 2014	15,7	39,6	17,8	309,3	298,8	
Trimestrul IV 2014	41,2	-28,5	24,9	248,4	229,4	
Trimestrul I 2015	20,5	41,9	13,1	174,7	168,1	
Trimestrul II 2015	17,4	82,2	4,6	211,2	200,6	
Trimestrul III 2015	13,9	15,0	-18,0	207,3	192,0	
Trimestrul IV 2015	18,5	20,5	-	191,7	191,3	
Trimestrul I 2016	16,4	24,66	16,0	148,4	166,13	
Trimestrul II 2016	9,6	15,6	2,6	186,2	194,5	
Trimestrul III 2016	16,25	57,9	10,37	185,78	190,9	
Trimestrul IV 2016	33,33	-7,23	25,06	200,06	198,9	
Trimestrul I 2017	6,74	33,05	28,47	176,35	176,4	
Trimestrul II 2017	4,24	16,36	30,24	214,61	199,6	
Trimestrul III 2017	14,6	43,58	37,81	225,67	213,4	

Sursa: Conform datelor din Balanța de plăți, Banca Națională a Moldovei.

SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR									
Sursa	Comerțul exterior total, mil. USD								
	Bunuri	Servicii	Export	Bunuri	Servicii	Import	Bunuri	Servicii	Servicii
2000	1613,2	366,2	641,4	476,8	164,6	971,9	770,3	201,6	
2001	1824,0	379,7	735,5	564,6	170,9	1088,5	879,7	208,8	
2002	2170,8	473,6	876,4	659,7	216,7	1294,5	1037,5	257,0	
2003	2777,4	544,2	1055,0	805,1	249,9	1722,4	1428,1	294,3	
2004	3427,4	685,1	1326,2	994,1	332,1	2101,3	1748,2	353,1	
2005	4219,3	818,6	1503,5	1104,6	398,9	2715,8	2296,1	419,7	
2006	4659,1	954,7	1527,9	1060,8	467,1	3131,2	2643,5	487,6	
2007	6323,3	1278,5	2001,8	1373,3	628,4	4321,5	3671,4	650,1	
2008	8198,8	1681,0	2489,8	1645,9	843,9	5709,0	4871,9	837,1	
2009	5988,6	1386,0	2000,0	1326,9	673,1	3988,6	3275,7	712,9	
2010	6784,5	1384,2	2270,8	1590,4	680,4	4513,7	3809,9	703,8	
2011	9115,4	1690,5	3138,7	2277,8	860,9	5976,7	5147,1	829,5	
2012	9176,2	1794,9	3130,6	2228,5	902,0	6045,6	5152,7	892,9	
2013	9874,7	1959,9	3453,9	2466,2	987,8	6420,8	5448,6	972,2	
2014	8798,0	2134,8	2933,1	1805,5	1127,6	5864,9	4857,7	1007,2	
2015	6907,8	1805,7	2481,8	1507,0	974,8	4426,0	3595,1	830,9	
2016	7033,6	1882,3	2594,5	1547,4	1047,1	4439,1	3603,9	835,2	
2017	8474,5	2190,1	3110,4	1857,7	1252,7	5364,1	4426,7	937,4	

Sursa: Conform datelor din Balanța de plăți, Banca Națională a Moldovei.

SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU BUNURI														
Perioada	Valoarea totală a schimburilor comerciale cu bunuri, mil. USD				Valoarea exportului, mil. USD				Valoarea importului, mil. USD				Exportul net, mil. USD	Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi, %
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări		
2010	5396,8	1880,9	2433,1	1082,8	1541,5	624,0	728,9	188,6	3855,3	1256,9	1704,2	894,2	-2313,8	40,0
2011	7408,1	2632,7	3339,3	1436,1	2216,8	919,3	1083,0	214,5	5191,3	1713,4	2256,3	1221,6	-2974,5	42,7
2012	7374,7	2551,8	3332,0	1490,9	2161,8	928,1	1013,4	220,3	5212,9	1623,7	2318,6	1270,6	-3051,1	41,5
2013	7920,7	2595,5	3609,4	1715,8	2428,3	923,2	1137,3	367,8	5492,4	1672,3	2472,1	1348,0	-3064,1	44,2
2014	7656,5	2184,9	3813,7	1657,9	2339,5	735,6	1246,1	357,8	5317,0	1449,3	2567,6	1300,1	-2977,5	44,0
2015	5953,7	1510,4	3171,7	1271,6	1966,9	492,3	1217,6	257,0	3986,8	1018,1	1954,1	1014,6	-2019,9	49,3
2016	6065,7	1441,6	3306,1	1317,5	2045,3	414,2	1332,4	298,7	4020,4	1027,4	1973,7	1019,2	-1975,1	50,8
Trimestrul I 2012	1708,8	655,1	720,4	333,3	504,6	201,1	252,2	51,3	1204,2	454,0	468,2	282,0	-699,6	41,9
Trimestrul II 2012	1793,5	572,0	853,0	368,5	537,0	227,2	255,8	54,0	1256,5	344,8	597,2	314,5	-719,5	42,7
Trimestrul III 2012	1779,6	609,9	799,4	370,3	506,7	238,9	213,1	54,7	1272,9	371,0	586,3	315,6	-766,2	39,8
Trimestrul IV 2012	2092,8	714,8	959,2	418,8	613,5	260,9	292,3	60,3	1479,3	453,9	666,9	358,5	-865,8	41,5
Trimestrul I 2013	1832,4	673,2	773,8	385,4	589,7	246,3	260,3	83,1	1242,7	426,9	513,5	302,3	-653,0	47,5
Trimestrul II 2013	1897,8	592,1	881,7	424,0	546,6	208,3	251,1	87,2	1351,2	383,8	630,6	336,8	-804,6	40,5
Trimestrul III 2013	1981,0	631,7	907,3	442,0	604,8	234,4	275,8	94,6	1376,2	397,3	631,5	347,4	-771,4	43,9
Trimestrul IV 2013	2209,5	698,5	1046,6	464,4	687,2	234,2	350,1	102,9	1522,3	464,3	696,5	361,5	-835,1	45,1
Trimestrul I 2014	1791,2	565,1	867,9	358,2	573,0	180,8	318,9	73,3	1218,2	384,3	549,0	284,9	-645,2	47,0
Trimestrul II 2014	1928,0	523,3	995,7	409,0	599,2	204,5	301,9	92,8	1328,8	318,8	693,8	316,2	-729,6	45,1
Trimestrul III 2014	1884,0	520,1	954,1	409,8	565,2	184,3	284,0	96,9	1318,8	335,8	670,1	312,9	-753,6	42,9
Trimestrul IV 2014	2053,3	576,4	996,0	480,9	602,1	166,0	341,3	94,8	1451,2	410,4	654,7	386,1	-849,1	41,5
Trimestrul I 2015	1464,3	394,0	753,3	317,0	488,1	104,0	320,0	64,1	976,2	290,0	433,3	252,9	-488,1	50,0
Trimestrul II 2015	1513,5	354,6	835,0	274,4	504,8	137,5	306,1	61,2	1009,1	217,1	528,9	262,7	-503,9	50,0
Trimestrul III 2015	1432,7	360,8	772,4	299	455,5	125,2	273,1	56,7	977,2	235,6	499,3	242,3	-521,7	46,6
Trimestrul IV 2015	1543,5	400,8	811,2	331,5	519,2	125,5	318,8	74,9	1024,4	275,3	492,4	256,6	-497,1	50,8
Trimestrul I 2016	1306,6	335,5	692,7	278,4	417,2	85	266,2	66	889,4	250,5	426,5	212,4	-472,2	46,9
Trimestrul II 2016	1496,6	324,7	832	339,5	488,9	102,7	308,0	78,2	1007,7	222	524	261,3	-518,8	48,5
Trimestrul III 2016	1554,2	369,9	853,4	330,9	527,3	113,3	341	73	1026,9	256,6	512,4	257,9	-499,6	51,3
Trimestrul IV 2016	1737,8	411,6	956,4	369,8	612,6	113,3	417,9	81,4	1125,2	298,3	538,5	288,4	-512,6	54,4
Trimestrul I 2017	1559	377,5	826,3	355,2	528,2	106,0	335,6	86,6	1030,8	271,5	490,7	268,6	-502,6	51,2
Trimestrul II 2017	1650,7	382,2	898,7	369,8	500	110,8	316,6	72,6	1150,7	271,4	582,1	297,2	-650,7	43,5
Trimestrul III 2017	1880,9	427,2	964,4	398,3	623,6	119,5	414,5	89,6	1257,3	307,7	549,9	308,7	-633,7	49,6
Trimestrul IV 2017	2166,2	482	1205,8	478,4	773,5	126,5	503,4	116,6	1392,7	355,5	675,4	361,8	-619,2	55,5
Trimestrul I 2018	2004,4	445,3	1098,6	459,5	678,2	113,7	454,7	109,8	1326,2	332,6	643,9	349,7	-648	51,1

Sursa: Conform datelor din Balanța de plăți, Banca Națională a Moldovei.

SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU BUNURI																		
Perioada	Cresterea schimburilor comerciale cu bunuri f.p.s.a.p., %				Ritmii de creștere a exporturilor, f.p.s.a.p., %				Ritmii de creștere a importurilor, f.p.s.a.p., %				Ritmii de creștere a exportului net, f.p.s.a.p., %	Indicele gradului de acoperire a importurilor prin exporturi, f.p.s.a.p., %				
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări			Total	CSI	UE	Alte țări
2010	18,3	15,2	16,5	28,8	20,1	27,2	9,2	50,5	17,6	10,1	19,9	25,0	16,0	102,2				
2011	37,3	40,0	37,2	32,6	43,8	47,3	48,6	13,7	34,7	36,3	32,4	36,6	28,6	106,8				
2012	-0,5	-3,1	-0,2	3,8	-2,5	1,0	-6,4	2,7	0,4	-5,2	2,8	4,0	0,4	97,1				
2013	7,4	1,7	8,3	15,1	12,3	-0,5	12,2	67,0	5,4	3,0	6,6	6,1	0,4	106,6				
2014	-3,3	-15,8	5,7	-3,4	-3,7	-20,3	9,6	-2,7	-3,2	-13,3	3,9	-3,6	-2,8	99,5				
2015	-22,2	-30,9	-16,8	-23,3	-15,9	-33,1	-2,3	-28,2	-2,5	-29,8	-23,9	-2,2	-32,2	112				
2016	1,9	-4,6	4,2	3,6	3,9	-15,9	9,4	16,2	0,8	0,9	1,0	0,5	-2,3	103				
2017																		
Trimestrul I 2012	8,7	11,6	5,3	10,9	6,5	14,3	5,6	-12,9	9,7	10,4	5,1	16,7	12,0	97,2				
Trimestrul II 2012	-0,3	-1,2	-1,5	4,4	2,9	6,8	0,3	-0,2	-1,5	-5,9	-2,2	5,3	-4,6	104,5				
Trimestrul III 2012	-4,8	-6,4	-7,3	4,5	-7,8	0,5	-22,8	54,5	-3,5	-10,4	0,0	-1,0	-0,5	95,6				
Trimestrul IV 2012	-3,5	-12,3	3,5	-2,2	-8,7	-10,9	-6,6	-8,8	-1,2	-13,0	8,7	-1,0	4,9	92,4				
Trimestrul I 2013	7,2	2,8	7,4	15,6	16,9	22,5	3,2	62,0	3,2	-6,0	9,7	7,2	-6,7	113,2				
Trimestrul II 2013	5,8	3,5	3,4	15,1	1,8	-8,3	-1,8	61,5	7,5	11,3	5,6	7,1	11,8	94,7				
Trimestrul III 2013	11,3	3,6	13,5	19,4	19,4	-1,9	29,4	72,9	8,1	7,1	7,7	10,1	0,7	110,4				
Trimestrul IV 2013	5,6	-2,3	9,1	10,9	12,0	-10,2	19,8	70,6	2,9	2,3	4,4	0,8	-3,5	103,8				
Trimestrul I 2014	-2,2	-16,1	12,2	-7,1	-2,8	-26,6	22,5	-11,8	-2,0	-10,0	6,9	-5,8	-1,2	99,1				
Trimestrul II 2014	1,6	-11,6	12,9	-3,5	9,6	-1,8	20,2	6,4	-1,7	-16,9	10,0	-6,1	-9,3	111,5				
Trimestrul III 2014	-4,9	-17,7	5,2	-7,3	-6,5	-21,4	3,0	2,4	-4,2	-15,5	6,1	-9,9	-2,3	97,5				
Trimestrul IV 2014	-7,1	-17,5	-4,8	3,6	-12,4	-29,1	-2,5	-7,9	-4,7	-11,6	-6,0	6,8	1,7	91,9				
Trimestrul I 2015	-18,3	-30,3	-13,2	-11,5	-14,8	-42,5	0,3	-12,6	-19,9	-24,5	-21,1	-11,2	-24,3	106,4				
Trimestrul II 2015	-21,5	-32,2	-16,1	-32,9	-15,8	-32,8	1,4	-34,1	-24,1	-31,9	-23,8	-16,9	-30,9	110,9				
Trimestrul III 2015	-24,0	-30,6	-19,0	-27,0	-19,4	-32,1	-3,8	-41,5	-25,9	-29,8	-25,5	-22,6	-30,8	108,6				
Trimestrul IV 2015	-24,8	-21,5	-19,6	-31,1	-13,8	-24,4	-6,4	-21	-29,4	-32,9	-24,8	-33,5	-41,5	122,4				
Trimestrul I 2016	-10,8	-14,9	-8,1	-12,2	-14,6	-18,3	-16,9	2,9	-8,9	-13,7	-1,6	-16,1	-3,3	93,8				
Trimestrul II 2016	-1,2	-8,4	-0,4	2,3	-3,2	-25,4	0,6	2,7	-0,2	2,2	-1	-0,5	2,9	97,9				
Trimestrul III 2016	8,4	2,5	10,4	10,6	15,8	-9,5	24,9	28,7	5,0	8,9	2,9	6,4	-4,3	110,0				
Trimestrul IV 2016	11,8	11,2	12,0	11,8	16,2	1	26,6	11,5	9,6	16,3	5,1	11,8	-2,6	106				
Trimestrul I 2017	19,3	12,5	19,2	27,6	26,6	20,4	26,4	31,2	19,7	8,4	23,2	26,5	-6,4	109,4				
Trimestrul II 2017	10,3	17,7	8	8,9	2,3	7,9	2,8	-7,2	14,2	22,3	14,1	13,7	-25,4	89,6				
Trimestrul III 2017	25,7	15,5	13	20,4	18,3	5,5	21,6	22,7	22,4	19,9	7,3	19,7	-26,8	96,7				
Trimestrul IV 2017	24,7	17,1	26	29,4	26,3	11,7	20,5	43,2	23,8	19,2	25,4	25,5	-20,8	-				
Trimestrul I 2018	28,6	17,9	32,9	29,4	28,4	7,3	35,5	26,8	28,7	22,5	31,2	30,2	28,9	99,8				

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

SECTORUL EXTERN: INDICIIL COMERȚULUI CU BUNURI

Perioada	Indicii valorici ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorici ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorii unitare ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorii unitare ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii de volum ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii de volum ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %
2012	97,5	100,4	97,0	99,0	101,0	101,0
2013	112,3	105,4	98,0	99,0	113,0	106,0
2014	96,3	96,8	94,0	96,0	102,0	101,0
2015	84,1	75,1	83,0	78,5	101,5	95,8
2016	104	101,5	96,2	68,8	108,3	108,4
2017	118,5	116,4	104,6	104,7	113,4	114,7
Trimestrul I 2012	106,7	109,7	98,0	103,0	109,0	106,0
Trimestrul II 2012	102,9	98,5	95,0	96,0	108,0	103,0
Trimestrul III 2012	92,2	96,5	94,0	95,0	98,0	102,0
Trimestrul IV 2012	91,3	98,8	99,0	100,0	92,0	99,0
Trimestrul I 2013	115,4	103,2	102,0	100,0	113,0	103,0
Trimestrul II 2013	100,4	107,5	99,0	98,0	101,0	110,0
Trimestrul III 2013	119,4	108,1	97,0	100,0	122,0	108,0
Trimestrul IV 2013	112,0	102,9	92,0	98,0	120,0	105,0
Trimestrul I 2014	97,2	98,0	97,2	98,0	106,0	100,0
Trimestrul II 2014	109,6	98,3	97,0	100,0	113,0	98,0
Trimestrul III 2014	93,5	95,8	95,0	97,0	98,0	99,0
Trimestrul IV 2014	88,1	92,3	89,0	92,0	100,0	104,0
Trimestrul I 2015	85,2	80,1	80,0	79,0	106,0	101,0
Trimestrul II 2015	84,2	75,9	79,0	79,0	107,0	96,0
Trimestrul III 2015	80,6	74,1	84,0	78,0	96,0	95,0
Trimestrul IV 2015	86,3	70,6	89,0	78,0	97,0	91,0
Trimestrul I 2016	85,5	91,1	95,0	88,0	90,0	104,0
Trimestrul II 2016	96,6	99,9	98,0	93,0	99,0	107,0
Trimestrul III 2016	115,9	105,1	95,9	94,2	120,9	111,5
Trimestrul IV 2016	118,0	109,8	95,7	98,9	123,3	111,1
Trimestrul I 2017	126,8	119,7	99,4	99,7	127,6	120,1
Trimestrul II 2017	102,3	114,3	97,4	100,8	105	113,3
Trimestrul III 2017	118,3	107,9	107,7	107,9	109,8	113,4
Trimestrul IV 2017	126,4	123,8	113,9	110,5	111	112
Trimestrul I 2018	128,4	128,7	111,5	115	115,1	111,9

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

SECTORUL EXTERN													
Valoarea exporturilor, mil. USD													
	T1/15	T2/15	T3/15	T4/15	T1/16	T2/16	T3/16	T4/16	T1/17	T2/17	T3/17	T4/17	T1/18
Total export	488,0	504,8	455,4	519,2	417,2	488,8	527,3	612,7	528,2	500,0	623,6	773,6	678,2
Produce agroalimentare	243,6	233,2	177,6	131,5	176,1	205,8	230,6	329,4	238,7	191,4	282,6	418,2	318,0
Fruite și legume	70,9	59,6	42,7	81,0	41,5	34,1	32,8	61,4	48,8	25,4	43,8	112,6	70,97
Cereale	38,4	29,1	37,7	23,5	14,2	37,7	70,3	43,1	32,9	20,5	76,4	53,2	51,2
Semințe oleaginoase	51,4	52,0	26,1	47,9	36,3	49,6	33,4	82,7	58,3	44,9	54,3	85,2	74,9
Băuturi	33,1	35,1	40,1	46,5	35,5	42,8	45,8	43,0	41,8	49,1	52,5	62	54,1
Uleiuri	22,7	25,7	1,2	22,4	13,3	11,5	1,4	28,0	13,2	11,7	1,2	27,7	24,5
Minerale	2,2	2,5	3,8	1,6	2,2	2,9	4,3	4,5	6,0	6,0	8,5	8,3	6
Mașini și echipamente electrice	57,8	62,0	59,5	56,2	53,0	62,7	66,4	69,2	70,2	80,4	90,4	105,4	108,9
Îmbrăcăminte	51,0	61,9	62,1	54,5	54,8	61,8	67,0	59,3	61,6	63,7	73,5	76,2	78,5
Medicamente	13,4	21,4	17,5	23,9	4,5	11,5	14,0	18,9	11,6	14,4	19,2	17,5	17,9
Mobilă	22,9	22,4	25,0	27,4	29	29,7	34,4	31,6	31,8	34	36,9	41	41,7
Valoarea importurilor, mil. dolari USD													
	T1/15	T2/15	T3/15	T4/15	T1/16	T2/16	T3/16	T4/16	T1/17	T2/17	T3/17	T4/17	T1/18
Total import	976,1	1009,2	977,0	1024,4	861,1	1007,2	1026,9	1125,2	1030,7	1150,7	1257,4	1392,6	1326,2
Produce alimentare	20,6	23,3	25,7	30,3	23,2	24,9	28,7	30,2	27,3	31,8	35,0	37,2	33,5
Uleiuri, grăsimi	4,9	5	4,6	5,8	4,7	6,3	7,2	5,8	5,2	6,4	7,9	6,3	5,0
Băuturi și tutun	16,2	26	30,8	26,3	22,7	27,5	29,9	29,6	17,5	31,2	37,6	37,9	16,8
produce minerale	237,0	168,1	156,2	172,3	159,3	130,4	140,9	199,5	177,5	175,6	184,5	236,7	228,8
Produce farmaceutice	38,0	47,1	41,9	69,9	28,1	44,9	46,4	64,6	47,9	55,9	56,5	63,3	55,6
Mașini și echipamente, aparate de înregistrat...	76,9	75,9	87,3	87,4	61,8	79,2	92,5	110,2	84,2	93,9	108,1	143,4	119,5
Material plastic și articole din materiale plastice	50,7	65,5	72,0	65,7	51,4	66,1	75,0	65,3	53,8	72,7	82,6	83	70,7

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

SITUAȚIA DEMOGRAFICĂ																
Perioada	Numărul populației stabile (mii locuitori) la începutul anului		Numărul populației prezente (mii locuitori) la începutul anului		Născuți-vii		Decedați		Decedați în vârstă sub 1 an		Sporul natural		Căsătorii		Divorțuri	
	Numărul de născuți- vii - total (pers.)	născuți-vii la 1000 locuitori	Numărul de decedați - total (pers.)	decedați la 1000 locuitori	Numărul de decedați în vârstă sub 1 an - total (pers.)	la 1000 locuitori	Sporul natural (pers.)	la 1000 locuitori	Numărul căsătoriilor - total (numărul)	căsătorii la 1000 locuitori	Numărul divorțurilor - total (numărul)	divorțuri la 1000 locuitori				
2014	38616	10,9	39494	11,1	372	9,6	-878	-0,2	25624	7,2	11130	3,1				
2015	38610	10,9	39906	11,2	375	9,7	-1296	-0,3	24709	7,0	11199	3,2				
2016	37394	10,5	38489	10,8	353	9,4	-1095	-0,3	21992	6,2	10605	3,0				
2017	34059	9,6	36764	10,4	330	n/d	-2705	-0,8	20921	5,9	9312	2,6				
2018	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d				
Trimestrul I 2015	9210	10,5	11164	12,7	91	9,8	-1954	-2,2	3872	4,4	2922	3,3				
Trimestrul II 2015	18554	10,5	21074	12,0	183	9,8	-2520	-1,5	9539	5,4	5772	3,3				
Trimestrul III 2015	28917	10,9	29725	11,2	273	9,4	-808	-0,3	18729	7,0	8310	3,1				
Trimestrul IV 2015	38610	10,9	39906	11,2	375	9,7	-1296	-0,3	24709	7,0	11199	3,2				
Trimestrul I 2016	9342	10,6	10752	12,2	99	10,6	-1410	-1,6	3679	4,2	2767	3,1				
Trimestrul II 2016	18258	10,3	20160	11,4	179	9,8	-1902	-1,1	8661	4,9	5574	3,2				
Trimestrul III 2016	28264	10,6	28626	10,8	256	9,1	-362	-0,2	16872	6,3	7955	3,0				
Trimestrul IV 2016	37390	10,5	38487	10,8	353	9,4	-1095	-0,3	21992	6,2	10605	3,0				
Trimestrul I 2017	8526	9,6	10834	12,2	86	n/d	-2308	-2,6	3343	3,8	2498	2,8				
Trimestrul II 2017	16868	9,5	19775	11,2	174	n/d	-2907	-1,6	8060	4,6	4980	2,8				
Trimestrul III 2017	26064	9,8	27585	10,4	250	n/d	-1536	-0,6	16366	6,1	6978	2,6				
Trimestrul IV 2017	34059	9,6	36764	10,4	330	n/d	-2705	-0,8	20921	5,9	9312	2,6				
Trimestrul I 2018	8068	9,2	10185	11,7	86	n/d	-2117	-2,4	3176	3,6	2669	3,1				

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

PIAȚA FORȚEI DE MUNCĂ																						
Perioada	Rata de activitate a populației, %					Numărul persoanelor ocupate (mii pers.)				Rata de ocupare a populației, %				Numărul șomerilor BIM (mii pers.)				Rata șomajului, %				
	Total	bărbați	femei	urban	rural	Total	bărbați	femei	urban	rural	Total	bărbați	femei	urban	rural	Total	bărbați	femei	urban	rural		
																					Total	bărbați
2013	41,4	44,5	38,6	45,6	38,1	1172,8	39,3	41,8	37,0	42,8	36,6	63,1	5,1	6,0	4,1	6,3	4,1	5,1	6,0	4,1	6,3	4,1
2014	41,2	44,1	38,6	44,1	39,1	1184,9	39,6	42,1	37,4	41,8	38,0	47,5	3,9	4,6	3,1	5,2	2,7	3,9	4,6	3,1	5,2	2,7
2015	42,4	45,1	39,9	44,9	40,4	1203,6	40,3	42,3	38,4	42,0	38,9	62,1	4,9	6,2	3,6	6,4	3,5	4,9	6,2	3,6	6,4	3,5
2016	42,6	45,4	40,1	45,0	40,8	1219,5	40,8	40,8	43,0	39,0	42,3	53,3	4,2	5,5	2,9	6,0	2,6	4,2	5,5	2,9	6,0	2,6
2017	42,2	45,3	39,4	44,5	40,4	1207,5	40,5	43,1	38,1	41,9	39,3	51,6	4,1	4,8	3,3	5,7	2,7	4,1	4,8	3,3	5,7	2,7
Trimestrul I 2015	38,6	41,2	36,1	43,7	34,5	1054,0	35,3	36,6	34,1	39,7	31,8	97,9	8,5	11,2	5,7	9,2	7,8	8,5	11,2	5,7	9,2	7,8
Trimestrul II 2015	44,8	47,9	42,1	44,3	45,2	1284,0	43,0	45,4	40,8	41,6	44,1	55,1	4,1	5,2	3,0	6,2	2,5	4,1	5,2	3,0	6,2	2,5
Trimestrul III 2015	45,2	48,2	42,4	45,5	44,9	1305,2	43,7	46,4	41,3	43,2	44,1	44,0	3,3	3,9	2,6	5,0	1,8	3,3	3,9	2,6	5,0	1,8
Trimestrul IV 2015	40,9	43,2	38,9	46,0	36,9	1171,1	39,2	41,1	37,5	43,4	35,8	51,2	4,2	4,8	3,6	5,6	2,8	4,2	4,8	3,6	5,6	2,8
Trimestrul I 2016	40,1	43,1	37,5	44,9	36,3	1123,7	37,6	39,5	35,9	41,1	34,8	74,4	6,2	8,3	4,0	8,4	4,0	6,2	8,3	4,0	8,4	4,0
Trimestrul II 2016	45,7	48,3	43,3	45,3	46,0	1307,9	43,8	45,6	42,2	42,2	45,1	55,0	4,0	5,6	2,5	6,8	1,9	4,0	5,6	2,5	6,8	1,9
Trimestrul III 2016	44,8	47,8	42,1	45,1	44,5	1298,3	43,5	46,2	41,1	43,2	43,7	38,7	2,9	3,4	2,4	4,3	1,8	2,9	3,4	2,4	4,3	1,8
Trimestrul IV 2016	40,0	42,7	37,5	44,6	36,3	1148,3	38,5	40,6	36,5	42,6	35,2	44,9	3,8	4,8	2,7	4,5	3,1	3,8	4,8	2,7	4,5	3,1
Trimestrul I 2017	40,3	43,7	37,2	45,0	36,5	1125,7	37,7	40,2	35,5	41,7	34,6	75,8	6,3	8,0	4,5	7,2	5,4	6,3	8,0	4,5	7,2	5,4
Trimestrul II 2017	44,1	48,1	40,5	44,4	43,9	1270,3	42,6	46,3	39,2	42,2	42,9	45,7	3,5	3,8	3,2	5,0	2,3	3,5	3,8	3,2	5,0	2,3
Trimestrul III 2017	43,9	46,9	41,1	45,1	42,9	1264,1	42,4	45,2	39,9	42,4	42,3	44,6	3,4	3,7	3,1	5,8	1,4	3,4	3,7	3,1	5,8	1,4
Trimestrul IV 2017	40,6	42,5	38,8	43,5	38,3	1169,9	39,2	40,8	37,8	41,4	37,5	40,3	3,3	4,0	2,7	4,8	2,1	3,3	4,0	2,7	4,8	2,1
Trimestrul I 2018	39,3	41,3	37,5	42,5	36,8	1124,6	37,7	39,3	36,2	40,4	35,6	48,3	4,1	4,7	3,5	4,9	3,4	4,1	4,7	3,5	4,9	3,4

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada	REMUNERAREA MUNCII										
	Câștigul salarial mediu lunar - Total					Indicele câștigului salarial nominal lunar (față de aceeași perioadă din anul precedent), %					Indicele câștigului salarial real lunar (față de aceeași perioadă din anul precedent), %
	MDL	USD	EUR	MDL	USD	EUR	MDL	USD	EUR		
Ianuarie 2015	4260,6	256,5	219,1	112,8	89,4	104,1	107,7				
Februarie 2015	4241,2	225,2	198,1	114,1	81,7	98,0	107,1				
Martie 2015	4397,3	236,0	217,1	112,4	81,5	103,6	104,9				
Aprilie 2015	4526,5	251,3	233,2	112,9	84,2	108,0	104,9				
Mai 2015	4524,0	252,0	225,7	112,2	85,5	105,3	103,8				
Iunie 2015	4732,7	256,7	228,6	112,6	85,0	102,9	104,0				
Iulie 2015	4882,6	257,4	233,8	112,8	83,4	102,6	103,9				
August 2015	4669,1	245,8	220,4	109,2	79,5	95,0	97,3				
Septembrie 2015	4694,9	239,0	212,6	110,0	80,2	92,2	97,7				
Octombrie 2015	4564,9	229,2	203,8	105,9	78,0	88,0	93,6				
Noiembrie 2015	4613,4	230,7	214,5	105,9	79,2	91,9	93,3				
Decembrie 2015	5227,7	263,6	243,0	107,4	83,6	95,0	94,5				
Ianuarie 2016	4665,8	229,7	211,4	109,5	89,6	96,5	96,6				
Februarie 2016	4650,6	231,5	208,3	109,7	102,8	105,1	99,5				
Martie 2016	4749,7	239,7	216,1	108,0	101,6	99,5	98,7				
Aprilie 2016	4909,6	249,1	219,8	108,5	99,1	94,3	100,2				
Mai 2016	4863,9	244,9	216,5	107,5	97,2	95,9	99,6				
Iunie 2016	5169,7	260,9	232,4	109,2	101,6	101,7	101,7				
Iulie 2016	5274,0	266,2	240,3	108,0	103,4	102,8	100,9				
August 2016	5242,8	265,2	236,4	112,3	107,9	107,2	108,4				
Septembrie 2016	5170,6	261,3	232,9	110,1	109,3	105,9	106,9				
Octombrie 2016	5109,2	261,7	237,0	111,9	114,2	116,3	109,2				
Noiembrie 2016	5204,4	254,6	235,5	112,8	110,4	109,7	109,9				
Decembrie 2016	6003,7	297,8	282,3	114,8	113,0	116,2	112,1				
Trimestrul I 2017	5218,9	261,5	245,6	111,3	112,0	115,9	106,7				
Trimestrul II 2017	5636,7	300,6	273,7	113,2	119,5	122,8	105,7				
Trimestrul III 2017	5809,1	324,2	276,3	111,1	122,7	116,8	103,4				
Trimestrul IV 2017	6113,6	352,0	298,8	112,4	129,7	118,9	104,6				
Trimestrul I 2018	5906,5	352,7	287,2	113,2	134,9	116,9	107,6				

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

REMUNERAREA MUNCII DUPĂ ACTIVITĂȚI ECONOMICE

Activități economice	Total economie	Agricultura, silvicultura și pescuit	Industrie	Construcții	Comerț cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	Transport și depozitare	Activități de cazare și alimentație publică	Informații și comunicații	Activități financiare și de asigurări	Tranzacții imobiliare	Activități profesionale, științifice și tehnice	Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	Administrație publică și apărare; asigurări sociale obligatorii	Învățământ	Sănătate și asistență socială	Artă, activități de recreere și de agrement	Alte activități de servicii
Ianuarie	4260,6	2602,8	4514,4	3950,8	3552,4	4130,6	2827,6	8533,6	7683,3	4014,8	5735,9	3634,2	5460,4	3579,9	4149,9	3086,1	5647,1
Februarie	4241,2	2576,2	4445,4	4011,3	3559,2	3940,4	2781,9	8889,3	7305,5	3942,7	5790,8	3291,5	5568,9	3664,6	3984,6	3069,4	6582,6
Martie	4397,3	2834,8	4707,1	4229,2	3657,1	4113,4	2904,1	9650,7	8825,2	4028,8	6064,7	3534,9	5792,4	3609,6	4028,2	2922,5	6015,5
Aprilie	4526,5	2815,9	4994,9	4369,0	3797,5	4406,4	2851,2	10443,5	9595,3	4257,0	5785,6	3531,6	5493,6	3549,6	4454,3	2882,5	6776,7
Mai	4524,0	2900,1	4845,4	4581,7	3826,5	4566,5	2970,3	9400,4	8092,1	4259,6	6248,4	3641,5	5503,1	3811,8	4469,8	2996,3	6870,4
Iunie	4732,7	2936,6	4936,5	4687,3	3974,5	4369,3	3081,0	9611,4	8471,0	4119,4	6558,3	3715,0	5997,0	4304,3	4562,2	3180,2	7943,6
Iulie	4882,6	3233,9	5076,0	4762,1	4054,1	4541,4	3219,2	10121,3	9640,5	4316,4	6854,3	3739,9	6604,3	4122,9	4726,5	3113,3	7183,5
August	4669,1	2878,7	5027,4	4690,4	3977,6	4615,6	3181,1	9392,2	8235,3	4112,6	6442,1	3816,8	5841,1	4109,8	4398,1	2839,3	6609,8
Septembrie	4694,9	3484,0	5150,1	4781,2	4034,8	4596,3	3204,1	12024,8	8005,3	4195,9	6449,9	3729,6	3778,1	4243,6	2954,1	7398,9	
Octombrie	4564,9	3395,4	4942,8	4761,8	4013,8	4485,7	3220,2	9725,0	8736,8	4231,5	6362,7	3773,5	5324,0	3648,5	4250,2	2918,1	7143,9
Noiembrie	4613,4	3363,1	5007,2	4637,6	3937,5	4271,0	3131,7	9553,3	8246,3	4247,8	6661,0	3635,6	5771,7	3735,3	4404,6	3107,2	7141,6
Decembrie	5227,7	3713,0	5884,1	5145,5	4453,4	4907,6	3290,8	10429,6	10685,4	4922,9	7102,4	4039,9	6279,6	3878,5	5518,1	3118,6	8574,9
2015	4610,9	3072,3	4962,8	4559,0	3903,2	4411,3	3055,6	9770,7	8659,6	4218,7	6320,2	3669,7	5749,2	3813,6	4430,2	3015,8	6965,4
Ianuarie	4665,8	2677,1	4837,7	4423,8	4221,7	4372,5	3194,0	9534,2	9040,2	4290,3	6349,3	3790,8	6126,9	3708,5	4354,4	3109,9	8351,3
Februarie	4650,6	2861,0	4843,2	4539,2	4171,1	4303,8	3193,0	9928,7	8723,3	4370,7	6497,7	3756,7	6143,5	3789,3	4097,6	3147,8	8513,1
Martie	4749,7	3003,2	4982,5	4648,6	4284,5	4399,2	3317,0	12310,5	10503,5	4384,4	6803,8	4034,6	5593,3	3686,0	4207,1	2948,7	8911,4
Aprilie	4909,6	3096,1	5290,6	4712,5	4394,5	4557,8	3361,3	11133,8	11206,1	4684,5	6646,1	3891,4	6067,9	3715,8	4672,7	2984,7	8484,0
Mai	4863,9	3040,6	5159,1	4841,4	4483,4	4790,6	3420,8	10869,0	9136,3	4739,2	6552,9	4110,8	5771,0	3908,7	4492,4	3062,0	8404,5
Iunie	5169,7	3122,1	5275,1	4995,4	4607,0	4695,7	3542,7	10933,8	9828,6	4875,5	6959,8	4074,6	6683,2	4438,3	4903,5	3257,6	9434,2
Iulie	5274,0	3567,7	5466,3	5132,4	4604,6	4772,6	3591,4	10800,3	10025,2	4967,0	7045,1	4215,2	6785,3	4279,0	5460,3	3221,9	9082,8
August	5242,8	3283,0	5608,1	5339,3	4739,9	5224,5	3607,8	10593,0	9714,1	4799,1	6649,9	4335,0	6310,2	4354,8	5093,8	2920,8	9136,6
Septembrie	5170,6	3745,3	5455,6	5344,5	4716,6	5014,4	3585,0	12900,0	9259,6	4803,0	6616,8	4292,0	5733,0	4115,0	4909,5	3140,9	9381,8
Octombrie	5109,2	3474,4	5370,4	5351,0	4627,9	4864,0	3565,5	10882,5	9783,2	4938,1	6770,2	4295,0	5685,9	3977,3	5499,4	3107,2	9053,7
Noiembrie	5204,4	3672,7	5468,4	5413,8	4645,6	4682,0	3450,2	10480,5	10335,9	4921,6	7127,9	4380,4	5975,4	4156,7	5353,8	3304,2	9530,1
Decembrie	6003,7	4154,0	6446,6	5762,3	5209,7	5316,3	3657,5	11962,2	16536,4	5599,0	7673,1	4585,8	6859,3	4125,0	7061,8	3399,0	10678,5
2016	5084,0	3321,4	5353,7	5064,5	4558,0	4746,3	3454,8	11027,5	10338,9	4779,6	6808,8	4144,3	6144,2	4017,7	5010,0	3130,1	9081,0
Trimestrul I 2017	5218,9	3265,6	5276,5	4784,8	4713,4	4797,7	3495,2	11567,4	9821,9	4634,6	6908,5	4336,6	7197,4	4085,6	5666,8	3318,1	7039,6
Trimestrul II 2017	5636,7	3554,6	5812,6	5577,6	5047,8	5244,8	3680,1	12553,8	10503,2	5010,6	7448,0	4651,2	7258,2	4530,6	5718,6	3307,2	7406,0
Trimestrul III 2017	5809,1	4035,5	6112,6	5884,2	5304,7	5650,6	3965,9	10763,9	5337,0	7413,5	5019,8	7272,2	4565,9	5517,3	3209,3	7547,7	
Trimestrul IV 2017	6113,6	4254,2	6367,7	6225,1	5398,2	5881,1	4106,0	12875,5	13021,6	5475,8	7814,9	5012,5	7727,9	4663,9	6234,9	8532,7	
2017	5697,1	3798,0	5902,7	5649,8	5120,1	5389,6	3812,9	12443,7	11034,7	5107,2	7392,1	4752,3	7361,4	4459,0	5634,6	3323,9	8357,9
Trimestrul I 2018	5906,5	3713,3	5904,5	5597,8	5509,2	5470,0	4075,5	13089,4	11262,6	5188,5	7770,6	4944,5	8307,2	4679,2	5476,8	3685,1	6592,4

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Notă: Informația cuprinde unitățile din sectorul real cu 4 și mai mulți salariați și toate instituțiile bugetare, indiferent de numărul de salariați.

VENITURILE DISPONIBILE ALE POPULAȚIEI									
Perioada	Veniturile disponibile ale populației, MDL	Structura veniturilor disponibile ale populației, %							
		activitatea salariată	activitatea individuală agricolă	activitatea individuală non-agricolă	proprietate	prestații sociale	alte surse		
2013	1681,4	41,6	9,1	6,9	0,2	19,9	22,3		
2014	1767,5	41,6	9,5	6,6	0,1	20,2	21,9		
2015	1956,6	41,4	9,0	6,9	0,2	20,9	21,6		
2016	2060,1	42,1	8,3	6,6	0,2	22,1	20,8		
2017	2244,9	43,1	7,8	5,5	0,1	23,4	20,1		
Trimestrul I 2015	1854,0	40,2	9,6	5,3	0,2	21,4	23,3		
Trimestrul II 2015	1997,2	43,5	9,3	6,6	0,1	19,9	20,6		
Trimestrul III 2015	1978,3	39,9	8,5	7,5	0,2	21,5	22,4		
Trimestrul IV 2015	1999,4	41,7	8,9	8,2	0,2	20,9	20,1		
Trimestrul I 2016	2027,8	42,4	8,7	6,2	0,2	19,5	23,0		
Trimestrul II 2016	2029,3	41,1	9,2	6,7	0,0	21,4	21,6		
Trimestrul III 2016	2080,5	41,6	7,6	7,0	0,1	24,3	19,4		
Trimestrul IV 2016	2105,2	42,9	8,0	6,6	0,3	23,2	19,1		
Trimestrul I 2017	2134,5	40,2	8,6	5,4	0,0	23,8	22,0		
Trimestrul II 2017	2227,6	43,2	7,4	6,5	0,0	22,0	20,9		
Trimestrul III 2017	2222,5	43,6	8,0	4,4	0,1	25,8	18,1		
Trimestrul IV 2017	2399,2	45,2	7,6	5,5	0,3	22,1	19,4		
Trimestrul I 2018	2353,5	40,8	7,9	5,3	0,0	23,9	22,1		

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada		CHELTUIELILE DE CONSUM ALE POPULAȚIEI													
		Structura cheltuielilor de consum ale populației, %													
Perioada	Cheltuielile de consum ale populației, MDL		produse alimentare	băuturi alcoolice, tutun	îmbrăcăminte și încălțăminte	locuințe și comodități	dotarea locuinței	sănătate	transport	servicii de comunicații	agrement	învățământ	hotel, restaurant, cantină	alte bunuri și servicii	
	2013	1775,8	42,8	1,5	10,3	19,2	3,6	5,7	4,7	4,2	1,5	0,8	1,5	4,0	
2014	1816,7	43,8	1,3	10,6	18,9	3,5	5,6	4,4	4,3	1,3	0,7	1,5	4,0		
2015	2048,5	42,1	1,4	11,2	17,9	3,9	6,5	4,5	4,3	1,4	0,7	1,7	4,4		
2016	2116,8	42,6	1,5	10,5	17,8	4,0	6,4	4,8	4,7	1,3	0,7	1,5	4,4		
2017	2250,3	43,4	1,5	10,4	18,6	3,9	5,9	3,7	4,5	1,3	0,5	1,8	4,5		
Trimestrul I 2015	1913,3	41,5	1,4	11,0	17,1	3,5	7,7	4,9	4,4	1,6	0,6	1,7	4,8		
Trimestrul II 2015	2075,9	41,9	1,4	11,0	17,9	4,0	6,3	4,8	4,5	1,1	0,6	2,0	4,6		
Trimestrul III 2015	2132,7	41,6	1,4	11,8	18,9	4,1	6,2	4,0	4,1	1,6	0,7	1,4	4,3		
Trimestrul IV 2015	2072,9	43,3	1,5	11,0	17,6	4,1	5,9	4,6	4,2	1,3	0,7	1,8	4,1		
Trimestrul I 2016	2058,1	42,0	1,4	9,7	17,5	3,6	6,3	7,3	4,3	1,2	0,6	1,1	5,0		
Trimestrul II 2016	2079,7	43,4	1,5	10,7	18,5	3,8	5,8	4,1	4,4	1,1	0,8	1,5	4,5		
Trimestrul III 2016	2199,7	41,3	1,7	10,8	18,0	4,1	7,4	4,3	4,4	1,7	0,7	1,6	4,1		
Trimestrul IV 2016	2129,8	43,9	1,4	10,8	17,3	4,4	5,9	3,3	5,6	1,1	0,6	1,6	4,1		
Trimestrul I 2017	2091,3	44,1	1,4	9,7	18,7	3,8	6,3	3,5	4,6	1,5	0,6	1,5	4,3		
Trimestrul II 2017	2246,8	44,3	1,6	10,4	18,4	3,8	5,5	3,9	4,5	1,2	0,5	1,4	4,3		
Trimestrul III 2017	2303,1	43,0	1,5	10,8	19,8	4,0	5,7	3,5	4,2	1,1	0,3	1,8	4,3		
Trimestrul IV 2017	2359,5	42,4	1,5	10,6	17,6	4,1	6,0	3,9	4,6	1,5	0,7	2,3	4,9		
Trimestrul I 2018	2329,8	43,9	1,5	10,4	17,9	3,4	6,2	3,8	4,6	1,5	0,5	1,9	4,4		

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada		INFRAȚIUNI		
2013	Infrațiuni contra securității publice și a ordinii publice (cauze)	Huliganism	1444	
		Total	1625	
2014	Infrațiuni economice (cauze)	Fabricarea banilor falși	344	
		Contrabandă	151	
2015		Total	1002	
	Infrațiuni contra familiei și minorilor (cauze)	Trafic de copii	20	
		Total	1474	
2016	Infrațiuni contra sănătății publice și conviețuirii sociale (cauze)	Infrațiuni legate de droguri	1166	
		Total	1305	
2017	Infrațiuni contra patrimoniului (cauze)	Șantaj	88	
		Pungășie	741	
Escrocherie		2065		
Jaf		1144		
Tâlhărie		146		
Furt		15378		
Total		20391		
Trimestrul I 2015		Infrațiuni privind viața sexuală (cauze)	Viol	349
			Total	608
Trimestrul II 2015		Infrațiuni contra vieții și sănătății persoanei (cauze)	Vătămare intenționată gravă	324
	Omor		215	
Total	1647			
Trimestrul III 2015	Infrațiuni înregistrate - total, (cauze)		38157	
			1647	
Trimestrul IV 2015			16778	
			16778	
Trimestrul I 2016			16778	
			16778	
Trimestrul II 2016			16778	
			16778	
Trimestrul III 2016			16778	
			16778	
Trimestrul IV 2016			16778	
			16778	
Trimestrul I 2017			16778	
			16778	
Trimestrul II 2017			16778	
			16778	
Trimestrul III 2017			16778	
			16778	
Trimestrul IV 2017			16778	
			16778	
Trimestrul I 2018			16778	
			16778	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Redactor-șef CE: Iulita BÎRCĂ
Designer copertă: Virgiliu MOREI

Adresa redacției: Complexul Editorial, INCE, MD-2064,
or. Chișinău, str. I. Creangă, 45, tel.: (+373-22) 50-11-30, fax: (+373-22) 74-37-94
web: www.ince.md/complexul-editorial/; e-mail: bircaiulita@mail.ru

Bun de tipar: 07.07.2018. Tirajul 300 ex.
Coli de tipar 5,7. Coli editoriale 6,7. Com. 14.
Complexul-Editorial al INCE, 2018